

International Academy of Information Science
University of State Fiscal Service of Ukraine
Financial Markets Department

**FORMATION OF KNOWLEDGE ECONOMY
AS THE BASIS FOR INFORMATION SOCIETY**

The 4th International Scientific Seminar
Athens, Greece, 2017 April, 29 – May, 8

Athens-Kyiv - 2017

UDC 001.38
BBK 65.9(4Ukr)-55-231
F-28

Scientific publications recommended by the Presidium of the International Academy of Information Science (Protocol № 009/2017 May, 25, 2017).

Formation of Knowledge Economy as the Basis for Information Society
[Collected Works] / by M.M. Yermoshenko, S.V.Onyshko, A.A. Oleshko,
I.Y.Shtuler etc. – Athens-Kyiv: International Academy of Information Science,
2017. - 156 p.

ISBN 978-617-7457-34-2

In the files of the 4th International scientific seminar outlined the participants' thesis in the areas of economics, financial markets, information science, management and decision-making methods in economics and management; information support socio-economic processes in the national economy, regions and enterprises; information for sustainable development and security in the social sector, agriculture, environment and education.

Intended for researchers, teachers, state employees, graduate students, doctoral students of different specialties, experts and others.

UDC 001.38
BBK 65.9(4Ukr)-55-231
F-28

© Authors, 2017

© International Academy of Information Science, 2017

ISBN 978-617-7457-34-2

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Альшанов Фаик Фархад-оглы

**ПОРТАЛ AZEXPORT.AZ КАК ПЕРВЫЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ B2B-РЫНОК
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ..... 7**

Костинець Валерія Володимирівна, Костинець Юлія Володимирівна

**ГРЕЦЬКИЙ ДОСВІД ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ АЛЬТЕРНАТИВНОГО
ТУРИЗМУ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ 9**

Нестеренко Олександр Васильович

БЕЗПЕКА ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ 15

**СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНА ОСНОВА
ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ**

*Алексееенко Людмила Михайлівна, Алексееенко Максим Дмитрович, Карпа Ірина
Степанівна*

**ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА..... 18**

Антонова Олена Михайлівна

**СИСТЕМА ІНДИКАТОРІВ ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 22**

Белякова Оксана Володимирівна

**ВИЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ МЕХАНІЗМУ ДОВГОСТРОКОВОГО
РОЗВИТКУ 26**

Воронченко Ольга Володимирівна, Онишко Олег Володимирович

**ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ 29**

Гончаров Юрій Вікторович, Дворецький Андрій Олександрович

**РЕЦИКЛІНГ ПОЛІМЕРНИХ ВІДХОДІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ
ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ 32**

Диха Марія Василівна

**НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ.
ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ..... 35**

Formation of knowledge economy as the basis for information society

<i>Довганюк Володимир Миколайович</i> ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ ДО КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	40
<i>Живко Зінаїда Богданівна, Босак Христина Зеновіївна, Живко Михайло Олександрович</i> КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ТА ПРОМИСЛОВЕ ШПИГУНСТВО: ІСТОРІЯ ТА РЕАЛЬНІСТЬ	42
<i>Кучерова Ганна Юріївна,</i> МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПОДАТКОВОЇ СВІДОМОСТІ СУБ'ЄКТІВ ОПОДАТКУВАННЯ	47
<i>Онишко Світлана Василівна, Олешко Анна Анатоліївна</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГРОШОВОГО ОБІГУ	50
<i>Паризький Ігор Володимирович</i> ЗАГРОЗИ ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ЕВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	52
<i>Pilevych Dmytro S.</i> MAIN TENDENCIES OF CREDIT INSTITUTIONS FUNCTIONING IN UKRAINE	55
<i>Савчук Володимир Сафронівч, Савчук Наталія Володимирівна, Савчук Кирило Дмитрович</i> ЕВОЛЮЦІЯ І СПАДКОЄМНІСТЬ: ВІД ПОЛІТИЧНОЇ ДО НОВОЇ ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ	60
<i>Середа Валерій Вячеславович, Балінська Ольга Михайлівна, Вольних Анастасія Іванівна</i> ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ ПІДПРИЄМСТВА	65
<i>Солоха Дмитро Володимирович</i> ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ	70
<i>Томарева-Патлахова Вікторія Валеріївна</i> МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПАРИТЕТНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	73
<i>Філюк Галина Михайлівна, Андреюк Наталія Вікторівна</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР	78
<i>Shtuler Iryna, Liakh Ihor</i> INFORMATION AS A LEADING FACTOR IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC SYSTEM HOMEOSTASIS	81

**СЕКЦІЯ 2. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ
ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Brezhnyeva-Yermolenko Olga V.
CHALLENGES OF GLOBAL TRANSFORMATIONS FOR A NEW ECONOMY 83

Букатова Оксана Михайлівна
**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ЕРГОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ** 86

Долголенко Ирина Анатольевна
СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД В ОБРАЗОВАНИИ (ФИЛОСОФСКИЙ АСПЕКТ)..... 89

Дубініна Оксана Володимирівна
USE OF INFORMATION SYSTEMS AND TECHNOLOGY IN TEACHER WORK 92

Каранфилова Елена Владимировна
**ФИЛОСОФИЯ ДИАЛОГА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ДИСКУРСЕ КАК
ИННОВАЦИОННАЯ ПРАКТИКА**..... 96

Kozhukhar Zhanna
**FORMATION OF COMMUNICATIVE SKILLS OF FUTURE BACHELOR OF
DOCUMENTATION BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES**..... 99

Kononenko Andrii G.
THE ELEMENTS OF THE INFORMATION EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF VTI102

Мойсеенко Алена Леонидовна
**РЕКОМЕНДАЦИИ ПРОФИЛАКТИКИ Й ОДОДЕФИЦИТНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ
МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ** 105

Овчатова-Редько Алла Олександрівна
**МІСЦЕ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРИ**..... 109

Petrenko Larysa M.
**PROSPECTS OF INTRODUCTION OF TECHNOLOGIES OF REMOTE TRAINING IN
VOCATIONAL SCHOOLS**..... 114

Pilevych Oksana A.
**DIAGNOSTICS IDENTIFY THE INITIAL PERCEPTIONS OF STUDENTS ABOUT
THEIR FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF THE FINANCIER**..... 119

<i>Подік Іванна Іванівна</i> НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПОКОЛІННЯ Z В КОНТЕКСТІ «ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ»	123
<i>Рибка Наталія Миколаївна</i> «ПРАКТИЧНИЙ ПОВОРТ» У ФІЛОСОФІЇ, ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	126
<i>Савченко Діана Володимирівна</i> СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ГІМНАЗІЇ	129
<i>Склярєнко Інна Юріївна</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	138
<i>Smyrnova Iryna M.</i> THE REQUIREMENTS FOR ESTABLISHING THE ESM AS PART OF THE IVS IZMAIL STATE UNIVERSITY OF HUMANITIES	141
<i>Zhytomyrska Tetiana M.</i> USAGE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN PRESCHOOLS»	143
<i>Zolotaryova Olga V.</i> THE ROLE OF SELF-MOTIVATION IN ACTIVATING OF INDIVIDUAL LABOR MOBILITY AND HUMAN DEVELOPMENT	146
<i>Яренчук Людмила Георгіївна</i> ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	152

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Алышанов Фаик Фархад-оглы, Центр анализа экономических реформ и коммуникаций, г. Банку, Азербайджан

ПОРТАЛ AZEXPORT.AZ КАК ПЕРВЫЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ B2B-РЫНОК АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Портал Azexport.az был создан согласно Распоряжению «О создании единой базы данных товаров, производимых в Азербайджанской Республике» от 21 сентября 2016 года Президента Азербайджанской Республики Ильхама Алиева [1]. Цель создания портала заключалась в упрощении выхода малого и среднего бизнеса Азербайджана на зарубежные рынки. По данным Центра анализа экономических реформ и коммуникаций, только в январе - апреле 2017 г. местные производители получили посредством портала заказов на экспорт продукции на общую сумму \$111,4 млн. Предложения на приобретение товаров поступили главным образом из России, Украины, Турции, Ирана, Ирака, Казахстана, Польши, Нигерии, США, Саудовской Аравии и других стран мира [2].

Благодаря интеграции с наиболее популярными электронными торговыми платформами Azexport.az азербайджанская продукция становится доступной для потенциальных покупателей в любой точке мира.

Миссией интернет-ресурса Azexport.az, управляемого Центром Анализа Экономических Реформ и Коммуникации Азербайджана является представление информации о товарах азербайджанского происхождения и предоставление выгодной платформы для их продажи на внешних и внутренних рынках [1]. Именно для осуществления данной миссии ведущие мировые и местные транспортно-логистические компании интегрировались во взаимовыгодной форме в Azexport.az. На сегодня портал обеспечивает быстрое и абсолютно безопасное осуществление платежей для владельцев карт VISA, Master Card и American Express.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Необходимо отметить, что проект невозможно рассматривать обособленно от масштабной работы, проводимой в направлении поддержки предпринимательства, развития неуглеводородных отраслей экономики, а также комплекса мер содействия выходу продукции на зарубежные рынки, расширению географии экспорта. Основными направлениями для обеспечения конкурентоспособности азербайджанской экономики были выбраны технологическое обновление, институциональное развитие и формирование человеческого капитала. По итогам первых четырех месяцев текущего года вырос нефтяной экспорт, приостановилось сокращение золотовалютных резервов, обеспечена стабильность курса маната. Все эти достижения являются результатом проводимых экономических реформ.

Показательным фактором устойчивого развития экономики стало резкое повышение объемов экспортируемой местной продукции. Только за первый квартал 2017 года Азербайджан экспортировал нефтяной продукции на сумму \$416,5 млн., что на 22% больше результатов аналогичного периода 2016 года. В списке местных экспортеров оказалось 846 компаний [1]. На 82% повысились показатели вывоза продукции химической промышленности, хлопка-сырца вывезли на 7,3% больше, экспорт алкогольных и безалкогольных напитков вырос на 32%, фруктов и овощей - на 27%, чая - 25%. В мае 2017 г. свыше трехсот компаний экспортировали продукцию на \$143 млн.. Предложения на приобретение товаров азербайджанского производства поступили главным образом из России (\$15,7 млн), Украины (\$12,6 млн), Турции (\$7,9 млн), Ирана (\$4,7 млн), Ирака (\$3,9 млн), Казахстана (\$3,9 млн), Польши (\$3,9 млн), Нигерии (\$3,1 млн), США (\$3,1 млн), Саудовской Аравии (\$3,1 млн) и прочих стран мира [3]. Главными направлениями вывоза местной продукции являются рынки России, Турции, Швейцарии, Грузии, Италии, подспорьем чего и стал созданный интернет-портал Azexport.az.

Как видно из представленных выше данных, надежды, возложенные на ресурс Azexport.az, созданный для поддержки местных предпринимателей и расширения экспортных позиций страны, себя оправдали. На сегодня в стране уже

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

созданы предпосылки экономического развития, а результаты поступательного роста становятся очевидными согласно фактическому материалу, анализируемому сегодня в ученых и экспертных кругах.

1. Портал Azexport.az [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://azexport.az/index.php?route=common/home>
2. Система экспортной торговли Азербайджана введена в эксплуатацию [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://digital.report/sistema-eksportnoy-torgovli-azerbaydzhana-vvedena-v-ekspluatatsiyu/>
3. Экономический ренессанс [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cesd.az/new/?lang=az>

Костинець Валерія Володимирівна, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Національна академія управління, м. Київ, к.е.н.

Костинець Юлія Володимирівна, доцент кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування Національна академія управління, м. Київ, к.е.н.

ГРЕЦЬКИЙ ДОСВІД ПОПУЛЯРИЗАЦІ КОНЦЕПЦІЇ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ТУРИЗМУ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

На сьогодні все частіше на світовому ринку туристичних послуг використовується поняття «альтернативний туризм». Альтернативний туризм фактично є новою філософією в туристичній сфері та розглядається як «перетворення трьох домінуючих моделей розвитку туризму в трьох аспектах – соціально-культурна туристична етика, економічний реалізм і охорона навколишнього середовища» [1, с.78]. Основні особливості, які відрізняють його від традиційного туризму – естетика і гармонія з природою, збереження екосистем в умовах культурного обміну людини з історичними місцевостями.

С. Ракаджийська вважає, що альтернативний туризм не може існувати без альтернативних форм гостинності, послуг і відповідної кваліфікації персоналу. Таким чином, альтернативний туризм розглядається не тільки як динамічна система зі встановленими структурними елементами, але і як стабільна, обов'язкова і одночасно така, що представляє «живі» відносини між усіма елементами, які

Formation of knowledge economy as the basis for information society

ведуть до ліквідації недоліків сучасного туризму. Тим більше, що ці недоліки призводять до концентрації туристичних потоків, імпрровізації туристичних процесів, масового «захоплення» значних територій, розповсюдження реклами та стереотипних продуктів [4, с.129].

Існуючі масові форми туристичних продуктів на сьогодні вже не можуть задовольнити потреб тих туристів, чий поїздки засновані на специфічній мотивації. Вважається, що альтернативні туристичні продукти пропонують оригінальні комбінації з елементів природи і антропогенного середовища, що, в свою чергу, забезпечує безпеку, спокій і комфорт. Таким чином, альтернативні форми туризму є протилежними масовому туристичному продукту. Альтернативні форми туризму об'єднують туристичні пакети або індивідуальні туристичні послуги, визначені в якості альтернативних засобів масової туристичної продукції завдяки їх методам поставки, реалізації та участі людських ресурсів.

Альтернативному туризму притаманні наступні характеристики: обмежене охоплення, персоналізація і незалежність, невелика кількість туристичних груп, толерантне ставлення до місцевого населення і дбайливе відношення до його звичаїв, традицій і цінностей. Ще однією важливою особливістю альтернативного туризму є і те, що він не може бути конкретно пояснений і розглядатися як масовий вид туризму. З цієї причини дуже часто інші види туризму, що відрізняються від масового туризму, дефініюють як «альтернативний туризм».

Всесвітня туристська організація рекомендує дотримуватися наступного набору принципів, що сприяють ефективній реалізації концепції сталого альтернативного розвитку туризму в умовах ринкової економіки [1, с.79]:

- участь всіх соціальних верств місцевого населення в процесі розвитку туризму в межах приймаючої території, а також забезпечення прозорої інформації про процеси для зовнішнього ринку;
- створення колективної відповідальності в процесі планування, прийняття рішень, вирішення проблем, реалізації проекту і процесу оцінювання;

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

- виконання системного підходу, цілком спрямованого на вирішення завдань соціальної і економічної сфер, а не тільки пошук рішень для окремих його елементів;

- використання екологічних обмежень, що допускають туристичний розвиток у визначених обсягах;

- рівність перед законом, дотримання прав людини, розвиток співробітництва в глобальному масштабі;

- здійснення довгострокового стратегічного планування з урахуванням майбутніх потреб.

З огляду на те, що не існує «нульового» впливу на розвиток туризму, баланс між економічними цілями, соціальною атмосферою і навколишнім середовищем згідно концепції альтернативного туризму може забезпечити зведення до мінімуму всіх негативних наслідків масового туризму.

Останнім часом чималої популярності альтернативний туризм набув на території Греції. Греція з її глибокою історією притягує все більше і більше туристів з усього світу. У зв'язку з цим країна вирішила кардинально змінити пропонований відпочинок, зробити його ще цікавіше. Грецька національна туристична організація (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού) запропонувала світовому ринку туристичних послуг новий вид відпочинку – альтернативний туризм [2]. Яскравим проявом альтернативного туризму в Греції є SPA-туризм, який засновано на поєднанні використання, в першу чергу, природних термальних джерел та антропогенних продуктів ринку туристичних послуг. SPA-туризм пов'язаний з відвідуванням туристичних місць, призначених для лікування різних захворювань (наприклад, терапія стресу, психотерапія, фізіотерапія, релаксація, дієта, естетика тощо), а також відпочинку і омолодження душі і тіла. Саме Греція і її курорти відомі з давніх часів своїми терапевтичними властивостями – термальні води, м'який клімат і ласкаве сонце ще 2500 років тому залучали найдавніших на термальні джерела для відпочинку і відновлення здоров'я. Основними категоріями SPA-туризму в Греції є такі:

1. курортний (готельний) SPA: в готелі, обов'язково в курортному місці;

Formation of knowledge economy as the basis for information society

2. медичний SPA: крім класичних послуг, послуги медичного характеру;
3. SPA на джерелах: власне джерело або прямий доступ до моря;
4. Holistic Health (холістичне здоров'я): філософія життя, яка розглядає фізичні, розумові та духовні аспекти життя як єдине і взаємозалежні ціле;
5. Holistic SPA (холістичні SPA): SPA, що фокусують свою увагу на альтернативних методах лікування і харчування та надають великого значення поєднанню тіла і духу з високим ступенем усвідомлення цієї єдності.

Курорти SPA поділяються на так звані day SPA або SPA-курси – масаж і інші процедури по догляду за обличчям і тілом, які можна отримати протягом дня в будь-якому спеціалізованому салоні, і destination SPA або SPA-курорти, де туристам забезпечений комплексний догляд за тілом протягом кількох днів проживання в затишному готелі. В найкращих SPA за філософією альтернативного туризму гармонійно поєднують і застосовують всі фактори: навколишній пейзаж, клімат, температуру рук масажиста, запахи, кольори, звуки, природу, музику, їжу, напої, і обов'язково медитацію і йогу [3, с.110].

Термальні SPA-курорти Греції працюють за двома основними напрямками. Перший з них – це таласотерапія, або лікування морем. Комплекс процедур на таласотерапевтичних курортах базується на застосуванні морської води, морської грязі і мулу, морських водоростей. Позитивний ефект приносить також насичене солями морське повітря, що особливо корисне туристам з різними захворюваннями органів дихання.

На термальних курортах Греції успішно здійснюється лікування і профілактика ряду захворювань. Програми оздоровлення підбираються індивідуально, що дозволяє домогтися найкращих результатів. Лікування мінеральною водою на термальних курортах і в санаторіях Греції проводиться у вигляді питного бальнеолікування, курсів мінеральних ванн, а також грязелікування.

Поряд з таласотерапевтичними курортами і санаторіями, розташованими на узбережжях трьох морів – Егейського, Іонічного і Середземного, на території країни успішно діють десятки термальних курортів, побудованих поблизу гарячих

мінеральних джерел. Найвідоміший з них – знаменитий курорт Лутракі (префектура Корінфія).

Ефективне функціонування курорту Лутракі як провідної «мекки» альтернативного туризму в Греції здійснюється за рахунок:

- забезпечення оптимального співвідношення та розміщення рекреаційних ресурсів, рекреантів, матеріальної бази, обслуговуючого персоналу;
- раціональної територіальної організації сфери оздоровлення та відпочинку туристів;
- забезпечення безперебійної і ефективної роботи об'єктів водо- та енергопостачання, транспортного обслуговування.

Вказані заходи були досягнуті Грецією шляхом:

- забезпечення єдиної інженерно-транспортної сітки обслуговування курорту;
- забезпечення безперебійного постачання рекреантам та місцевому населенню продуктів харчування;
- організації туристично-екскурсійного обслуговування;
- відсутності екологічно небезпечних видів виробництва;
- забезпечення будівництва рекреаційних та інфраструктурних споруд;
- створення об'єктів природно-заповідного фонду;
- наявності перспективної програми розвитку рекреації на території курорту.

З урахуванням наявних на території курорту Лутракі природного, і економічного потенціалів, а також його історичних і географічних особливостей, стратегічна мета подальшого перспективного розвитку території полягає в тому, щоб на основі оптимального використання природи, матеріально-технічних, трудових та інтелектуальних ресурсів здійснити функціонування ефективної туристичної системи, яка забезпечить матеріальний добробут населення визначеної префектури, враховуючи нинішні кризові економічні умови, що склалися в країні.

Забезпечення сталого розвитку альтернативного туризму на території префектури Корінфія та підвищення його частки у валовій доданій вартості

Formation of knowledge economy as the basis for information society

значною мірою має базуватися на модернізації інфраструктури курортів рекреаційно-оздоровчої та туристичної сфери. З цією метою необхідно запровадити спеціальний інвестиційний режим для сприяння будівництву та реконструкції готелів префектури Корінфія та інших об'єктів рекреаційно-оздоровчої сфери, вжити заходів із залучення іноземних інвесторів щодо вкладення коштів у рекреаційно-оздоровчий комплекс курорту. Водночас має бути запроваджено практику прямого фінансування з державного та муніципального бюджетів необхідної інфраструктури рекреаційно-оздоровчого комплексу курорту Лутракі.

Підводячи підсумки, відзначимо, що альтернативний туризм, безумовно, є джерелом доходів для економіки Греції, які носять як прямий, так і опосередкований характер. Попри це, як відзначає Р. Хрїстос, альтернативний туризм орієнтований на людський фактор та покликаний створювати атмосферу взаєморозуміння між людьми і культурами і сприяти культурному обміну між туристами та місцевим населенням, що, в свою чергу, приводить до виникнення взаєморозуміння та відсунення упереджень. Таким чином, філософія альтернативного туризму полягає у його використанні як засобу підтримання миру, а не тільки отримання прибутків [5, с.56]. При цьому діяльність багатьох суб'єктів туристичного ринку, орієнтованих суто на прибутковість, а не розвиток правильної системи комерціалізації туристичних послуг в ході популяризації альтернативного туризму призводять до нівелювання його вихідних принципів.

1. Георгиев Г. Система защищенных территорий в Болгарии и реализация концепции устойчивого и альтернативного туризма. / Г. Георгиев, М. Василева // Вестник НГУ. Серия: Социально-экономические науки. – 2010. – Том 10, выпуск 3. – С. 76-86.
2. Греция делает ставку на альтернативный туризм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourbus.ru/news/3279.html>
3. Кусков А.С. Основы курортологии. / А.С. Кусков, Л.В. Макарцева. – Саратов, 2002. – 315 с.
4. Ракаджийска С. Концепция развития устойчивого и альтернативного туризма. / С. Ракаджийска // Введение в туризм. – Варна: Изд-во «Наука и экономика», 2007. - С. 128–132.
5. Χρηστος Ρ. Επιπτώσεις-προοπτικές εξέλιξης του εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα. / Ρ. Χρηστος. – Τζιφάκη Χρυσούλα, 2016. – 71 σ.

Нестеренко Олександр Васильович, доцент кафедри системного аналізу та інформаційних технологій Національної академії управління, к.т.н., доцент, академік Міжнародної академії інформатики

БЕЗПЕКА ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Людство впевнено просувається до інформаційного суспільства, економіка і бізнес стають електронними (цифровими) і здійснюються в глобальному середовищі (в Інтернеті). Розвиток електронної комерції не лише збільшив об'єм інформації, що обробляється і зберігається, але й підвищив її значущість та критичність. Останнім часом на порядку денному постає питання видобування з накопиченої інформації нового знання та використання його для підтримки прийняття рішень та розвитку економіки (Data Mining, Knowledge Mining, BigData). Інтелектуалізація різних систем, що набуває розмаху, підсилює «знаннєвий» рівень інформації.

Водночас необхідно звернути увагу на той факт, що кожний крок в розвитку інформаційних технологій приховує в собі потенційні загрози. Небезпеки пов'язані з атаками кіберзлочинців (шахраїв), витоком інформації, а також комерційним шпигунством. Причинами цих загроз є численні точки доступу, зв'язки за Інтернет-протоколами, розвиток і використання бездротових пристроїв (радіодоступ), недосконалі правила додержання вимог безпеки, недостатня свідомість персоналу [1].

Поява нових, більш прихованих загроз, у зв'язку з перспективами сплеску мобільного Інтернету та Інтернету речей за технологіями 4G та 5G вимагає своєчасного підвищення ефективності систем безпеки на багатьох рівнях - інакше для світової віртуальної економіки настануть не найкращі часи.

Виходячи з математично доказаного постулату неможливості абсолютного захисту фундаментальним поняттям інформаційної та кібербезпеки виступає довіра. Це пов'язано з людиною як одним з суб'єктів безпеки. На перший план виходить проблема створення простору довіри для безпечного ведення бізнесу в електронному виді. У фізичному (реальному) світі людину або супроводжуючи документи можна побачити. У цифровому (віртуальному) світі усі спілкуються

Formation of knowledge economy as the basis for information society

один з одним через комп'ютер, тобто питання розпізнавання особи, організації, документів, довіри до них стає визначальним.

Ще 1985 р. у «Критеріях оцінки захищеності комп'ютерних систем» (США), була проголошена ініціатива захищених комп'ютерних систем, що зводиться до висловлювання: «Захищена комп'ютерна система дозволяє людині або організації сказати: «Я можу довіряти цьому продукту або сервісу. Він надійний, захищений та моя приватна (комерційна) інформація поважається» [4].

Які ж технології необхідно використовувати для забезпечення довіри? Сучасна концепція кібербезпеки включає низку методів і засобів, серед яких необхідно виділити такі як шифрування, довірена ідентифікація, вільне/відкрите програмне забезпечення та хмарні технології.

Засоби шифрування вже давно вийшли з секретних кабінетів і широко використовуються в забезпеченні конфіденційності комерційної інформації завдяки відкритості стандартів та алгоритмів, а також зниженню дозвільних бар'єрів. Реалії небезпечності інформаційного середовища доводять, що майбутнє за суцільним шифруванням інформації на усіх щаблях її опрацювання.

Згідно з Національною стратегією довіреної ідентифікації в кіберпросторі, розробленою в США, довірене Інтернет-середовище є таким, в якому окремі особи, організації, служби і пристрої можуть довіряти один одному, тому що авторитетні джерела встановили достовірність їх цифрових посвідчень. Цифрова ідентичність - це набір атрибутів об'єкту (людини або організації) в певній області.

Для роботи з масовими користувачами широко використовується автентифікація на основі цифрових сертифікатів стандарту X.509 і інфраструктури публічних ключів (PKI) електронного цифрового підпису. Додатковий атрибутний сертифікат X.509 зв'язує атрибути прав доступу з власником сертифікату і призначений для використання в Інтернет - додатках. В атрибутні сертифікати включають додаткову інформацію про суб'єкта, який ставить цифровий підпис. Ця інформація дозволяє упевнитися, що суб'єкт має право підписувати дані. Унікальність значення ідентифікатору об'єкту (IO), що відрізняється від інших подібних значень і який пов'язується з інформаційним об'єктом, забезпечується

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

упорядкованим списком первинних цілочисельних значень від кореня (Root) міжнародного дерева ІО до вершини, який однозначно ідентифікує цю вершину. Рекомендацією ІТУ-Т Rec.X.660 | ISO/ ІЕС 9834-1 визначено міжнародне дерево ІО, яке підтримує дерево ідентифікаторів у кодах стандарту ASN.1 і міжнародний опис ідентифікаторів, а також зв'язок між ними [2]. Українське дерево ідентифікаторів об'єктів (OID-TREE UA) починається з головного вузла, значення якому привласнене відповідно до міжнародних рекомендацій, і має дві гілки - 1.2.804 та 2.16.804:

{iso(1) member-body(2) ua (804)};

{joint-iso-itu-t (2) country (16) ua (804)}.

На часі нова робота, що проводиться за підтримкою Глобальної ініціативи МСЕ-Т по стандартах управління визначенням ідентичності, що стосується загальної довіри і функціональної сумісності. Використання Рекомендацій X.1250 «Базові можливості для покращеної довіри і функціональної сумісності при глобальному управлінні визначенням ідентичності (IdM)» приведе до розробки структури для завтрашніх інфраструктур і послуг мереж на базі ІР.

Основні переваги вільного/відкритого програмного забезпечення (ВПЗ), що беруться до уваги урядами багатьох країн, у тому числі і європейських, при його впровадженні пов'язані не лише з економічними питаннями, а передусім з забезпеченням безпеки і впевненості у незалежності від іноземного постачальника [3].

Переваги хмарних обчислень, які набувають стрімкого поширення, включають не лише гнучке і динамічне надання ресурсів і спрощене автоматизоване адміністрування ІТ-інфраструктури, а й забезпечення довіри [4]. У проектах Рекомендацій МСЕ-Т X.ccsec, X.srfcts і X.sfcse міститься набір рекомендацій щодо послуг в сфері безпеки, які стосуються аналізу, архітектури і структури безпеки хмарних обчислень, їх міжрівневої безпеки, а також конкретних питань безпеки мережевих послуг.

1. Нестеренко О.В. Безпека інформаційного простору державної влади. Технологічні основи / О.В. Нестеренко – К.: Наук. думка, 2009. – 352 с.

2. Юдін О. К. Світовий простір ідентифікаторів об'єктів: аналіз, перспективи розвитку, місце українського сегменту / О. К. Юдін, С. С. Бучик, О. В. Фролов // Наукоємні технології. – 2014. - № 3 (23). – С. 295-302.
3. Будько М.М. Вільне програмне забезпечення: український вибір / М.М. Будько, О.В. Нестеренко, І.Є. Нетесін. – К.: Альтерпрес, 2011. – 400 с.
4. Rhoton J. Cloud Computing Explained: Implementation Handbook for Enterprises / John Rhoton. – Recursive Press; 2nd ed., 2009. – 472 pages.

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНА ОСНОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Алексеєнко Людмила Михайлівна, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та фінансів, Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту Тернопільського національного економічного університету

Алексеєнко Максим Дмитрович, д.е.н., професор, професор кафедри банківської справи, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Карпа Ірина Степанівна, аспірантка кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування, Тернопільський національний економічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Розвиток інноваційних фінансових технологій став можливим завдяки науково-технічному прогресу, зростанню ролі знань і інформації в сучасному суспільстві. Це зумовило руйнування закономірностей, що були визнані економічною наукою, щодо розвитку різних фінансово-економічних систем і їх елементів. Г. Джеймс відзначає, що термін «глобалізація» з'явився недавно, але інтернаціоналізація ринків, людей, ідей і культур зовсім не нова [1].

Теоретичний і емпіричний етапи наукового дослідження інституціональної трансформації інноваційних фінансових технологій фінансового ринку забезпечують сукупність дослідних заходів та методів [2]. На емпіричному рівні дослідний об'єкт відображається, як правило, здебільшого з позицій зовнішніх зв'язків і відносин. Відповідно наукове знання і процес його здобуття

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

характеризуються системністю і структурованістю. У структурі наукового знання виділяють теоретичний і емпіричний рівні.

Однією з важливих тематик інституціональної теорії є проблематика ефективності інститутів [3]. У даному контексті заслуговує на увагу концепція «інституціональної пастки», тобто неефективності норм поведіння, а також концепція «дисфункції інститутів». У економічній теорії розмаїтість вживання поняття «інститут» переплітається з такими термінами як індивідуальні стратегії, сучасні структурні системи, переваги, правила, традиції і норми.

Перспективи розвитку фінансових систем в середньостроковій перспективі будуть визначатися новим режимом монетарних політик у провідних країнах і ймовірністю фінансових криз [4; 5]. Основними цілями реформування міжнародної валютно-фінансової системи є розробка й введення єдиних принципів співробітництва між міжнародними фінансовими установами і регіональними фінансовими механізмами [6]; удосконалення управління волатильними потоками капіталу на наднаціональному рівні; підтримка розвитку ринків облігацій у національній валюті; зміцнення глобальних заходів економічної безпеки у процесі розробки і реалізації інноваційних інструментів фінансового ринку.

У сучасній світовій економіці відстежують такі три тренди: непередбачуваність економіки, зміна поведінки споживачів і розробка та впровадження нових фінансових технологій. В умовах фінансової невизначеності змінюється поведінка споживачів фінансових послуг – перехід від споживчої до ощадної моделі поведінки. Цим зумовлено зростання депозитів фізичних осіб, незважаючи на падіння реальних доходів населення. Відповідно розширюється сфера страхування депозитів фізичних осіб. Третій тренд характеризується активізацією розробки і запровадження нових технологій. Відповідно збільшується кількість нових гравців, а також зростають ризики використання цих технологій.

З урахуванням високої залежності суб'єктів господарювання і населення від недепозитного фінансування, складні фінансові продукти приймають нові форми. Фінансові експерти визнають, що інновації є основою для швидкого зростання продуктивності праці [7]. Тому у контексті економічної безпеки особливої уваги

Formation of knowledge economy as the basis for information society

заслуговує визначення основних засад формування механізму фінансових послуг з метою мінімізації ризиків. Зазначимо, що глобальні збитки від дій кібер-злочинців перевищує 500 млрд. дол. США в рік, а це більше, ніж валовий внутрішній продукт такої країни, як Швеція [8]. Цей показник включає вартість викрадених наявних засобів і інтелектуальної власності, витрати на відшкодування збитків, а також втрати, що кіберзлочинність наносить інноваціям, торгівлі й економічному розвитку.

Фінансово-кредитні установи мають особливості в сфері ціноутворення на фінансові послуги й продукти, що не дозволяє їм вести повноцінну цінову конкурентну боротьбу. У даному контексті Директор Інституту професійного й організаційного розвитку МВФ Шарміні Курі визнає, що використання технологій для передачі знань новаторськими способами не замінить традиційних способів розвитку потенціалу [9]. Тому важливими пріоритетами залучення фінансово-кредитними установами клієнтів є підвищення якості фінансових послуг, впровадження нових фінансових продуктів, розробка й реалізація інноваційних інструментів і технологій. Зокрема, ефективність вибору принципів оптимальності іпотечного кредитування залежить від відповідності організаційно-правових актів про банки, іпотеку, іпотечні цінні папери, ведення державного реєстру прав на нерухоме майно іпотек (угод з ними), саморегульвних організацій специфічній українській економічній дійсності [10]. Розвиток інноваційних інструментів і технологій фондового й боргового ринків, ринків деяких похідних фінансових інструментів суттєво залежить від регуляторних заходів центральних банків.

Фінансовий механізм організації страхової діяльності має забезпечувати поступальність виконання страховиками своїх зобов'язань. Фінансовий розвиток страхової компанії має враховувати той факт, що розвиток – це досягнення поліпшеного стану, запорука успішного розвитку компанії. Сучасні стратегії розвитку страхових компаній потребують застосування ефективних фінансових технологій (інновацій); удосконалення дистанційного обслуговування клієнтів; використання мобільних фінансових додатків; залучення банківських платіжних

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

сервісів (електронні валюти, р2р, банківські рішення, NFC); адаптивності хмарних технологій.

В умовах перманентних кризових явищ і системних економічних структурних трансформаціях, що мають власну циклічність, фінансові регулятори мають здійснювати регуляторні заходи, оскільки спроможність саморегулювання фінансових посередників нівелюється у такі періоди. Гарантування економічної безпеки потребує посилення конкурентоспроможності й стійкості фінансових систем до системних ризиків, формування інфраструктури фінансової стабільності.

1. Гарольд Джеймс. Новая концепция, старая реальность // Финансы и развитие. – 2016, декабрь. – С. 18–21.

2. Алексеенко Л. М. Інституційні імперативи забезпечення фінансової безпеки розвитку ринків капіталу та нерухомості / Л. М. Алексеенко, І. С. Карпа // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2016. – Том 21. – Вип. 1. – С. 181–185.

3. Алексеенко Л. М. Приоритетные реформы в постцентрализованной экономике / Л. М. Алексеенко // Предпринимательство в Беларуси: опыт становления и перспективы развития : материалы XII Международной научно-практической конференции (Минск, 17 апреля 2015 г.) / под общей редакцией В. Л. Цыбовского. – Минск : Ковчег, 2015. – С. 25–27.

4. Пластун О. Л. Прогнозування фінансових ринків: сучасні концепції та нові підходи: монографія / О. Л. Пластун. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 401 с.

5. Греков И. Е. О совершенствовании подходов к определению монетизации экономики и обоснование ее оптимального уровня / И. Е. Греков // Финансы и кредит. – 2007. – № 11. – С. 60–70.

6. McCraw, Thomas K. The Founders and Finance: How Hamilton, Gallatin, and Other Immigrants Forged a New Economy. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2012.

7. Николас Крафтс. Куда направлен экономический рост // Финансы и развитие 2017, март. – С. 3–6.

8. Крис Веллиш. Темная сторона технологий // Финансы и развитие. – 2016, сентябрь. – С. 14–17.

9. Шармини Кури. Знание как общественное благо. МВФ использует технологии для улучшения понимания вопросов экономической политики // Финансы и развитие. – 2016, сентябрь. – С. 22–23.

10. Карпа І. С. Методологія іпотечного житлового кредитування у контексті національних вимірів / І. С. Карпа // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. –

Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 24. – № 1. – С. 139–144.

Антонова Олена Михайлівна, старший викладач кафедри фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін, ВНЗ «Національна академія управління»

СИСТЕМА ІНДИКАТОРІВ ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

В теперішніх умовах виробничі одиниці, що набули вигляду різних організаційно-правових форм, організують свою діяльність в умовах невизначеності та непередбачуваності. Перед вітчизняними вищими навчальними закладами гостро стоїть питання вирішення спільної проблеми, пов'язаної з безпекою їх діяльності. Тому в процесі формування і розвитку ринкових відносин першочергова увага повинна приділятися саме економічній безпеці вищого навчального закладу [1].

Проблеми економічної безпеки вищих навчальних закладів недостатньо висвітлені у вітчизняній науковій літературі. Існує ряд проблемних питань теоретичного і концептуального характеру, які необхідно вирішувати у найближчі роки. До таких питань потрібно віднести: відсутність єдиного підходу до розуміння самої категорії «економічна безпека ВНЗ»; не завершено розробку науково обґрунтованої класифікації загроз економічній безпеці на мікрорівні; лише частково сформульовано принципи управління станом економічної безпеки ВНЗ; відсутність оптимальної системи індикаторів для оцінки рівня економічної безпеки ВНЗ; остаточно не відпрацьований механізм управління станом економічної безпеки ВНЗ.

З аналізу літературних джерел і розробок, присвячених проблемі економічної безпеки можна зробити один загальний, який цікавить нас в контексті нашого дослідження, висновок. Основними об'єктами в розробках автори обирають державу, суспільство, суб'єкт регіону, фірму, сім'ю, особу, а забезпеченням економічної безпеки функціонування цих об'єктів виступають заходи по вдосконаленню складних інфраструктурних систем, таких, наприклад, як

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

науково-технічна, економічна, фінансова, політична, соціальна, інформаційна, правова, військова, екологічна, культурна, кримінологія і т.п. Примітною є та обставина, що у відомих нам розробках по економічній безпеці, в якості об'єкту надзвичайно рідко обирається яка-небудь з перерахованих вище інфраструктурних систем. Це пояснюється явною недостатньою опрацьованістю проблеми економічної безпеки, а одночасно і визначає перспективи дослідження цієї проблеми. Виключення, можливо, складає робота В.В. Чекмарєва «Економічні проблеми сфери освіти» [5]. Сказане переконує нас в актуальності нашого дослідження, присвяченого економічній безпеці ВНЗ як соціально-значимого для суспільства об'єкта.

В сучасній літературі не існує єдиного підходу до визначення економічної безпеки ВНЗ. Найчастіше її розглядають з позицій ресурсного та захисного підходів – як стан вишу, в якому наявних ресурсів достатньо для запобігання, послаблення або захисту від загроз діяльності ВНЗ [4].

На нашу думку, найбільш повним та точним можна вважати визначення, запропоноване С.Ф. Покропивним, яке має наступний зміст: економічна безпека підприємства – це стан корпоративних ресурсів і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їхнє використання для стабільного функціонування та стабільного науково-технічного і соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам [2].

Виходячи з наданого тлумачення поняття «економічна безпека ВНЗ» в її оцінюванні увага має бути зосереджена на виявленні загроз діяльності ВНЗ, визначенні ймовірності їх реалізації (у поточному та майбутньому періодах) та їх наслідків. Наслідки реалізації загроз діяльності ВНЗ обов'язково відіб'ються на показниках його діяльності. Тоді оцінювання економічної безпеки ВНЗ зводиться до вибору сукупності показників, визначенні способів розрахунку їх значень, прогнозування їх зміни при реалізації загроз та ідентифікації отриманих результатів.

Вважаємо, що економічна безпека ВНЗ має досліджуватись у складі наступних семи підсистем: фінансової, техніко-технологічної, інтелектуальної й

кадрової, політико-правової, інформаційної, екологічної та силової. При цьому оцінка кожної зі складових має здійснюватись за системою індикаторів.

В системі індикаторів, що була запропонована Д. Ковальовим, оцінка економічної безпеки проводиться по чотирьом напрямкам: технологічна, ресурсна, фінансова та соціальна безпека [3]. Така система індикаторів, на нашу думку, є неповною, оскільки тут не враховані такі складові економічної безпеки як: інформаційна, силова, економічна та правова. Тож виключення із загального переліку індикаторів стану економічної безпеки, які характеризують такі важливі складові, не дозволяє охопити всі аспекти цієї категорії.

Отже, запропонуємо свою модель системи індикаторів оцінки економічної безпеки ВНЗ, яка наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники концептуальної моделі оцінки економічної безпеки ВНЗ

Складові економічної безпеки	Групи показників (індикатори)
Кадрова складова	1.1. Забезпечення кадрами
	1.2. Відсоток професорського складу у структурі викладацького персоналу
	1.3. Ефективність роботи професорсько викладацького складу
	1.4. Ефективність роботи управлінського персоналу
	1.5. Ефективність роботи обслуговуючого персоналу
	1.6. Відсутність плинності кадрів
	1.7. Створення умов для кар'єрного росту
Інтелектуальна складова	2.1. Рівень реалізації науково-дослідних програм
	2.2. Забезпечення і розвиток інтелектуального потенціалу
	2.3. Наявність та рівень авторських та лекційних методичних матеріалів
	2.4. Якість, доступність викладання
	2.5. Підготовка авторської навчально-методичної літератури (підручники, посібники, конспекти лекцій)
	2.6. Застосування нових інноваційних методів у процесі викладання
	2.7. Забезпечення збереження авторських прав на лекційні методичні матеріали
	2.8. Рівень підготовки вступників за результатами тестування
	2.9. Рівень підготовки за результатами захисту
Наукова складова	3.1. Наявність програм та планів науково-дослідної роботи
	3.2. Діяльність ВНЗ Спеціалізованої вченої ради
	3.3. Наявність власних фахових видань
	3.4. Наявність аспірантури, докторантури

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

	3.5. Рівень формування нових наукових знань
Функціонально-організаційна складова	4.1. Вибір напрямів навчання та спеціальності
	4.2. Наявність заочного, вечірнього, дистанційного навчання
	4.3. Наявність курсів підвищення кваліфікації
	4.4. Рівень матеріально-технічного та кадрового забезпечення структурних підрозділів
	4.5. Якість вза'ємозв'язку структурних підрозділів
	4.6. Наявність обслуговуючих підрозділів: гуртожиток, їдальня
Техніко-технологічна складова	5.1. Якість організації навчального процесу
	5.2. наявність аудиторних площ відповідно до діючих нормативів
	5.3. Забезпечення навчального процесу необхідною технічною підтримкою
	5.4. забезпечення лабораторних аудиторій та їх оснащення
	5.5. Наявність та відповідність навчальних, індивідуальних та календарних планів, робочих програм
Фінансово економічна складова	6.1. Фінансова ефективність роботи ВНЗ
	6.2. Фінансова стійкість та незалежність ВНЗ
	6.3. Наявність власних Основних фондів
	6.4. Достатність оборотних коштів
	6.5. Рівень економічної мотивації працівників ВНЗ
Інформаційна складова	7.1. Рівень інформаційно-аналітичного забезпечення роботи підрозділів ВНЗ
	7.2. Програми забезпечення та якість інформаційних мереж
	7.3. Забезпечення захисту інформаційного поля та комерційної таємниці ВНЗ
	7.4. Рівень використання інформаційних технологій в навчальному процесі
Ринкова складова	8.1. Конкурентний статус ВНЗ
	8.2. Активність поведених рекламних компаній
	8.3. Вибір запропонованих спеціальностей
	8.4. Тривалість роботи на ринку
	8.5. Наявність унікальних спеціальностей
	8.6. Конкурс абітурієнтів, рівень вступних іспитів та прохідний бал
	8.7. Цінова конкурентоздатність освітніх послуг
	8.8. Якісна конкурентоздатність освітніх послуг
Нормативно правова складова	9.1. Наявність державної атестації
	9.2. Наявність та відповідність дозвільної та регламентуючої документації
	9.3. Якість правового захисту діяльності ВНЗ
	9.4. Розробка та дотримання внутрішньої нормативно-правової бази
	9.5. Взаємодія з перевіряючими органами та структурами
Фізична складова	10.1. Наявність ефективної роботи підрозділу охорони
	10.2. Наявність технічних засобів забезпечення безпеки
	10.3. Рівень протидії корупції
	10.4. Рівень протипожежної безпеки

Застосування наведеної системи індикаторів рівня економічної безпеки вищих навчальних закладів за окремими складовими дозволить охопити усі аспекти економічної безпеки, своєчасно виявляти недоліки та розробляти необхідні заходи.

1. Антонова О.М. Економічна безпека підприємства: методологічні питання. // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова, серія 18, Економіка і право: зб. наукових праць. – Вип.13. – К., 2011р., с. 38-42.
2. Економіка підприємства. Підручник. / За ред. С.Ф.Покропивного. – К.: КНЕУ. 2001. – 528 с.
3. Ковалев Д. Экономическая безопасность / Ковалев Д. Сухорукова Т // Экономика Украины. – 1998. - №10. – с. 48-51.
4. Мартинюк В. П. Економічна безпека вищих навчальних закладів в Україні: передумови оцінювання. Економіка Менеджмент Підприємництво, № 25(II) / 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eme.ucoz.ua/pdf/252/24.pdf>
5. Чекмарев В.В. Економічні проблеми сфери освіти. Монографія / Під ред. Засл. Діяча науки РФ, д.е.н., проф. М.И. Скаржинского. – Кострома: Вид-во КПКУ ім. Н.А.Некрасова, 1996.

Белякова Оксана Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки Київського національного університету культури і мистецтв

ВИЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ МЕХАНІЗМУ ДОВГОСТРОКОВОГО РОЗВИТКУ

Розвиток інноваційного потенціалу підприємств є складовою частиною розвитку інноваційного потенціалу економіки і важливим аспектом відтворення виробничих відносин, які полягають в оновленні складу і побудові основних фондів, удосконаленні організації їх використання як на стадії формування, так і на стадії науково-технічної підготовки виробництва, в розвитку робочої сили, в удосконаленні відносин із зовнішнім середовищем, зокрема з органами державного управління і регулювання економіки, а також шляхом інституційних перетворень.

Проблеми, пов'язані з дослідженням процесу розвитку підприємств, розглядаються сучасними дослідниками в різних контекстах, серед яких слід зазначити такі домінуючі аспекти, як науково-технічний і інноваційний розвиток

виробничих систем, а також інвестиційні проблеми розвитку підприємств.

Комплексною характеристикою спроможності підприємства до інноваційної діяльності є його інноваційний потенціал. Це поняття є концептуальним відображенням феномену інновацій. Зовсім недавно воно ввійшло до числа термінів економічної науки як економічна категорія, але в сучасній економічній літературі, у тому числі й українській, відсутнє однозначне його визначення.

У наукових працях цей термін вживається, як правило, операційно при розв'язанні інших науково-пізнавальних завдань. У багатьох дослідженнях автори концентрують свої зусилля на вивченні окремих сторін інноваційного потенціалу, тому в літературі представлені специфічні визначення, які мало співвідносяться між собою.

Термін «потенціал» у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова «potential» й означає «приховані можливості», які в господарській практиці завдяки праці можуть стати реальністю.

У широкому розумінні поняття «потенціал» - це засоби, запаси, джерела, що є в наявності й можуть бути використані, приведені в дію для досягнення певної мети, виконання плану, розв'язання завдань, можливості якої-небудь соціальної системи у певній області.

Аналіз економічних аспектів поняття «інноваційний потенціал» виявляє широкий спектр підходів до його вивчення. Розглянемо деякі з них:

- 1) «інноваційний потенціал – це одна з трьох складових інноваційного простору, яка включає в себе особисті й ділові якості керівників, професійну й економічну підготовку, професійні досягнення (авторські посвідчення, винаходи тощо), матеріально-технічне і фінансове забезпечення»;
- 2) «інноваційний потенціал – сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності»;
- 3) «інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів»;

4) «інноваційний потенціал регіону являє собою категорію особливого змісту, що включає не лише інноваційні ресурси й механізм їх використання в організаційно-господарській системі, а й активність інноваційних процесів у регіональній економіці».

Видзначимо що існують різні підходи до тлумачення цього поняття. Одні автори роблять наголос на наявності ресурсів, інші на можливості їх використання. Але більшість керується так званим ресурсним підходом, тобто уявляє інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, виділяючи такі їх елементи, як кадрова, інформаційно-методологічна, організаційна й матеріально-технічна складові.

Окремо можна виділити фінансові ресурси, які забезпечують умови реалізації інших елементів і виконують роль їх кількісної оцінки. Усі складові частин мають бути узгоджені між собою і виконувати певні функції згідно з механізмом їх використання, який розробляється у надрах інноваційного менеджменту підприємства.

Фінансова складова інноваційного потенціалу, наприклад, забезпечує надходження коштів для виконання інноваційних процесів, створює стимули і умови для розробки інновацій, впливає на вибір тематики інноваційних проектів відповідно до потреб функціонування і розвитку самої інноваційної сфери, сприяє ефективному формуванню витрат на інновації, реалізує необхідну еластичність надходжень фінансових ресурсів відповідно до протікання етапів інноваційного процесу.

До інноваційного потенціалу також має належати поняття, яке характеризує внутрішню можливість самого інноваційного середовища, у котрому перебуває підприємство, здійснювати цілеспрямовану діяльність із залучення конкретних господарських ресурсів, з їхньої раціональної переробки для формування інноваційного продукту.

Слід урахувати й зовнішні економічні фактори, що впливають на інноваційний потенціал, такі, як державна інноваційна політика, політика кредитних установ, конкурентні стратегії споживачів тощо.

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

У визначенні інноваційного потенціалу як «здатності галузей народного господарства виготовляти наукоємну продукцію, відповідаючи потребам світового ринку», вказаному в джерелі, суб'єкт, підлягаючий оцінці (а саме, різні галузі народного господарства), максимально конкретизований, що прив'язує поняття, яке розглядається до галузевого рівня, рівня народного господарства.

Інноваційний потенціал – здатність до зміни, покращанню, прогресу, це джерело розвитку.

Для розвитку інноваційного потенціалу на практиці необхідно знати і розуміти теоретичні аспекти інновацій та інноваційного потенціалу його сутність та напрями розвитку.

1. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.

Воронченко Ольга Володимирівна, *к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків, Університет державної фіскальної служби України (м. Ірпінь)*

Онишко Олег Володимирович, *к.ю.н., доцент кафедри господарського права та процесу, Університет державної фіскальної служби України (м. Ірпінь)*

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В сучасній економіці інновації посідають виключне місце в діяльності кожного суб'єкта господарювання. У загальному розумінні інновації є процесом, спрямованим на досягнення успіху у підприємницькій діяльності, шляхом розробки та реалізації результатів науково-технічних розробок, удосконалення техніки, технологій, форм організації та управління виробництвом. Їх результати забезпечують виробництво нової продукції, зниження її собівартості, зростання прибутку, розширення ринків збуту тощо, а тому вимагають відповідного ресурсного забезпечення. Проте не менш важливим постає організаційно-правове забезпечення ефективності інноваційної діяльності.

Згідно з ч. 1 ст. 325 Господарського кодексу України (далі ГК) інноваційною діяльністю у сфері господарювання є діяльність учасників господарських відносин,

Formation of knowledge economy as the basis for information society

що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя. Основні завдання, які ставляться перед інноваційною діяльністю фактично викладені у ст. 327 ГК України та полягають в інвестуванні наукових досліджень і розробок, спрямованих на здійснення якісних змін у стані продуктивних сил і прогресивних міжгалузевих структурних зрушень, розробки і провадження нових видів продукції і технологій [1].

Відтак, інноваційна діяльність може здійснюватися за рядом напрямів, серед яких:

- проведення наукових досліджень і розробок, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності, науково-технічної продукції;
- розробка, освоєння, випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій;
- розробка і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального і екологічного становища;
- технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств, що здійснюються вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології.

Наведений перелік напрямів засвідчує складність як власне здійснення інноваційної діяльності, так і її організаційно-правового забезпечення. По-перше, визначається особлива роль держави, яка має регулювати інноваційну діяльність, виходячи з її надзвичайної важливості для забезпечення конкурентоспроможного відтворення та враховуючи закономірності інноваційних процесів, що в своїй єдності повинні втілюватися у відповідній інноваційній політиці. Остання у загальному підході розглядається як сукупність соціально-економічних, науково-технічних та фінансових заходів, спрямованих на досягнення прогресу у суспільстві.

У зв'язку з цим, ГК України (ст. 328) визначені шляхи, за якими держава регулює інноваційну діяльність, а саме:

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

- визначення інноваційної діяльності як необхідної складової інвестиційної та структурно-галузевої політики; формування і забезпечення реалізації інноваційних програм та цільових проектів;
- створення економічних, правових та організаційних умов для забезпечення державного регулювання інноваційної діяльності;
- створення та сприяння розвитку інфраструктури інноваційної діяльності.

При цьому, згідно ст. 329 ГК України держава гарантує суб'єктам інноваційної діяльності:

- підтримку інноваційних програм і проектів, спрямованих на реалізацію економічної та соціальної політики держави;
- підтримку створення і розвитку суб'єктів інфраструктури інноваційної діяльності;
- охорону та захист прав інтелектуальної власності, захист від недобросовісної конкуренції у сфері інноваційної діяльності;
- вільний доступ до інформації про пріоритети державної економічної та соціальної політики, про інноваційні потреби та результати науково-технічної діяльності, крім випадків, передбачених законом;
- підтримку щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері здійснення інноваційної діяльності.

В процесі організації та здійснення інноваційної діяльності як одного із видів господарської діяльності існують багатоманітні та складні господарські відносини, які вимагають використання цілого ряду принципів і методів господарського права. Така необхідність особливо актуалізувалася в умовах глобальних викликів та нестабільності, що охопили світову та національну економіку. Тому загальні принципи державного регулювання та соціально-економічного розвитку доповнюються використанням і специфічних принципів. Особливо важливим при цьому є те, щоб специфічні, конкретні принципи були логічним наслідком загальних, пояснюючи існуючі зв'язки між учасниками господарських відносин у конкретній сфері господарювання. У такій площині мають удосконалюватися як

загально дозвільний принцип, який означає, що підприємства та підприємці самі вибирають напрямки своєї підприємницької діяльності при максимальній реалізації власних можливостей з використанням державних, так і зобов'язуючий принцип, відповідно до якого суб'єкти господарського права повинні виконувати те, що покладено на них законом.

Реалізація такого підходу окреслює конкретні методи правового регулювання господарських відносин відповідно до їх цілей, відображає порядок прийняття юридично значущих рішень та характер юридичної відповідальності у випадку порушення законних прав сторін і спрямована на досягнення оптимальної взаємодії державних і приватних інтересів.

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144)

2.Костюченко В.М., Джерела фінансування інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва в Україні: правовий аспект. – В.М.Костюченко. – Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2(17) / [Електроний ресурс] Режим доступу: pbo.ztu.edu.ua/article/download/51830/48091

3. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. – 452 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 45)

Гончаров Юрій Вікторович, д.е.н., проф., професор кафедри менеджменту Київського національного університету технологій та дизайну
Дворецький Андрій Олександрович, к.е.н., доцент кафедри менеджменту Київського національного університету технологій та дизайну

РЕЦИКЛІНГ ПОЛІМЕРНИХ ВІДХОДІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Історії людства характеризується постійним прагненням до розвитку. Невід'ємною складовою даного поступу є знання та інформація. Їх обсяг, якість, відтворюваність та доступність у значній мірі визначають форму суспільного ладу. Сучасні інформаційно-комунікативні технології набули рівня за якого сформовано підстави для переходу до вищого етапу – інформаційного суспільства.

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

Кожному типу суспільних відносин притаманна своя форма господарювання. Вони знаходяться в динамічній взаємодії, що призводить до змін та розвитку. «Парою» інформаційного суспільства є економіка знань, в якій домінуюча частка доданої вартості створюється на основі інформації та знань [1].

Економіка знань як і будь-яка інша економічна система підпадає під дію універсального закону обмеженості ресурсів. Перед нею стоїть завдання відповісти на питання «Як задовольнити зростаючі людські потреби за умови обмеженості ресурсів?». До того ж, темпи приросту потреб підвищуються із наростанням обсягів обміну інформацією, як наслідок – загострення ресурсного питання.

Згадуваний закон констатує вичерпність ресурсів враховує здатність певних ресурсів до відтворення. Тобто, хоча у кожен момент часу існує певна кількість ресурсів, проте з плином часу деякі з них можуть відновлюватися. Якщо темпи споживання перевищують темпи поновлення ресурс називається вичерпним, якщо ні – відновлюваним [2]. Збільшення частки останніх є обов'язковою передумовою довгострокового прогресивного розвитку суспільства.

В Україні, приблизно, 20 % усіх побутових відходів, складають вироби з полімерів. З огляду на значний негативний екологічний вплив який справляють даний тип сміття, та його значну цінність як вторинної сировини зростає актуальність рециклінгу полімерних відходів, а з точки зору впливу її вирішення на пришвидшення темпів формування економіки знань та інформаційного суспільства, вона переходить у категорію надзвичайно важливих. Найбільшу складність, у даному контексті, має питання налагодження системи сортування та збору полімерних відходів максимально придатних для переробки.

Технологічним рішенням, яке є найбільш доступним в Україні є механічне подрібнення полімерів на гранули та використання останніх як вторинної сировини (у будівництві, виробництві взуття, шин, штучних ниток, волокон та ін.). Однак, дана технологія передбачає значні підготовчі етапи які забезпечуватимуть належну якість вихідної сировини. Зокрема, економічно не вигідним є виокремлення полімерних відходів із загальної маси сміття. Виправданими є витрати з вилучення їх безпосередньо з джерел утворення – домогосподарств.

За дослідженням науковців під керівництвом проф. О.Й. Шекеля, середньозважений вміст полімерних компонентів у змішаних твердих відходах м. Києва складає – 9,27 %. Виходячи з прогнозованої ними кількості утворення всіх відходів у столиці було визначено частку полімерних у натуральній величині (рис. 1) [3].

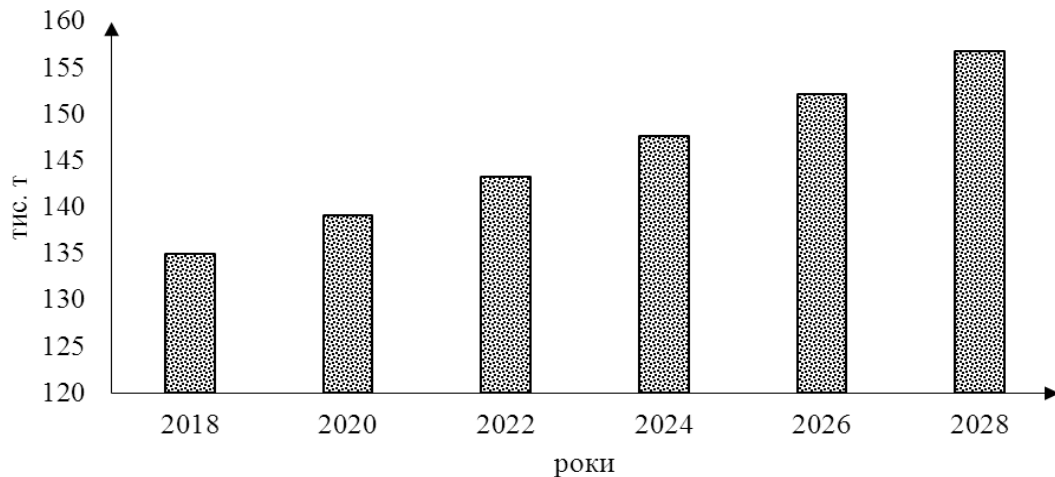

Рис. 1. Прогнозовані обсяги утворення полімерних відходів у м. Києві на період 2018-2028 рр., тис. тонн на рік. [3]

Задля формування комплексного рішення даного питання необхідно, зокрема, врахувати наступне: формування суспільної думки (руху) за необхідністю сортування відходів; забезпечення мотивації домогосподарств до підготовки полімерних відходів для передачі переробнику; вирішення комплексу логістичних питань пов'язаних з транспортуванням, зберіганням та накопиченням полімерних відходів; вибір технології переробки, яка здатна забезпечити належний рівень якості сировини; розвиток ринку вторинної сировини.

Даний перелік, безперечно є невичерпним, проте торкається найбільш важливих і загальних питань. У ньому особливо складними є пункти, які стосуються залучення до процесу рециклінгу домогосподарств. Якщо інші питання вирішуються шляхом збалансування інтересів економічних суб'єктів задіяних у даному процесі, то питання залучення населення потребує врахування та

управління багатьма соціокультурними та економічними факторами. Саме це коло питань складатимуть основу подальшого наукового пошуку авторів.

1. Гончаров Ю.В., Дворецький А.О. Засади розвитку постіндустріальної економіки : [текст] / Ю.В. Гончаров, А.О. Дворецький // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5. Т. 1. – Хмельницький: РВЦ ХНУ, С. 14-17;
2. Geoffrey Heal (2008). "exhaustible resources," The New Palgrave Dictionary of Economics, 2nd Edition [Електронний ресурс]. Режим доступу :http://www.dictionaryofeconomics.com/article?id=pde2008_E000165&q=Natural%20resources&topicid=&result_number=1
3. Шекель О.Й. Схема санітарного очищення м. Києва. Технічний звіт. Передпроектні пошукові дослідження до проекту «Схема санітарного очищення м. Києва» / О.Й. Шекель, Л.В. Шевченко, Ю.С. Панів. – К. : ДП НДКТІ МГ, 2011. – 106.

Диха Марія Василівна, професор кафедри економіки підприємства і підприємництва, Хмельницький національний університет, д.е.н., доцент

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Пояснення причин того, що соціально-економічна система України знаходиться у певному (задовільному/незадовільному) стані, можна дати на основі дослідження її окремих елементів/складових і відносин у системі, які протягом певного часу зазнають/не зазнають змін.

Стан та тенденції розвитку макроекономічної системи характеризують економічні, соціальні, фінансові і ін. індикатори, обумовлені об'єктивними та суб'єктивними впливами, державною політикою у відповідній сфері.

Наприклад, соціальну складову розвитку країни характеризує група показників рівня життя населення: грошові доходи на одного жителя; середньомісячна заробітна плата; співвідношення середньодушових доходів та прожиткового мінімуму; співвідношення доходів і витрат; частка населення з доходами, нижчими за прожитковий мінімум; концентрація доходів у різних групах населення; співвідношення доходів найбідніших і найбагатших людей країни. До другої групи, яка характеризує соціальну забезпеченість, належать такі показники: забезпеченість житлом одного жителя; медичне забезпечення;

Formation of knowledge economy as the basis for information society

роздрібний товарооборот і платні послуги на одного жителя; рівень злочинності. До третьої групи, яка характеризує демографічну ситуацію, включають: природний приріст населення; коефіцієнти народжуваності та смертності; середню тривалість життя населення; коефіцієнт дитячої смертності; міграційне сальдо. Четверта група показників характеризує стан трудових ресурсів і включає: рівень зайнятості населення; рівень безробіття; демографічне навантаження; навантаження на одне вільне робоче місце.

Про рівень соціального розвитку, соціальної захищеності населення свідчать дослідження міжнародних інституцій. Наприклад, аналітики дослідницького центру «Інститут Землі» під егідою ООН при Колумбійському університеті представили рейтинг країн світу за рівнем щастя населення (World Happiness Report 2017), згідно якого найщасливішою країною світу в 2017 р. є Норвегія. Україна, посівши 132-е місце із 155, поступається африканським країнам. Наші сусіди виявилися набагато щасливішими. Так, Словаччина посіла 40-е місце, Польщі дісталось 46-е місце, Росії – 49-е, Молдові – 55-е, Румунія розташувалася на 57-й позиції, а Білорусь – на 67-й. При складанні рейтингу враховуються такі показники благополуччя як рівень ВВП на душу населення, очікувана тривалість життя, безпека і впевненість у завтрашньому дні, стабільність сім'ї, гарантії зайнятості, рівень довіри в суспільстві, рівень корупції, соціальна підтримка [4]. Автори проекту вважають, що результати дослідження допоможуть державним службовцям, політичним і суспільним діячам краще реагувати на потреби і запити своїх громадян з метою покращення їх благополуччя та забезпечення розвитку країн.

Інтегральними індикаторами цілого комплексу складових, які включають систему оподаткування, захист прав інвесторів, започаткування бізнесу, ефективність товарних ринків, розвиненість фінансового ринку, макроекономічну стабільність, інфраструктуру тощо, є рейтинги щодо умов ведення бізнесу, глобальної конкурентоспроможності [2; 3].

Оцінювання та аналіз реального стану соціально-економічного розвитку країни є основою для реагування органами державної влади на тенденції розвитку

соціально-економічної системи через систему адміністративних, економічних та правових методів, через реалізацію державної політики у відповідних секторах.

У таблиці 1 представлено напрями дослідження стану та тенденцій соціально-економічного розвитку країни, за результатами якого можна формувати перелік показників-індикаторів, що характеризують макроекономічний розвиток кількісно і/або якісно, здійснювати необхідні розрахунки, аналізувати, робити висновки та належним чином реагувати через прийняття відповідних законодавчих актів, реалізацію програм, планів, стратегій розвитку тощо.

Таблиця 1

Напрями дослідження поточного стану та тенденцій розвитку країни

Напрямок дослідження	Складові напрямку дослідження, що характеризують рівень розвитку макроекономічної системи
1. Фінансово-економічний	Динаміка ВВП. Макроекономічна стабільність. Ефективність товарних ринків. Рівень інфляції. Інвестиційно-підприємницький клімат. Умови ведення бізнесу. Сформовані умови розвитку економіки з точки зору реалізації державою в економічній політиці цілого ряду принципів. Ефективність використання національних ресурсів, зміни структури економіки й зовнішньоторговельного обороту. Частка капітальних інвестицій в обсязі ВВП. Спеціалізація у міжнародному поділі праці. Рівень державного боргу, його відсоток до ВВП. Стан грошово-кредитної, банківської, валютної систем та фінансових ринків, характеристика збалансованості, стійкості до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатність забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання. Стан курсоутворення, який створює умови для розвитку вітчизняної економіки. Умови кредитування економіки, ставки відсотка за кредит.
2. Бюджетний	Платоспроможність держави. Збалансованість державного та місцевих бюджетів. Дефіцит, профіцит бюджету. Ефективність використання бюджетних коштів.
3. Податковий	Система оподаткування, стан податкового навантаження, рівень податкової безпеки, податкові загрози, система адміністрування податків. Вплив фіскального простору на економічне зростання.
4. Інвестиційно-інноваційний	Рівень інвестиційної активності, залучення іноземних інвестицій (співвідношення національного та іноземного капіталу в секторах економіки). Стан науково-технологічного та виробничого потенціалу в країні, який дає змогу забезпечити належне функціонування національної економіки, конкурентоспроможність вітчизняної продукції. Рівень фінансування науково-технічної сфери, створення інноваційної інфраструктури, механізми та технології фінансування інновацій.
5. Промисловий	Рівень розвитку промислового комплексу країни, оцінювання здатності забезпечити зростання економіки та розширене її відтворення.
6. Енергетичний	Оцінювання реальних потреб в паливно-енергетичних ресурсах для

	забезпечення життєдіяльності населення та надійного функціонування національної економіки. Рівень захищеності національних інтересів в енергетичній сфері від наявних і потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, в т.ч. з урахуванням рівня диверсифікації джерел поставок ресурсів.
7. Зовнішньо-економічний	Структура експортно-імпортової діяльності. Стан зовнішньоторговельного сальдо. Зовнішньоекономічна діяльність в контексті захисту національних інтересів. Оцінювання необхідних обсягів критичного імпорту. Можливості розвитку високотехнологічного експорту. Участь України у світовому поділі праці.
8. Соціальний	Оцінювання реалізації державою принципу справедливості розподілу благ в соціально-економічній політиці. Рівень задоволення соціальних потреб, дослідження можливостей, за яких держава здатна забезпечити гідний рівень життя населення. Показники динаміки реальних доходів населення й частки бідного населення. Показники розвитку соціальної інфраструктури. Стандарти життя. Рівень соціальної поляризації у суспільстві. Демографічні характеристики. Народжуваність, смертність, тривалість життя, міграційні процеси, здоров'я нації.
9. Нормативно-правова база розвитку	Відповідність нормативно-правової бази сучасним реаліям, чіткість і прозорість законодавчих актів, наявність/відсутність неузгодженостей в нормативно-правових актах.

Джерело: складено автором

Залежно від існуючих проблем, поставлених завдань та необхідності їх вирішення необхідно детально досліджувати соціальну, інвестиційно-інноваційну, фіскальну та інші складові макроекономічної системи; досліджувати вплив податкової системи на можливості наповнення бюджету та економічний розвиток; вплив економічного зростання на підвищення соціальних видатків; покращення умов ведення бізнесу на зростання інвестиційної активності тощо (див. детальніше [1]).

Забезпечення сталого розвитку України передбачає безперервне відстеження та прогнозування змін, своєчасне внесення коректив у функціонування соціально-економічної системи. У сучасних умовах, що швидко змінюються, важливо розробляти й реалізовувати превентивні заходи з метою недопущення несприятливого розвитку ситуації або принаймні мінімізації негативних ефектів (екстерналій).

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

1. Диха М.В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації: [монографія] / М.В. Диха. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.
2. Doing Business [Electronic resource]. – URL: <http://www.doingbusiness.org>.
3. The World Economic Forum [Electronic resource]. – URL: <http://www.gcr.weforum.org>.
4. World Happiness Report 2017 [Electronic resource]. – URL: <http://worldhappiness.report>

Довганюк Володимир Миколайович, аспірант ВНЗ «Національна академія управління»

ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ ДО КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В сьогоденнішніх економічних умовах в Україні одним із головних завдань є перегляд системи організації діяльності всіх учасників фінансового ринку, в тому числі кредитних спілок.

Слід зазначити, що кредитні спілки – це фінансові установи, які задовольняють потреби українців у дрібному кредиті та кредитують фізичних осіб – сільгоспвиробників.

За рахунок цих кредитів вирішуються державні соціальні проблеми (житлове будівництво, ремонт, енергозбереження).

Розвиток системи кредитної кооперації – є одним зі стратегічних напрямів економічного розвитку, оскільки дає змогу краще пропонувати людям розв'язання своїх економічних проблем через кооперативну організацію – кредитну спілку.

В Україні форма кредитної кооперації є невід'ємною та соціально важливою частиною економічної системи держави. Перші кредитні спілки в сучасній незалежній Україні були створені у 1992 р. вони є продовжувачами традицій української кооперації XIX – XX століть. В ті часи кредитна кооперація виступала не тільки економічною структурою, але і була провідником національної ідеї, була носієм української свідомості. Із відродженням української державності відроджується і набуває розвитку кооперативний рух, створюються кредитні спілки. Однак світовий досвід становлення та функціонування системи кредитної кооперації набагато більший.

За звітними даними Нацкомфінпослуг на 01.04.2016 р., кількість кредитних спілок в Україні становить 577 одиниць. [6] Учасниками кредитних спілок є понад 50 000 наших співвітчизників.

Таблиця 1

Кількість кредитних установ у
Державному реєстрі фінансових установ України

Кількість	Станом на 01.01.				Станом на 01.10.2016	Відхилення 2016/2015	
	2013	2014	2015	2016		абсолютне	відносне
кредитних спілок	617	624	589	588	521	-67	-11,5
інших кредитних установ	61	85	92	110	122	+12	+10,9
юридичних осіб публічного права	30	30	30	30	30	0	0
Усього	708	739	711	728	673	-55	-7,6

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики

З даних таблиці 1 видно, що сучасна економічна нестабільність України також впливає на стан системи кредитної кооперації. З 2012 року основні показники демонструють зменшення активів, обсягів кредитів, коштів на депозитних рахунках, простроченої заборгованості за кредитами.

На діяльність вітчизняних кредитних спілок упродовж останніх років здійснює тиск політична, економіко-фінансова, соціальна ситуація в країні.

У цих умовах законодавство, що регулює діяльність кредитних спілок потребує суттєвих змін. В зв'язку з цим першочерговими напрямками, котрі вимагають законодавчого врегулювання визначено:

- удосконалення принципів діяльності кредитної спілки,
- питання щодо створення та припинення діяльності кредитної спілки, переліку органів управління і контролю в кредитній спілці та їх повноважень;
- розробка механізму захисту та гарантування вкладів членів кредитних спілок;
- удосконалення системи державного регулювання і нагляду за діяльністю кредитних спілок,
- створення саморегулювальної організації (СРО) та обов'язковість участі всіх кредитних спілок у ній;

- узгодження норм, закріплених у різних законодавчих актах, що регулюють діяльність кредитних спілок.

Отже, зважаючи на ту специфічну роль, яку відіграють кредитні спілки в системі кредитної кооперації та в розбудові національної економіки, основним напрямом є зростання розмірів кредитування та збереження довіри до системи кредитної кооперації.

1. Гончаренко В.В. Про зміну концепції розвитку системи кредитної кооперації та її можливий вплив на кредитно-кооперативний сектор національної економіки//Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 5 (50). – 2011. – с. 99-107
2. Пожар А. А. Кредитно-кооперативний сектор економіки європейських країн : монографія / А. А. Пожар. – Полтава : РВЦ ПУЕТ, 2013. – 278 с .
3. Стадник А. А. Розвиток кооперативного руху в Україні / А. А. Стадник // Фінанси України. – 2004. – № 7. – С. 104–110 .
4. Терещенко П. Напрямки розвитку кредитних спілок в Україні // Фінанси України. – 2009. – №5. – С. 87–94.
5. Чижевська М. Кредитна кооперація як засіб подолання бідності та створення соціально-економічних вигод //Збірник наукових праць. Вісник національного університету водного господарства та природокористування, - Економіка, Ч II, випуск 4(40) – Рівне, 2007. – С.328-335.

Живко Зінаїда Богданівна, завідувач кафедри менеджменту, Львівський державний університет внутрішніх справ, д.е.н., професор, академік Міжнародної академії інформатики;

Босак Христина Зеновійвна, старший слідчий Управління Національної поліції у Львівській області, к.ю.н.;

Живко Михайло Олександрович, доцент кафедри обліку та аудиту Львівської філії Національного університету харчових технологій, к.ю.н.

КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ТА ПРОМИСЛОВЕ ШПИГУНСТВО: ІСТОРІЯ ТА РЕАЛЬНІСТЬ

Розвідувальна діяльність (шпигунство) — явище таке ж стародавнє як і сама наша цивілізація. Економічна розвідка як невід'ємний компонент історичного розвитку продуктивних сил змінювала характер, форми і прояви відповідно до

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

еволюції способу виробництва і рівня розвитку науки і техніки. У історичному аспекті економічна розвідка ледве не старша за військову та політичну.

Ще задовго до появи понять «конкурентна розвідка», «економічна розвідка», «промислове шпигунство» існувала діяльність, яку сьогодні можемо ототожнювати з ними. Основними проявами її були маскування «розвідників» під мирне населення, тобто використання прикриття, а також певні методи промислового шпигунства, які застосовували певні державні й недержавні структури задовго до того, як з'явилися офіційні й приватні розвідувальні служби. Як прикриття використовувався рід занять (торгівець, священник, монах, іноді жебрак тощо). Це були зародки сучасної економічної розвідки і промислового шпигунства.

Найдавніший приклад промислового шпигунства описує відомий французький письменник Ж. А. Беке у своїй книзі «Боротьба за вогонь», коли первісні люди — герої книги — відправлялися у сусіднє плем'я, щоб викрасти секрет добування вогню [2].

Документальні джерела — зокрема, китайська хроніка, що датується XV ст. до нашої ери, — містять розповідь про китайську принцесу, яка у своєму капелюшку, прикрашеному живими квітами, вивезла з Китаю шовковичних черв'ячків і передала їх своєму коханому разом із секретом виготовлення шовку, чим позбавила Китай монополії в цій галузі [2]. Важливими секретами у цьому історичному періоді володіли і араби. З цієї причини для отримання інформації багато агентів і шпигунів відвідували арабський Схід. Араби вміло зберігали та охороняли свою інформацію, але, на відміну від китайців, в них можна було її купити.

Потрібно наголосити на тому факті, що значна кількість думок та підходів мислителів того часу не лише актуальні у сьогоденні, але й активно використовуються у практиці для досягнення успіху в конкурентній боротьбі. Так, привертає увагу твір відомого китайського філософа Сунь-Цзи, що жив у 5 ст. до н.е., «Філософія війни», де сказано: «якщо освічений цар або розважливий генерал здобувають перемогу над супротивниками щоразу, коли вони переходять до дій, то це досягається завдяки попередній інформації. Так звана попередня інформація не

Formation of knowledge economy as the basis for information society

може бути отримана ані від парфумів, ані від божества, ані за аналогією з минулими подіями, ані шляхом розрахунків. Її необхідно одержати від людини, яка знайома із ситуацією супротивника».

В сучасному світі бізнесу відомий такий вислів: «Капітал боїться відсутності прибутку або дуже малого прибутку, так само, як і природа боїться порожнечі» [1]. Нові досягнення науки і техніки, сучасні методи промислового виробництва змушують економічну розвідку знаходити нові засоби та методи роботи. Щоб встигати за технічним розвитком стає необхідним постійно удосконалювати й техніку економічної розвідки. Розвідувальна діяльність охоплює все нові і нові галузі. Тобто, вона є неминучим та закономірним явищем самої природи бізнесу, заснована на бажанні отримання надприбутку будь-якими дозволеними, а іноді й неетичними методами.

Важливо, що економічна розвідка сьогодні активно використовується як на макро-, так і мікрорівні, але новітнім є пряме залучення розвідок ряду країн для викрадення промислових секретів в інтересах корпорацій. Уряди фінансують операції, у процесі яких вивчається діяльність різноманітних компаній, збираються відомості про майбутні контракти, узагальнюється інформація про фінансовий стан організацій та банківських операцій, аналізуються події, які можуть відбитися на формуванні цін на світовому ринку. Для отримання важливих відомостей розвідувальні служби використовують багаточисельні методи, розроблені в період «холодної» війни. Найбільш активно в цьому відношенні є французька розвідувальна служба. Далеко не останні місця займають Японія, Китай, Південна Корея, Індія, Пакистан, Німеччина, Ізраїль, Аргентина, Росія, які також займаються збиранням інформації в інтересах національних компаній.

Можна чітко сформулювати новітні тенденції розвитку розвідувальної діяльності, які полягають у державній підтримці промислового шпигунства. Так, ще в 1990 р. Президент США Джордж Буш у своїй доповіді «Стратегія США в галузі національної безпеки» проголосив економічну розвідку пріоритетним напрямком у діяльності американських спецслужб. Наприкінці 1993 р. Біл Клінтон дав вказівку керівництву розвідувального співтовариства США про поглиблення

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

досліджень у сфері економічної розвідки. Було виділено три пріоритетних напрямки: 1) макроекономічна розвідка – збір стратегічної інформації про глобальні процеси в економіках інших держав; 2) мікроекономічна розвідка – збір тактичної й оперативної інформації з тієї ж проблематики; 3) економічна контррозвідка – протидія спробам іноземних державних спецслужб і комерційних фірм здобути таємниці.

Потрібно відзначити, що у США промислове шпигунство у повному обсязі фінансується конгресом Сполучених Штатів Америки. На розвиток економічно-розвідувальної діяльності уряд США витрачає значну частку свого ВВП. Це фінансування надає можливість перейти від традиційних методів (викрадення, підкуп) до найсучасніших, з використанням високих технологій («хай-тек»). Для досягнення найкращих результатів застосовується велика кількість різноманітних способів, таких як: злиття та поглинання фірм, створення спільних підприємств, проведення міжнародних форумів, виставок, наукових симпозіумів та конференцій.

Для характеристики масштабів розвідувальної діяльності зазначимо, що за даними ООН у світі діють близько 55 тисяч транснаціональних корпорацій, що займаються комерційним шпигунством, які збирають дані про фундаментальні і прикладні відкриття, про злиття компаній, про провідних спеціалістів, про рух фінансів, а також про провідних політичних діячів, про провідних спеціалістів і менеджерів фірм з метою чинення впливу на них, про території, перспективні з точки зору вкладання капіталу тощо [3].

Існуючий попит на розвідувальну діяльність спонукав до активного здійснення теоретичних досліджень в цій сфері. Варто відзначити, що в американських вищих навчальних закладах уже більш ніж 30 років науковці, аспіранти та студенти вивчають близько ста курсів з розвідки й контррозвідки.

На відміну від розвинутих країн світу в Україні робляться лише перші кроки на шляху теоретичного обґрунтування розвідувальної діяльності, зокрема і через перекладу іноземних наукових джерел. Результатом зазначеного стало те, що у вітчизняній літературі зустрічаються різноманітні поняття щодо розвідки у сфері економіки, а саме: економічна розвідка, економічне шпигунство, конкурентна

Formation of knowledge economy as the basis for information society

розвідка, бізнес-розвідка, ділова розвідка, комерційна розвідка, промислове шпигунство, бізнес-шпигунство. Усі вони в найбільш загальному вигляді передбачають активні дії, направлені на збір, розкрадання, накопичення і обробку цінної інформації, закритої для доступу сторонніх осіб.

Узагальнюючи доробок вітчизняних та закордонних науковців [1-3], ми дійшли висновку, що сьогодні відсутній єдиний підхід щодо класифікації та чіткого визначення ознак розвідувальної діяльності. Серед перелічених вище термінів доцільно приділити увагу двом – «конкурентна розвідка» та «промислове шпигунство», які, на нашу думку, у найбільшій мірі відповідають сучасному трактуванню розвідувальної діяльності та взаємопов'язані із процесом гарантування економічної безпеки.

Служба конкурентної розвідки діє виключно законними методами, користується тільки відкритими джерелами, оскільки робота розвідника — інформаційно-аналітична, тобто збирання й обробка різних даних, що впливають або можуть вплинути на розвиток бізнесу. Промислове шпигунство, навпаки, передбачає нелегальні методи й технології. Шпигунство полягає в основному в оперативній роботі, зокрема, в незаконному проникненні на територію конкурента, знятті інформації з каналів зв'язку, стеженні, підкупі, шантажі, викраденні інформації тощо.

1. Андрощук Г. А. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны / Г. А. Андрощук, П. П. Крайнев. — К. : Вид. Дім «ІнЮре», 2000. — 398 с.

2. Єгоров В. З історії розвитку промислового шпигунства / В. Єгоров // Дзеркало тижня. — 1994. — 31 грудня. — № 13. — С. 14.

3. Соціально-економічний розвиток держави, регіону, підприємства в нестабільних ринкових умовах. Монографія / З.Б.Живко, С.Б.Князь, В.І.Ляшенко, Н.В.Осадча та ін.[за заг.ред. д. е. н., проф. А.М.Штангрета(Україна), А.П.Левітської (Молдова)]. – Львів : Українська академія друкарства, 2015. – 506 с.

Кучерова Ганна Юріївна, професор кафедри обліку і аудиту, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, д.е.н., доцент

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПОДАТКОВОЇ СВІДОМОСТІ СУБ'ЄКТІВ ОПОДАТКУВАННЯ

Податкова свідомість уявляється як інструмент формування суб'єктивного образу (реального та ідеального) оподаткування, шляхом відображення вхідної податкової інформації крізь призму податкових знань, емоцій та оцінок, що зумовлюють специфічне сприйняття та ставлення до оподаткування, в результаті чого проявляються проблеми та формуються інструкції щодо дій у конкретній податковій ситуації.

Враховуючи всю безмежність факторів впливу на податкову свідомість суб'єкта оподаткування у роботі приймається розглядати її як функцію часу, тоді аргумент даної функції – час, при цьому, $\Delta t=1$. Оскільки індивідуальна податкова свідомість вимірюється в дискретні моменти часу, то для оцінювання типу податкової поведінки здійснимо перехід від неперервної похідної до кінцевих різниць, ф.1:

$$(Sv_i^k)_{i+1} - (Sv_i^k)_i = \begin{cases} > 0, \text{ сумлінний тип податкової поведінки;} \\ 0, \text{ байдужий тип податкової поведінки;} \\ < 0, \text{ опортуністичний тип податкової поведінки.} \end{cases} \quad (1)$$

Якщо різниця між індивідуальною податковою свідомістю до і після здійсненого на неї впливу більше нуля, то тип податкової поведінки суб'єкта оподаткування вважається сумлінний, якщо дорівнює нулю – байдужий, у випадку, коли є меншою за нуль – опортуністичний.

З метою оцінювання рівня податкової свідомості Sv^k необхідно визначити її структуру. Враховуючи структурні елементи свідомості за теорією психології та з позиції системного підходу її можна подати таким кортежем параметрів:

$$Sv \equiv \langle M, F, Z, C, SR, \Delta T \rangle, \quad (2)$$

де $M = \{m_i\}$ – множина елементів системи (підсистем, компонентів); $F = \{f_j\}$ – множина функцій та властивостей елементів системи; $Z = \{z_n\}$ – множина зв'язків між елементами множини M ; $C = \{c_m\}$ – множина цілей та можливостей; SR

Formation of knowledge economy as the basis for information society

– зовнішнє середовище, з якого виокремлюється система; ΔT – інтервал часу, протягом якого система зберігає свою цілісність.

Множину елементів системи податкової свідомості представлено трьома компонентами: когнітивним, емоційним та поведінковим. Когнітивний компонент представляється множиною параметрів податкових знань та структурою інформаційного забезпечення аналізу аспектів оподаткування. Емоційний компонент представлено емоціями, що виникають в процесі оподаткування, індивідуальними реакціями та ставленням до податкових ситуацій, суб'єктивним оцінюванням платників податків аспектів оподаткування. Поведінковий компонент - це інструкції до дій у сфері оподаткування, індивідуальна готовність платника податків (групи) приймати податкові рішення та вживати податкових заходів, здатність підтримати та брати участь у громадських ініціативах у сфері оподаткування.

Складність та багатоаспектність поняття «податкова свідомість суб'єктів оподаткування» обумовлює наявність відповідної методології оцінювання її рівня. Отже, рівень податкової свідомості проявляється в процесі взаємодії суб'єктів оподаткування, що дає їм змогу тактично та стратегічно впливати на поведінку один одного на основі методології рефлексивного управління. Стратегічні напрями підвищення рівня податкової свідомості визначаються на основі методології когнітивного моделювання. Оскільки в основі будь-якого дослідження абстрактних понять лежать результати соціологічних опитувань, то залишається актуальним завданням інтегрування якісно-кількісних значень бальних оцінок в єдине комплексне значення рівня податкової свідомості, що реалізується за рахунок методології нечіткої математики. Динамічні зміни податкової свідомості суб'єктів оподаткування доцільно досліджувати на основі методології рекурсивного моделювання, що дає змогу обґрунтувати подальший шлях розвитку за визначених умов. Не викликає сумніву доцільність використання експертних методів дослідження, зокрема, в частині формування ієрархічного рішення щодо обґрунтування оцінок складових параметрів податкової свідомості, яка уявляється як система. Рекомендовано використовувати метода аналізу ієрархій.

Методологічний базис оцінювання рівня податкової свідомості суб'єктів оподаткування

Структура	Суть складових науково-методологічного підходу
Соціологічні дослідження	Оцінювання рівня податкової свідомості суб'єктів оподаткування на основі обґрунтування бальних оцінок результатів опитування респондентів (питання анкети формуються за трьома параметрами формування податкової свідомості : когнітивний, емоційний, поведінковий)
Рефлексивне управління	Оцінювання якості взаємодії суб'єктів в процесі оподаткування, здійснюється вплив на образи (що представлені цілями та можливостями) один одного та власні
Когнітивне моделювання	Формування стратегії розвитку податкової свідомості суб'єктів оподаткування з урахуванням стимулюючих та де стимулюючих факторів
Нечітке моделювання	Оцінювання рівня податкової свідомості суб'єктів оподаткування здійснюється шляхом трансформації якісних та кількісних результатів соціологічного опитування у інтегроване кількісне значення її рівня.
Рекурсивне моделювання	Дослідження рівня податкової свідомості суб'єктів оподаткування у динаміці на основі обґрунтування почергового виникнення причинно-наслідкових зв'язків між факторами, що дає змогу обґрунтувати єдину траєкторію отримання можливих перспектив без зворотнього зв'язку.
Експертне оцінювання (метод Сааті)	Оцінювання рівня податкової свідомості суб'єктів оподаткування здійснюється на основі встановлення експертної думки щодо пріоритетності знань, емоційного ставлення або поведінки, що в результаті дає змогу отримати кількісне значення рівня даних складових.

Джерело: розробка автора

Оскільки суперечність системи оподаткування полягає у протилежності інтересів суб'єктів оподаткування, стан податкового конфлікту між суб'єктами оподаткування постійно присутній, але має різний період та ціну вирішення, тобто, знаходження компромісу в межах чинного законодавства за об'єктивних умов. Саме тому, будь-яке податкове реформування доцільно розглядати крізь призму свідомості та усвідомлення кожним суб'єктом оподаткування своєї соціальної ролі та відповідальності за її гідне виконання як основи формування демократичного оподаткування в Україні.

1. Кучерова Г. Ю. Стратегія формування свідомого оподаткування як фактор сталого розвитку національної економіки : монографія / Г. Ю. Кучерова. – Запоріжжя : КПУ, 2016. – 416 с.

2. Кучерова Г. Ю. Фактори свідомої сплати податків: досвід країн ЄС / Г. Ю. Кучерова, О. В. Покатаєва // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : зб. наук. праць. – Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2015. – Вип. 1 (11). – Т. 1. – С. 47–53

3. Кучерова Г. Ю. Структура податкової свідомості: системний підхід / Г. Ю. Кучерова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Вип. 15. – Ч. 2. – С. 13–16.

Онишко Світлана Василівна, д.е.н, професор, завідувач кафедри фінансових ринків, Університет державної фіскальної служби України,

Олешко Анна Анатоліївна, д.е.н, професор кафедри фінансових ринків, Університет державної фіскальної служби України

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГРОШОВОГО ОБІГУ

Система грошового обігу в глобалізованому світі знаходиться в перманентному трансформаційному стані, що характеризується інноваційними змінами в міжнародних розрахунках і платіжних системах, поширенням електронних грошей, криптовалют, впровадженням безконтактних платежів.

Загальносвітовою тенденцією постіндустріально-інформаційного поступу є експансія електронних грошей в міжнародному та національному грошовому обігу в її взаємозв'язку з нарощуванням електронної комерції. Відповідно до вітчизняного законодавства електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [1].

Сьогодні в Україні більше половини (53 %) безготівкових операцій проводиться у мережі Internet, у країнах ЄС цей показник сягає 90 відсотків. При цьому лідируючими платіжними системами грошового обігу в світі залишаються MasterCard (США) та Visa (США).

У 2016 р. в Україні обсяг операцій з електронними грошима склав 2986,5 млн. грн. Кількість випущених електронних грошей за цей час зросла і становила 40,5 млн. грн., у тому числі:

- «МАКСІ» – 21.8 млн. грн.;
- «MoneXu» – 11.9 млн. грн.;
- «ПРОСТІР» – 8.9 млн. грн.;
- GlobalMoney – 8.5 млн. грн.;
- MasterCard – 1.1. млн. грн.;
- Visa – 0.2 млн. грн. [2].

В умовах інформатизації інноваційним напрямом обігу електронних грошей стають криптовалюти, і найбільше біткоїн (Bitcoin), та їх офіційне визнання як засобів платежу. Зокрема, цю віртуальну валюту як платіжний засіб визнала Японія, біткоїн котирується на найбільших фондових біржах світу. В Україні як засіб платежу біткоїн використовується ІТ-компаніями та в електронній комерції (вельми обмежено). Загалом у 2016 р. відбувся кількісний стрибок в обігу та капіталізації криптовалют (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка капіталізації криптовалют у 2016 році

Назва криптовалюти	Ринкова капіталізація (дол. США)		Ціна за одиницю криптовалюти		Макси- мальна ціна протягом року
	На початок 2016 року	На кінець 2016 року	На початок 2016 року	На кінець 2016 року	
Bitcoin	6 161 215,794	14 590 356,108	411,99	908,17	909,94
Ethereum	80 339 474	638 041 577	2,83	7,31	19,59
Ripple	206 189 522	231 713 026	0,006168	0,006310	0,009358
Litecoin	149 142 004	212 469 870	3,31	4,32	5,68
Monero	4 707 521	133 545 372	0,448294	13,02	13,88
Ethereum Classic	47 874 732	90 639 072	0,58	1,42	3,09
Dash	16 081 586	70 675 107	3,50	11,24	13,98

Джерело: узагальнено авторами за [3].

Перспективною інноваційною технологією можна вважати впровадження безконтактних електронних платежів за допомогою чипів, що встановлюються в банківські картки, мобільні пристрої, смартфони, браслети, годинники тощо. Така технологія, започаткована MasterCard, динамічно поширюється серед країн світу. В Україні безконтактні системи платежів не набули достатнього поширення, хоча у 2015 – 2016 рр. банками України впроваджені такі системи як AirPay («Приватбанк»), Ощад PAY, MasterCard, Visa.

Прогнозоване витіснення традиційних грошей електронними містить як переваги, так і недоліки та, навіть, загрози національним фінансовим системам.

До основних переваг динамічного впровадження електронних грошей слід віднести: низьку вартість емісії, портативність, зручність зберігання, збереження якісних властивостей (паперові гроші з часом зношуються), зручність розрахунків,

Formation of knowledge economy as the basis for information society

швидкість переказу, відсутність поділу на номінали, обмежену персоніфікацію (наприклад, можливість переведення за номером електронного гаманця). Однак існує низка недоліків та загроз тотальної «електронізації» грошового обігу. До недоліків електронних грошей слід віднести: слабку законодавчу базу, хоча на рівні міжнародного права відбувається її постійне вдосконалення, необхідність підключення до Інтернету, необхідність збереження пароля, можливості до тіньового обігу (за окремими типами електронних грошей). Найбільшою загрозою електронного грошового обігу є можливі збої в платіжних системах, що фактично залишає власника електронних грошей без засобу платежу, шахрайські схеми та хакерські атаки.

Безперечно, інноваційні технології грошового обігу є раціональним напрямом суспільного прогресу за умови створення безпечної та зручної для масового використання системи електронних платежів.

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5 квітня 2001 року N 2346-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/page>
2. Операції з електронними грошима за 2016 рік / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412
3. Not Just Bitcoin: The Top 7 Cryptocurrencies All Gained in 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coindesk.com/not-just-bitcoin-the-top-7-cryptocurrencies-all-gained-in-2016>

Паризький Ігор Володимирович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права ВНЗ «Національна академія управління»

ЗАГРОЗИ ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Серед напрямів теоретичних досліджень інноваційно-технологічного розвитку економіки особливо значущим для України вважаємо напрям, котрий висвітлює взаємозв'язок інноваційно-технологічного розвитку із економічною безпекою. На погляд вчених, інноваційно-технологічний розвиток у сучасний

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

період напряму залежить від інформаційного ринкового простору, що і складає фактор економічної безпеки. Зокрема, в 2001 році американських економістів – Дж. Стігліца, М. Спенса та Дж. Ейкерлофа – нагородили Нобелівською премією за аналіз ринків з асиметричною інформацією. Асиметричністю в розподілі інформації називається така ситуація, коли частина учасників ринку володіє інформацією, котрою не володіють інші зацікавлені особи. Саме така асиметричність є серйозною причиною, що породжує невизначеність ефективного використання засобів і ресурсів. Асиметрична інформація змушує учасників ринку покладатися на випадок і призводить до краху ринку [5, с. 36].

На сьогодні, стан інноваційної безпеки є балансом результативності що планується досягнути при запровадженні інноваційного проекту, та загроз та небезпеки пов'язаних з науково технічними розробками, станом технологій та технологічним рівнем на якому знаходиться підприємство та його готовністю до втілення таких розробок та технологій. На думку А.І. Сухорукова, та О.О. Олейнікова використання науково технологічного потенціалу має розглядатися з позицій інноваційної безпеки. Технологічне відставання країни накопичується тривалий час, але дається взнаки в критичний момент. Для України цей момент настав зі вступом в СОТ оскільки вітчизняним виробникам доведеться конкурувати з провідними інноваційно – орієнтованими транснаціональними корпораціями світу. Так, сучасними загрозами інноваційної безпеки України є:

- недостатній рівень фінансування наукового - технічних робіт (НТР);
- слабкий розвиток інфраструктури трансферу технологій;
- зниження експорту та зростання імпорту наукоємких товарів;
- слабкий рівень інформатизації інноваційної сфери;
- недосконала стимулююча та податкова політика держави.
- повільний розвиток ефективних форм інноваційної діяльності [4].

Із цього приводу А. Клайнкнехт підкреслює, що інновації ризиковані, і під час депресії стратегія максимізації прибутку змінюється стратегією мінімізації втрат і невизначеності. Але ризик – поняття відносне. Під час піднесення існують можливості поліпшуючих інновацій, які під час депресії стають

Formation of knowledge economy as the basis for information society

безперспективними, внаслідок чого менш ризикованими виявляються радикальні продуктивні інновації. Він вважає, що в період піднесення економіки більша увага звертається на поліпшуючі й технологічні інновації [1, с. 10].

За іншими науковими визначеннями: інновації, інноваційна безпека є однією з основ економічної безпеки підприємства. Під інноваційною безпекою підприємства розуміють послідовну, заплановану, цілеспрямовану, комплексу діяльність підприємства щодо зміни кожного з елементів бізнесу певного підприємства, викликану попитом, обумовлену науково технічним прогресом і спрямовану на діючу організаційну структуру, технологічні процеси, стиль і методи управління продукцією що випускається, джерела сировини та матеріалів, ринки збуту, документообіг та інше [3]. За дослідження Ю.В. Краснощоквої в інноваційній безпеці вирішальною умовою є дотримання та реалізація інтересів підприємства, а така безпека безпосередньо спрямована на формування необхідних та достатніх умов для збільшення можливостей створення та використання інновацій: продуктивних, технологічних, економічних, організаційних та соціальних з метою розроблення та впровадження конкурентоспроможності продукції й технології на рівні світових стандартів [2, с. 178].

У цей час проблема інноваційно-технологічного розвитку економіки стає частиною національної політики, що набуло неабиякої науково-прикладної актуальності у теперішній період державотворення України. У контексті євроінтеграційного вектору розвитку України дослідження інноваційних перспектив національної економіки повинно бути основним пріоритетом стратегічного значення, де одне з ключових місць потрібно відвести методологічним основам осмислення даної проблеми.

1. Дегтяр А. О. Науково-теоретичні засади інноваційного розвитку та інтелектуальної власності як його головної складової : метод. рек. / А. О. Дегтяр, Р. Г. Соболев. – К. : НАДУ, 2013. – 48 с.
2. Краснощоква Ю.В. Інноваційна безпека підприємства як запорука конкурентоспроможності в умовах інтеграції (електронний ресурс)/Ю.В. Краснощоква// Управління розвитком.-2011.-№4(101) – С. 177-178

3. Максимова Т.С. Формування інноваційної політики підприємства/ Т.С. Максимова, О.В. Філімонова, К.В. Лиштван// Економічний вісник Донбасу.-2010.- № 2(20) – С.181-183.
4. Сухоруков А.І., Олейніков О.О. // Науково-технологічний потенціал і інноваційна безпека України. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inventure.com.ua/main/analytics/security/invsecurity>
5. Федулова Л. Перспективи інноваційно-технологічного розвитку промисловості України // Економіка України. – 2008. – № 7. – С.24–36.

Pilevych Dmytro S., *Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, University of State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine*

MAIN TENDENCIES OF CREDIT INSTITUTIONS FUNCTIONING IN UKRAINE

At the present moment development of national economy is directly connected with actual functioning of the financial market. Namely this market plays key role in the national economy development influencing its main branches. Level of the financial market functioning in many cases is considered by scientists as an indicator of economic development of the country.

By its nature, the financial market is an abstract system of relations between various economic subjects because of the financial resources movements among them. Within the defined market, amount of credit and investment resources in majority of cases are being created, that, in general, make the financial base for the branches of national economy development. That's why, question of cognition peculiarities of the financial market, activity of different establishments, that act within its ranges, are actual and important ones.

Loan institutions are one of the participants of the financial market, in particular, the main institutions that implement their activity on the financial market, which is, by its nature, is a separate subsystem of the financial market. As loan institutions in Ukraine is considered in accordance with the regulations of the law of Ukraine "About financial services and state regulation of the financial services market" a financial establishment, that, according to the law about the activity of correspondent financial establishment, has right on account of attracted funds give financial loans on its own risk. Accordingly, the

Formation of knowledge economy as the basis for information society

financial loan is considered as funds that are given to the legal loan to the legal or physical body for the defined term under the percentage [1].

Importance of the credit market development in the country is stipulated by the necessity of creating financial resources, in first turn, development of the real sector of economy. In states, where investment processes are not developed actively as a result of improper legislation, low competitiveness indexes of the national economy, the credit market stays to be a single mechanism of loan funds creating for the development of economic subjects of various types.

In general, the credit market is presented in any country by complex of credit institutions, to the number of which it is naturally to relate commercial banks, pawnshops, financial companies, credit unions and their clients that act as economic subjects (households, organizations and a state). The created among those subjects' relations make the credit market.

Availability of the defined spectrum of different types of loan institutions is stipulated by historic development of economic relations observed within the whole history of the society development, starting from natural and notable transactions of usurious nature and ending by modern systems of loans issuing online. Using of the information technologies at the present moment cardinaly changes system of loan relations and mechanisms of interaction of the borrowers and loaners.

The economic situation has been formed in Ukraine under which the investment market in the country is not fully developed for producing necessary amounts of financial resources for the development of the economic subjects. Imperfect legal framework of the financial institutions functioning, absence of legal norms of the investors' rights protection don't flavor interest of various economic subjects in such operations implementing. The defined situation actively flavors to the economic relations development as one more accessible mechanism of the financial resources attracting. That's why, at the present moment in Ukraine loan operations considerably greater development, and the number of the loan institutions in general is bigger several times the number of the institutions of common investment. By the amounts of temporary free funds accumulating and their transforming into loan resources, the loan institutions as

will go ahead the investment companies. In total, active development of the loan institutions in Ukraine is stipulated by such reasons:

- imperfect legislation in sphere of investment activity;
- low level of financial literacy of population that in general acquire the biggest amounts of the financial resources but they don't take risk to invest money in investment projects;
- high level of the loan operations profitability in Ukraine, that in general is not characteristic for the developed countries; consumer loans are issued by commercial banks at 40-50 % yearly, and by other loan establishments – event at the higher interest (300-400 % are suggested by pawnshops, 600 % - by the loan companies);
- absence of the developed investment market leads to availability of not considerable amount of the tools acquired by the economic subjects concerning the financial resources attracting, and make them to pay high interest rate that allows to the loan establishments get profit which in the developed countries can be provided by the investment companies implementing more risked activity on the financial market;
- availability of considerable demand for loan resources of all types of economic subjects before financial and economic crisis of 2007-2008, considerable level of their accessibility when the credit market developed by extra rapid tempo not considering the availability of considerable disproportions in its functioning;
- entering the credit market by considerable amount of foreign commercial banks for which loan operations became the efficient way of profit increasing in Ukraine by quite low interest rates by loans in the mother countries; such situation attracted those companies which actively increased the network of affiliates, representative offices and other structural subdivisions;
- high level of the loan resources accessibility for the economic subjects that is being observed even now after some economic crisis and considerable decrease of the tempo of the national economy development.

It should be noted, that as it is shown by the Ukrainian experience, the loan market owns considerable potential for self-development. That can be explained that in Ukraine by making by the commercial banks the procedure of the loans of various types receiving

Formation of knowledge economy as the basis for information society

more complicated, that took place after financial and economic crisis of 2007-2008 and 2013-2014, number of different loan companies started growing, that actively implementing market technologies of promoting own loan products, quite quickly took their niche within this market. Naturally, by the amounts of the issued loans these establishments cannot be compared with the banking establishments, but their number on the credit market continues to grow even today. Decreasing tempo of the banking crediting in Ukraine led to gradual change of the credit market structure that gives grounds to state about the possibilities of this market to create prerequisites for own functioning.

In general, analyzing tendencies of modern active development of the loan establishments in Ukraine we can defined such main features of their activity and available disproportions in the credit market functioning:

- high interest rates by loans which one of the problems of the credit resources grow within national economy and is not characteristic to majority of the developed countries; the Ukrainian commercial banks nowadays suggest consumer loans at 35-50 % yearly, that is not adequate price for loans providing;

- opening within the recent years after financial and economic crisis of 2007-2008 considerable number of pawnshops, high tempo of spreading the number of their affiliates, though these establishments issue loans to physical bodies at 300-400 % yearly, however, great demand for loan services from households became the impulse to quick and massive expansion of subsidiary networks of these establishments within the country;

- after 2013-2014 crisis when profits level of majority of population considerably decreased due to extremely high devaluation of the national currency, massive indexes of inflation level, number increase of loan companies in Ukraine takes place. These establishments developed before, efficiently acted within the credit market, however, considerable impulse to increasing the amount of their activity van be observed during the recent years. The loan companies development is stipulated by simplified procedure of loans receiving by physical bodies. Unlike even the pawnshops, these establishments don't require any pawn. Credits issue take place only after presenting passports and

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

identification code of the client. Unlike the banking establishments, decisions making takes place quite quickly within one hour and money in case of positive decision, is immediately transferred to the card account of the client. Simplicity, accessibility, quick loan receiving and low level of financial literacy of population led to considerable growth of issued loans number by such loan establishments, demand increase for their services. Normal prices for such loans is an order of magnitude greater than in other loan establishment, and as it was mentioned, reaches 500-600 % yearly, that really abnormal phenomenon for the developed countries.

– development of online platforms for issuing the loans to physical bodies as well favors the activity of the loan companies, that simplifies the procedure of the loan receiving and increases attractiveness of these financial services. This mechanism at the present moment is being actively implemented both by commercial banks, and the loan companies, that specialize on issuing cash loans. However, banking establishments are limited by legislative framework in sphere of loans issuing and that is why, implementing of the defined technologies favors rapidness of the loans issuing process, however, requires checking the client's creditworthiness, inviting him to the office and signing already produced loan agreement. Despite, loan companies are regulated by general norms of financial law, resolutions of the National Commission that conducts state regulation in sphere of the financial services markets and cannot be so hypercritically regulated by the state from the side of state authorities, that make these companies more flexible to constantly changeable conditions of the financial market functioning and, in general, economy of the country. In total, these companies in majority of cases as well on the account of their not big dimension in comparison with the banking establishments implement more quickly efficient technologies of correspondent services providing, they advertise them more actively, that as a result lead to their accelerated development and stable increasing the demand for their services.

Thus, the credit market of Ukraine is characterized at the present moment by considerable disproportions in development, that is stipulated by existing the great number of loan establishments of different types that offer quite unfavorable conditions for receiving loan funds and considering their complicated accessibility in Ukraine have

constantly demand for their services from economic subjects. Low level of financial literacy of population only deepens these tendencies, change of which demand cardinal transformation of monetary-credit policy of the state with the purpose of approximation of the credit market functioning of Ukraine to civilized conditions of its development.

1. Law of Ukraine „About financial services and state regulation of the financial services markets” [Electronic source] / Official site of Verkhovna Rada of Ukraine. – Access mode: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

2. Дубина М.В. Кредитна інфраструктура: особливості визначення сутності категорії / М.В. Дубина, В.Ю. Прокопенко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія „Економіка”. – 2015. – Випуск 1 (45). – Том 1. – С. 209-212.

3. Дубина М.В. Особливості функціонування фінансових компаній на ринку фінансових послуг України / М.В. Дубина, О.О. Прокопенко, Я.Ю. Горна, К.В. Нітченко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 4 (4). – С. 293-301.

Савчук Володимир Сафронівч, *д.е.н., професор, професор кафедри політичної економії, Київський національний економічний університет, член-кореспондент НАН України*

Савчук Наталія Володимирівна, *д.е.н., доцент, професор кафедри міжнародних фінансів, Київський національний економічний університет*

Савчук Кирило Дмитрович, *к.е.н., викладач, Інститут економіки та бізнес-освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

ЕВОЛЮЦІЯ І СПАДКОЄМНІСТЬ: ВІД ПОЛІТИЧНОЇ ДО НОВОЇ ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Політична економія пройшла довгий і тривалий шлях у своїй еволюції. Зародки цієї науки знаходяться в працях мислителів Стародавнього Світу та Середньовіччя. Навіть якщо простежити цю еволюцію, починаючи з представників класичної економічної школи, то буде видно як змінювався, у бік наукового сприйняття дійсності, її предмет і об’єкт дослідження. Віддаючи належне меркантилістам, фізіократам та представникам раннього класицизму за їх внесок у розвиток політичної економії, їх спроби досить суперечливі та далеко не наукові. Тлумачення природи і джерел багатства, об’єктивності економічних законів, процесів виробництва і відтворення, дослідження категорій вартості, грошей, прибутку, заробітної плати, чистого продукту, підприємницького продукту,

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

відсотку, ренти тощо – це була, все таки, передісторія політичної економії. Її становлення як науки пов'язане з англійською класичною школою.

У XVIII ст. в Англії швидкими темпами розвивалася промисловість, сільське господарство та торгівля. Разом з тим поглибився суспільний поділ праці, розширилися товарно-грошові відносини, активно формувалися основи прошарки суспільства. Господарські трансформації виступили об'єктивними чинниками перевороту в економічній науці, результатом чого стало формування зрілої класичної політичної економії, де центральне місце посіли економічні системи А. Сміта і Д. Рікардо. Спадкоємність і творчий розвиток політичної економії склали основу для удосконалення її методології. Так, центральне місце в методології А. Сміта займала концепція економічного лібералізму, яка базувалася на ідеях природного порядку та суспільного договору.

Пізня класика, представлена працями Ж. Сімонді і Дж. С. Мілля успадкувала від А. Сміта ідеї економічного лібералізму, але збагатила її використанням удосконаленого методологічного інструментарію. Пріоритетними стали дослідження конкретних форм господарювання, були закладені основи граничного і факторного аналізу.

Важливе місце в історичній еволюції політичної економії посідає марксизм. Саме в цьому науковому напрямку було знайдено відповіді на питання, які поставила перед класичною політичною економією реальність 40-х рр. XIX ст. К. Маркс сформулював й дослідив ряд категорій, що виражали характер виробничих відносин і стан продуктивних сил, їх суперечливість та антагонізм. Спадкоємність марксистської політичної економії полягала в тому, що серед її ідейних джерел можна виділити англійську класичну політичну економію А. Сміта та Д. Рікардо, теорію вартості та методи наукових досліджень.

XX століття, особливо його друга половина, характеризується змінами основних форм економічних відносин між країнами, які підпадають під вплив світової валютної системи. Це пов'язано з постійним зростанням міжнародного товарообміну, який поступово призводить до зростання світового багатства і розвитку міжнародної торгівлі.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Кінець ХХ – початок ХХІ століття світова економіка втягується в процес глобалізації, спочатку економічної, а потім і фінансової. Цей період розвитку світової спільноти, як в цілому, так і міжнародного бізнесу, почав розвиватися із певними змінами, що віддзеркалювались в економічних, політичних і соціальних сферах діяльності людства. Таким чином, економічна глобалізація призвела до зменшення можливостей окремих держав впливати на стан власних фінансових ринків. ТНК і міжнародні організації певною мірою розпочали контролювати національні економіки. Діяльність останніх, на жаль, іноді суперечить національним інтересам окремих країн світу, також може загрожувати їх національній безпеці.

Глобалізація, використовуючи певні чинники економічного розвитку, перетворює світове господарство на єдиний ринок товарів, послуг, робочої сили. Однією з найяскравіших форм прояву процесу глобалізації в останні роки є зростання світового фінансового ринку та операцій, що здійснюються на ньому між різними суб'єктами міжнародних економічних відносин і світогосподарських зв'язків.

Глобалізація світогосподарських зв'язків загострює глобальні проблеми людства, які можна визначити як комплекс зв'язків і відносин між державами і соціальними системами, суспільством, природою в загальнопланетарному масштабі.

Окрім зазначених фінансових-економічних проблем, решту глобальних проблем людства можна поділити на наступні:

- 1) політичні – пов'язані із недопущенням війн та стабільністю в усьому світі;
- 2) природно-екологічні – пов'язані із необхідною потребою в охороні навколишнього середовища, а також розв'язанні питань щодо енергетичної, кліматичної, сировинної та продовольчої проблематики в світі;
- 3) соціально-економічні – пов'язані усуненням відсталості країн, що розвиваються, стабільністю загального світового розвитку, а також розв'язанням

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

проблем злочинності, бідності, безробіття, а також вони тісно пов'язані із демографічними проблемами, тощо;

4) наукові – пов'язані з довгостроковим прогнозуванням, тощо;

5) демографічні - пов'язані із нерівномірністю зростання та/або скороченням чисельності народонаселення в різних куточках земної кулі [14, с.73].

Отже, еволюція політичної економії та особливості її творчого розвитку свідчить про історичну спадкоємність класичної політичної економії, марксистської політичної економії і політичної економії на теперішньому етапі її розвитку. Ядро предмету класичної політичної економії склали проблеми соціально-економічного характеру, які доведеться досліджувати і вирішувати і сучасній політичній економії. Водночас, уявлення про спадкоємність і зв'язок предмету класичної і сучасної політичної економії, дозволяє говорити на думку проф. Ю. Зайцева, «про існування ядра сутнісних категорій та інституціональних форм, які сьогодні складають архітектоніку проблем економічних теоретичних досліджень» [2, с. 364-365].

Глобальна економічна криза суттєво активізувала проблеми, якими традиційно займалася політична економія. Сучасна політична економія є наукою, предмет якої постійно розширюється, зростають межі її предметного простору, в якому пояснюються політичні причини та їх економічні наслідки сьогодні. Вона стає наукою середнього класу, постіндустріального суспільства, інституціональною, порівняльною, глобальною політичною економією. На думку В. Тарасевича, «на перспективу політична економія буде мати справу з олюдненою діяльністю, та вивчатиме людину в її індивідуальності та процесі самодіяльності, суспільну людину в системі діяльності та у взаємозв'язку з універсамом» [10, с. 182-183]. Таким чином, вона еволюціонує в напрямі розширення і ускладнення її проблематики на вартісне, корисне і соціальне предметне поле.

Сучасна політична економія є масивом фундаментальних знань (інструментом базису) про характер і форми економічних відносин усіх типів і рівнів, поведінку суб'єктів економічної діяльності, способи ведення господарства, види та інструментарій ефективної економічної політики, теорії та моделі

Formation of knowledge economy as the basis for information society

прогресивного економічного розвитку та економічного зростання, а також надбудови, яка виявляється у фінансово-економічних відносинах (види, форми, методи розрахунків, тощо).

Міждисциплінарний підхід є прогресивною формою наукових досліджень, але лише тоді, коли він збагачує економічну науку, а не тоді, коли міждисциплінарність є формою поглинання предметного поля досліджень такої фундаментальної науки, як політична економія. Міждисциплінарний підхід в сучасній політичній економії є дуже важливим і саме предмет, норми і правила, що його формують орієнтовані на розширення та переструктурування досліджень. Поєднання економічних і політичних знань сприяє формуванню економістів-аналітиків високої кваліфікації і стає запорукою успіху в кар'єрі таких фахівців, попит на котрих на ринку праці постійно зростає.

1. Історія економічних учень [текст] : підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю. Є. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 352 с.
2. *Зайцев Ю. К.* К вопросу определения системы институциональных координат предмета и методологии современной политической экономики // Политэкономия: социальные приоритеты. Материалы Первого международного политэкономического конгресса. Т.1: От кризиса к социально ориентированному развитию: реактуализация политической экономики. – М.: ЛЕНАНД, 2013. – С. 364–365.
3. *Кейнс Джон Мейнард.* Общая теория занятости, процента и денег. Избранное / Дж. М. Кейнс; вступ. статья Н. А. Мокашевой. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с. – (Антология экономической мысли).
4. *Маркс К.* Капитал. Критика политической экономики. – В 3-х томах. – Государственное издательство политической литературы. – 1955. – 2230 с.
5. *Маршалл А.* Основы экономической науки / Альфред Маршалл; [предисл. Дж. М. Кейнса; перевод с англ. В. Бомкина, В. Рысина, Р. Столпера]. — М.: Эксмо, 2007. — 832 с. – (Серия: Антология экономической мысли).
6. *Назар С.* Путь к великой цели : история одной экономической идеи. – Гл. II. Нельзя обійтись без пролетариата? Святой покровитель / Маршалла / Сильвия Назар; пер. с англ. Андрея Сатунина и Натальи Шаховой. – Москва : АСТ : CORPUS, 2013. – С. 110.
7. *Рикардо Д.* Начала политической экономики и налогового обложения. Избранное / Пер. с англ. П. Н. Ключкина. – М.: Эксмо, 2007.– 957 с. – (Серия: Антология экономической мысли).
8. *Сэй Ж.-Б.* Трактат по политической экономике / Жан-Батист Сэй. Экономические софизмы; Экономические гармонии / Фредерик Бастиа; [сост., вступ. ст. и коммент. М. К. Бункиной и А. М. Семенова]. — М. : Дело : Акад. нар. хоз-ва при

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

Правительстве Рос. Федерации, 2000. – 232 с. – (Серия: Политическая экономия: ступени познания).

9. *Смит А.* Исследование о природе и причинах богатства народов / Адам Смит. – М.: Эксмо, 2007. – (Серия: Антология экономической мысли). – 960 с.

10. *Тарасевич В. Н.* О широком смысле и предметом пространстве современной политической экономии // Политэкономия: социальные приоритеты. Материалы Первого международного политэкономического конгресса. Т.1: От кризиса к социально ориентированному развитию: реактуализация политической экономии. – М.: ЛЕНАНД, 2013. – С.182–183.

11. Физиократы. Кенэ-Тюрго-Дюпон де Немур. Избранные экономические произведения – М.: Эксмо, 2008. – (Серия: Антология экономической мысли).

12. *Фридман М.* Капитализм и свобода / Милтон Фридман / Пер. с англ. – М.: Новое издательство, 2006. – 240 с. – (Библиотека Фонда «Либеральная миссия»)/

13. PhD in Political Economy & Government / Harvard Kennedy School. John Kennedy School of Government [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.hks.harvard.edu/degrees/phd/peg>.

14. *Савчук Н.В.* Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми формування нової економіки XXI століття», том 1»Національні стратегії розвитку в умовах глобалізації. – Дніпропетровськ, 2010, с.71-77.

15. *Савчук Н.В.* Глобалізаційні процеси на світовому фінансовому ринку. – Ринок цінних паперів України - №11-12, 2005, с.19-24.

Серета Валерій Вячеславович, начальник Головного управління Національної поліції у Львівській області, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., доцент;

Балинська Ольга Михайлівна, проректор, професор кафедри теорії та історії держави і права, конституційного та міжнародного права Львівського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н, професор;

Вольних Анастасія Іванівна, студентка ВП-22 Українська академія друкарства

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ ПІДПРИЄМСТВА

Для дієздатності та ефективності розвитку вітчизняних підприємств значна роль як науковцями, так і практиками надається юридично-інформаційним аспектам конкурентної розвідки підприємства. На усіх етапах життєвого циклу будь-якого підприємства, враховуючи їх важливість, специфіку та пріоритетність виконання, для підтримання темпів розвитку і збереження бізнесу, зазвичай,

виділяють такі різновиди конкурентної розвідки; стратегічну, тактичну і оперативну (рис.1) [1; 2].

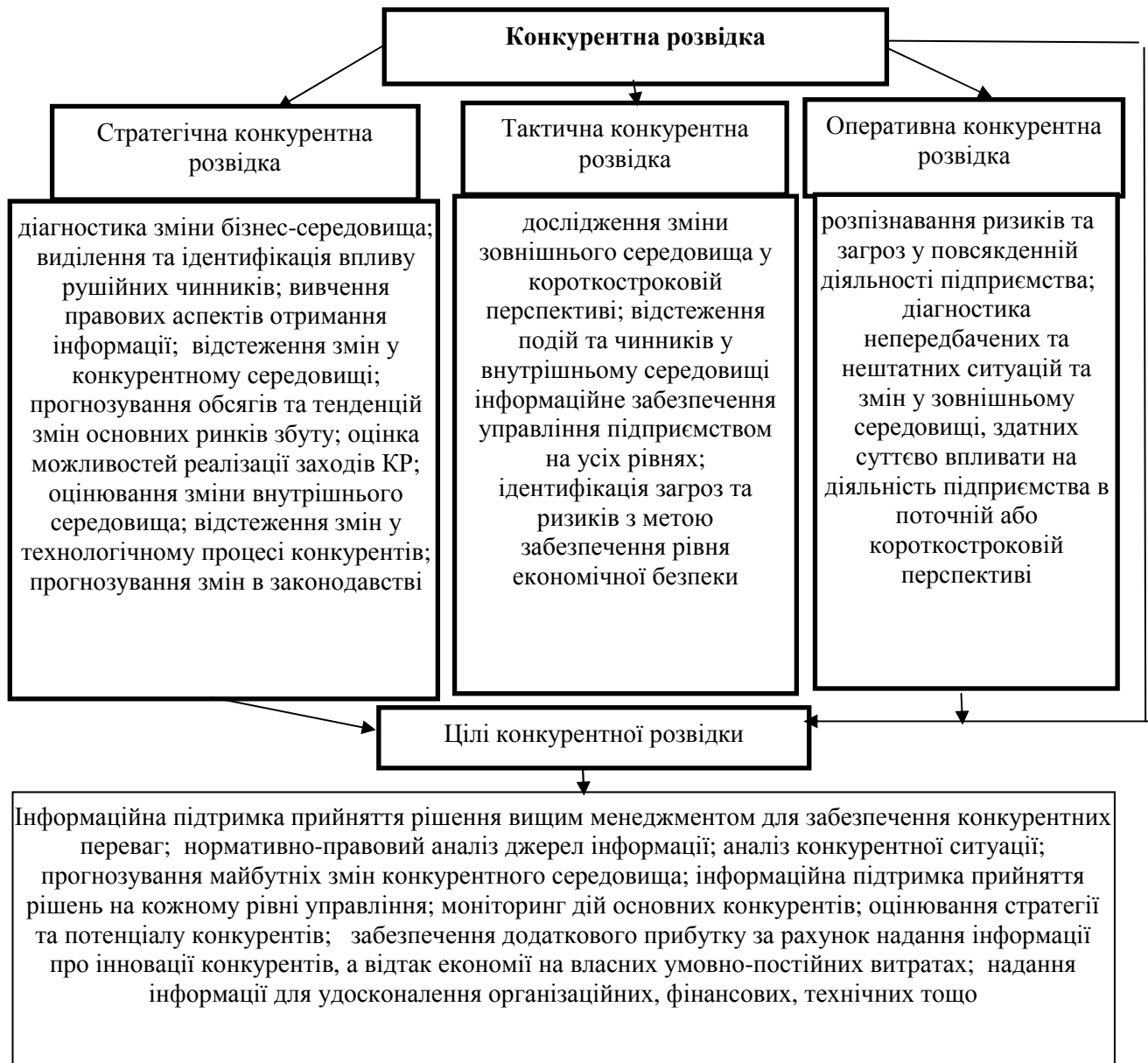

Рис. 1. Види та цілі конкурентної розвідки

За результатами досліджень З.Б.Живко, вважаємо достовірно сформованими методичні засади конкурентної розвідки у вигляді моделі підсистеми конкурентної розвідки (рис. 2).

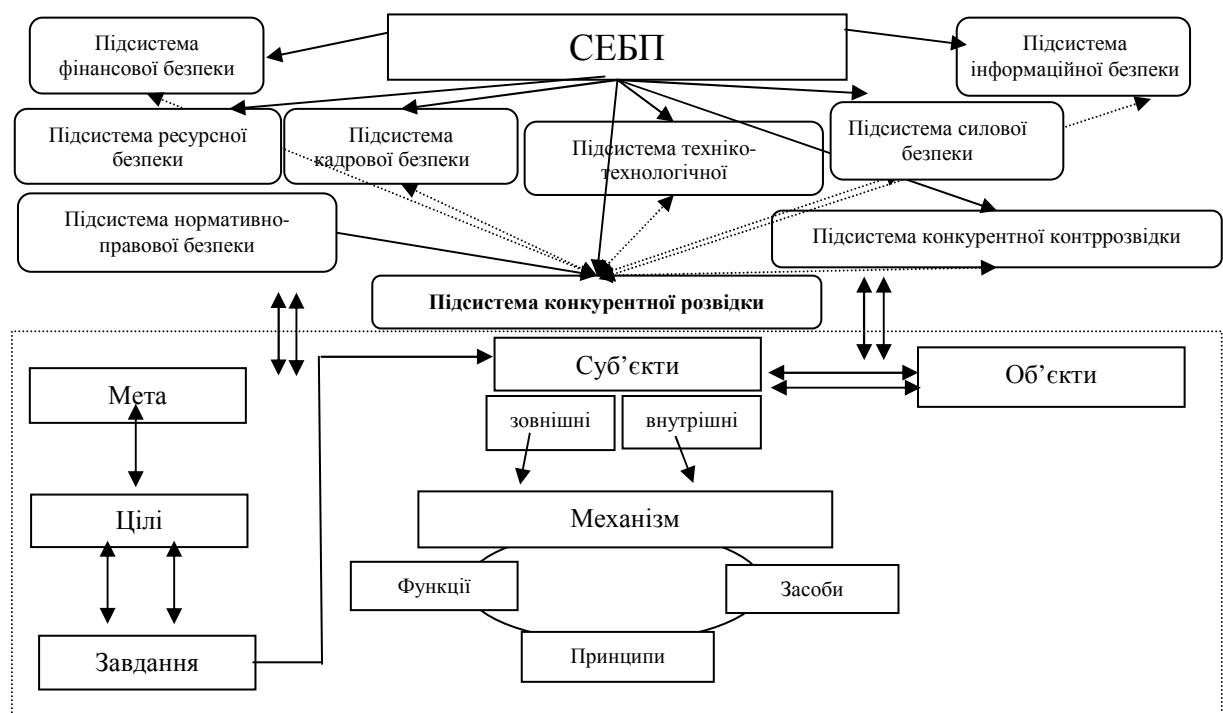

Рис. 2. Модель підсистеми конкурентної розвідки підприємства [2]

Як бачимо, що мета підсистеми конкурентної розвідки (КР) впливає із її суті і підпорядкована безпосередньо меті управління системою економічної безпеки підприємства (СЕБП). Тобто мета КР підприємства полягає у розробленні та застосуванні заходів, на основі нормативно-правового аналізу джерел отримання інформації, щодо інформаційного забезпечення керівного складу підприємства усіх рівнів управління даними про фактичний стан та можливі зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, особливості діяльності в правовому полі, використання легітимних методів отримання інформації, необхідної для найефективнішого використання наявних ресурсів та ринкових можливостей, завчасної ідентифікації загроз та ризиків, забезпечення економічної безпеки підприємства.

Суб'єктами КР підприємства є працівники окремого функціонального підрозділу (відділі безпеки), які виконують функціональні обов'язки конкурентної розвідки. Необхідно зважити на потребу і доцільність залучення зовнішніх організацій і окремих спеціалістів для реалізації певних завдань конкурентної розвідки на тимчасових чи постійних умовах співпраці.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Об'єктом підсистеми конкурентної розвідки виступає зовнішнє конкурентне середовище та внутрішнє середовище, тобто інформаційні ресурси та економічні інтереси, конкуренти і партнери, технології та інновації, персонал та фінансовий стан. З позиції підприємства, серед об'єктів розвідки, у першу чергу, виділяють конкурентів, постачальників, споживачів, керівників органів державного і місцевого управління профспілкових організацій, політичних партій і рухів. В подальшому ці об'єкти конкретизують шляхом надання додаткової інформації у розрізі груп: фінанси, виробництво (технології, продукт, НДДКР), менеджмент, маркетинг і персонал.

Ефективно організована конкурентна розвідка не може обмежуватися вивченням конкурентів, а повинна проводити роботу щодо усього середовища в якому функціонує підприємство, а відтак сукупність пріоритетних завдань є значно ширшим.

Виконання сформованої сукупності завдань конкурентною розвідкою підприємства можливе лише у випадку дотримання шести правил логістики: добувати потрібну інформацію, необхідної якості, в необхідній кількості, представляти її у потрібний час, у потрібне місце (керівникові), з мінімальними трудовими, фінансовими і матеріальними витратами. Дотримання перелічених правил уможливить не лише виконання ключових завдань, але, що є особливо важливим, забезпечить ефективність конкурентної розвідки завдяки раціональному використанню ресурсів та зіставність витрат із очікуваним ефектом. Зазначене обумовлене тим, що процес отримання потрібної інформації та перетворення її на важливі дані, є дуже багатогранним, складним, змістовним та енергомістким, хоча він набагато дешевший, аніж його результат [1; 2].

Вважаємо, що керувати структурним підрозділом КР має менеджер з безпеки, який володіє юридичними та економічними знаннями, має практичні навички отримання інформації та вміє її аналізувати, розуміється на психології людини та володіє лідерськими і комунікаційними якостями. Саме сьогодні таких спеціалістів готують факультети економічної безпеки вітчизняних вузів. Менеджер з безпеки має знати особливості адміністративного, інформаційного, фінансового,

господарського та трудового права; володіти особливостями реалізації механізму управління системою економічної безпеки підприємства та її підсистемою конкурентної розвідки; вміти на практиці застосовувати весь інструментарій КР.

Механізм управління підсистемою конкурентної розвідки – це системне застосування методів, засобів та принципів, які повинні сприяти досягненню прийняттого за наявних загальних умов рівня економічної безпеки підприємства [1; 2].

Функціями КР вважають: (1) формування організаційної структури здійснення конкурентної розвідки; (2) організація збору інформації щодо внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства для її аналізу; (3) моніторинг конкурентної середовища з метою виявлення загроз та ризиків, їхньої ідентифікації; (4) нормативно-правовий аналіз проектів законів та піднормативних документів стосовно підприємницької діяльності; (5) збір та аналіз інформації про кадровий потенціал підприємства та претендентів на посади; (6) розроблення відповідних превентивних заходів з метою нейтралізації або зменшення негативного впливу; (7) підготовка аналітичних довідок для прийняття управлінських рішень.

Засоби забезпечення економічної безпеки підприємства у межах конкурентної розвідки розглядаються як дії та заходи, які здійснюються суб'єктом безпеки. Основними з них є правові, економічні, інформаційні, організаційні, техніко-технологічні, політичні, моральні.

Успішне ведення розвідувальних операцій з економічних питань приносить вигоди в десятки разів більше порівняно з витратами. Ефективність конкурентної розвідки можна визначити шляхом порівняння її результату та витрат на її проведення [2]:

$$E_p = \frac{P_p}{B_p}, \quad (1.1)$$

де E_p – ефективність конкурентної розвідки;
 P_p – результат, отриманий від конкурентної розвідки;
 B_p – витрати на проведення конкурентної розвідки.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Як зазначає автор, існують три основних умови, що дозволяють ефективно використовувати принципи і методи розвідки, в тому числі і конкурентної, а саме: мистецтво розвідника, організація розвідки, щасливий випадок. Мистецтво розвідника визначається його інтелектуальними критеріями: компетентністю, ерудицією, працездатністю, вмінням спілкуватися з людьми і навичками пошуку інформації. Другою важливою умовою ефективної конкурентної розвідки є її організація, завдяки якій повинні бути використані такі засоби, що надають можливість отримати значний обсяг необхідної інформації при найменших витратах. Третьою умовою є щасливий випадок. Незалежно від рівня планування та організації не можна передбачити форс-мажорних обставин, які можуть як позитивно, так і негативно вплинути на ситуацію, що склалася [2].

Як підсумок потрібно ще раз підкреслити, що конкурентна розвідка має здійснюватися в суто правовому полі, її необхідність на вітчизняних підприємствах зумовлена неможливістю отримати керівництвом підприємства необхідної інформації від базових структурних підрозділів. Ефективна конкурентна розвідка уможливорює досягнення цілей діяльності підприємства легітимними способами і методами, спонукає забезпечення економічної безпеки підприємства та його розвиток через розпізнавання, ідентифікацію і локалізацію загроз та ризиків, джерелами виникнення яких є зовнішнє середовище, а також зумовлює ефективне використання корпоративних ресурсів та законний розвиток бізнесу.

1. Менеджмент безпеки держави, регіону, підприємства: проблеми і виклики сьогодення: колективна монографія [Алькама В.Г., Бабець І.Г., Живко З.Б., Козаченко Г.В., Копитко М.І. та ін.] ; за заг.ред. д.е.н., проф. З.Б.Живко ; д.е.н., доц. І.Г. Бабець . – Львів: Ліга-Прес, 2015. – 346 с.

2. Живко З.Б. Методологія управління економічною безпекою підприємства. Монографія / З.Б.Живко . – Львів : Вид-во Ліга-Прес, 2013. – 474 с.

Солоха Дмитро Володимирович, *завідувач кафедри економіки Київського національного університету культури і мистецтв, д.е.н., професор*

ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ

Стратегічне управління інноваціями є складовою інноваційного

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

менеджменту промислових підприємств на регіональному рівні. Воно вирішує широкий спектр питань планування та реалізації інноваційних проектів і програм, які розраховані на якісні зміни в діяльності організації на ринку, виробництві або соціальній сфері підприємства.

Інноваційна стратегія – один із засобів досягнення цілей організації, який відрізняється від інших засобів своєю новизною, передусім для даної організації, для галузі ринку, споживачів, країни в цілому. [1].

Слід зазначити, що будь-які стратегічні кроки організації мають інноваційний характер, оскільки вони так чи інакше ґрунтуються на нововведеннях в економічній, виробничій, збутовій чи управлінській сферах.

Термін «інноваційна стратегія» використовується в двох випадках. По-перше, він служить характеристикою загальнофірмової стратегії досягнення довгострокових цілей фірми. По-друге, термін «інноваційна стратегія» використовується при структуризації загальнофірмової стратегії разом з такими поняттями, як маркетингова стратегія, виробнича стратегія, кадрова стратегія, стратегія організаційного розвитку і т. д.

Сутність і зміст інноваційної стратегії підприємства певною мірою визначається змістом інновація.

Стратегія розвитку підприємства повинна містити кілька напрямків: виробниче, фінансове, маркетингове, інноваційний. Саме останній напрям слід вважати визначальним, оскільки воно спрямоване на реалізацію факторів, від яких залежить успіх фірми.

Інноваційні стратегії є основою сучасного інноваційного менеджменту в умовах постійних змін навколишнього середовища.

В основі розробки інноваційної стратегії мають лежати стратегічні управлінські рішення, які:

- орієнтовані на майбутнє і на постійні зміни середовища;
- пов'язані з залученням значних матеріальних ресурсів, широким використанням інтелектуального потенціалу;
- характеризуються гнучкістю, здатністю адаптуватися до змін ринкових

умов;

- ураховують неконтрольовані організацією зовнішні чинники.

Інноваційними стратегіями можуть бути [2].:

– інноваційна діяльність організації, спрямована на одержання нових продуктів, технологій і послуг;

– застосування нових методів НДДКР, виробництва, маркетингу й управління;

– перехід до нових організаційних структур;

– застосування нових видів ресурсів і нових підходів до використання традиційних ресурсів.

Відносно внутрішнього середовища інноваційні стратегії підрозділяються на кілька великих груп:

– продуктові (портфельні, підприємницькі, бізнес-стратегії, скеровані на створення і реалізацію нових виробів, технологій і послуг);

– функціональні (науково-технічні, виробничі, маркетингові, сервісні);

– ресурсні (фінансові, трудові, інформаційні та матеріально-технічні);

– організаційно-управлінські (технології, структури, методи управління). Це спеціальні інноваційні стратегії.

Інноваційні стратегії є ефективним управлінським інструментом, але разом з тим створюють ряд проблем у управлінні організацією.

Інноваційні стратегії:

– прискорюють постійний розвиток організації в умовах ринку;

– забезпечують переваги в конкуренції на основі лідерства і технології, якості продукції, послуг;

– визначають позицію на ринку, набір основних товарних ліній;

– сприяють лідерству в цінах;

– створюють основу для суспільного визнання фірми (організації).

З іншого боку, інноваційні стратегії створюють для проектного, корпоративного, інноваційного управління складні умови, серед них, зокрема:

– підвищений рівень невизначеності кінцевих результатів за строками, витратами, якістю й ефективністю, що потребує розвитку такої специфічної функції, як управління ризиками інноваційні;

– підвищення інвестиційних ризиків проектів і особливо довгострокових, що потребує пошуку більш ризикових інвесторів;

– збільшення потоку змін в організації, реалізація будь-якої інноваційної стратегії пов'язана з неминучістю перебудови (реструктуризації) організації, оскільки зміна в системі будь-якого елемента веде до змін стану всіх інших.

Вирішення даних проблем потребує від інноваційного менеджменту поєднання інтересів і узгодженості рішень стратегічного, науково-технічного, маркетингового, виробничого напрямів, що забезпечить координацію й ефективність дій.

1. Гриньова В. М. Соціально- економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств / Гриньова В. М., Козирева О. В. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 192 с.

2. Ковшова І.О. Інновації в системі стратегічного розвитку підприємства / І.О. Ковшова, Є.В. Семенець // Економіка. Менеджмент. Бізнес., 2013. - №2(8). - С. 57.

Томарева-Патлахова Вікторія Валеріївна, *завідувач кафедри менеджменту, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, д.е.н., доцент*

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПАРИТЕТНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У процесі аналізу трансформаційні процеси регіонального розвитку визначено необхідність формулювання нових стратегічних цілей регіонального розвитку на базі принципів децентралізації управління регіональним розвитком. Цілі паритетного регіонального розвитку визначаються як: досягнення стійкого стану регіонального розвитку за рахунок вирівнювання та зменшення дисбалансів економічного розвитку регіонів країни; забезпечення самовідтворення регіонів, що забезпечує всеосяжне, інноваційне та інституціональне зростання регіонів; інституційний розвиток децентралізації як інструмента забезпечення стійкого стану регіонального розвитку.

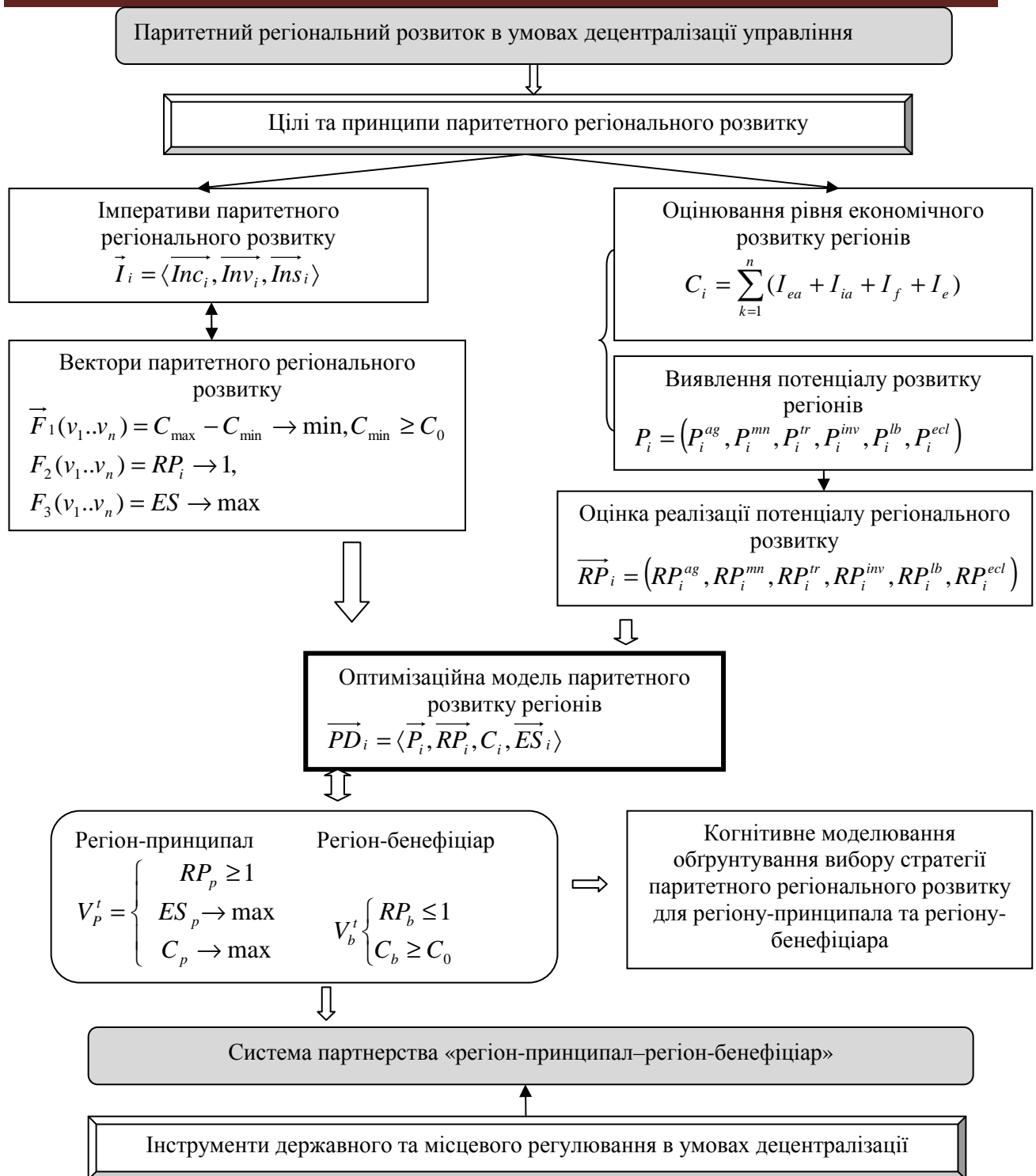

Рис. 1. Механізм забезпечення паритетного регіонального розвитку на основі впровадження процесу децентралізації управління

Джерело: побудовано автором

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

На етапі реалізації цілей, принципів, пріоритетних напрямів та засад паритетного регіонального розвитку в процесі децентралізації запропоновано в рамках концептуальної моделі паритетного регіонального розвитку комплексний механізм реалізації державної політики паритетного регіонального розвитку за допомогою децентралізації управління регіональним розвитком як системозабезпечуючого інструменту.

Комплексний механізм передбачає механізм забезпечення паритетного регіонального розвитку на основі оптимізаційної моделі як методичного підходу та організаційно-економічного механізму децентралізації реалізації стратегії паритетного регіонального розвитку (рис. 1). Комплексний механізм реалізації базується на формулюванні пріоритетних цілей паритетного регіонального розвитку на основі принципів взаємодопомоги та паритетності.

Основними імперативами паритетного розвитку встановлено всеосяжне In_{ci} , інноваційне In_{vi} та інституціональне In_{si} зростання. В межах реалізації механізму паритетного розвитку проведено оцінку реалізації потенціалу розвитку регіонів України на основі порівняння відносних показників за такими складовими: сільськогосподарський P_{agi} , промисловий RP_{mni} , туристичний RP_{tri} , інноваційний RP_{invi} , людський RP_{lbi} та екологічний RP_{ecli} потенціали. Рівень економічного розвитку C_i визначає індекс розвитку регіону, який включає індекс економічної ефективності I_{ea} , індекс інвестиційно-інноваційної активності I_{ia} , індекс фінансової спроможності I_f , індекс екологічного розвитку I_e . З метою визначення рівня економічного розвитку розраховано індекс розвитку регіонів України за основними складовими: економічної ефективності, інвестиційно-інноваційної активності, фінансової спроможності, екологічного розвитку.

Також проведено оцінку рівня економічної безпеки ES_i регіону з метою забезпечення стійкості регіонального розвитку.

Так, регіони з відносно високим рівнем реалізації потенціалу мають високий індекс економічного розвитку, що дає змогу підвищити рівень економічної безпеки регіону. Регіони з відносно низьким рівнем реалізації потенціалу розвитку мають потенціал підвищення рівня економічного розвитку.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Досягнення паритетного розвитку відбувається при зниженні розбіжностей у рівні економічного розвитку регіонів за умов реалізації потенціалу розвитку регіонів, підвищення їх конкурентоспроможності та забезпечення максимального рівня економічної безпеки.

Зазначимо, що практична реалізація механізму паритетного розвитку здійснюється на основі впровадження системи партнерства між регіонами-принципалами (регіони з високими рівнями реалізації потенціалу та індексом економічного розвитку) та регіонами-бенефіціарами (регіони з низькими рівнями реалізації потенціалу та економічного розвитку).

Підкреслимо, що у рамках реалізації стратегічної мети сучасного регіонального розвитку – розвиток прихованого потенціалу розвитку регіону та формування міжрегіональної взаємозалежності і консолідації – на основі цілей і принципів паритетного розвитку, що передбачає вирівнювання економічного розвитку регіонів і ліквідації диспропорцій шляхом створення ефективних форм організації регіонів на основі самовідтворення, саме форма партнерства між самостійними економічними агентами – регіон-принципал та регіон-бенефіціар – державної політики паритетного регіонального розвитку на принципах взаємодопомоги, турбулентності, консолідації, рівності, самовідтворення та балансу інтересів розвитку регіонів у процесі розширення та зміцнення прав і відповідальності на рівні самоврядування та територіальної організації влади регіону може стати, на наш погляд, більш дієвою.

Форма партнерства, на відміну від регіонального донорства, не передбачає централізованого розподілу та перерозподілу бюджетних коштів сформованих за результатами діяльності господарюючих суб'єктів економік кожного регіону. Саме активізація процесів децентралізації актуалізує питання системи партнерства між регіонами. За таких умов регіон-принципал, як регіон зі збалансованою структурою економікою, яка визначає стадію його економічного розвитку, з достатнім внутрішнім потенціалом і високим ступенем його реалізації, з високим рівнем конкурентоспроможності та рівнем економічної безпеки, має високий рівень економічного розвитку. Регіон-бенефіціар, як регіон з асиметричною структурою

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

економікою, яка постійно змінює стадію його економічного розвитку, з достатнім внутрішнім потенціалом, але невисоким ступенем його реалізації або недостатньої реалізації окремих складових потенціалу, що й зумовлює асиметрію структури економіки як кінцевий результат соціально-економічних процесів і вирівнюється дотаціями, з низьким рівнем конкурентоспроможності та виникнення стану економічної небезпеки або ризиків, мають низький рівень економічного розвитку.

Використання системи партнерства «регіон-принципал – регіон-бенефіціар» дає можливість регіону-принципалу з його високим рівнем економічного розвитку зменшити економічні ризики – імпульси зовнішнього середовища, – які може нести регіон-бенефіціар через формування асиметричної структури власної регіональної економічної системи та національної економіки у цілому, неефективної реалізації внутрішнього потенціалу, що може зумовити руйнування економічних зв'язків всередині регіональної економічної системи та порушити процес розширеного відтворення, що має створити конкурентоспроможний продукт економіки регіону та сформувати її безпечний стан. Отже, ресурси економічного розвитку регіону-принципала дають змогу регіону-бенефіціару, насамперед оптимізувати механізм реалізації внутрішнього потенціалу та створити конкурентоспроможний продукт, тим самим підвищити рівень економічного розвитку та відновити чи підвищити стійкість до загроз зовнішнього середовища (рівень економічної безпеки). За рахунок такої співпраці регіон-принципал зберігає рівень економічної безпеки та може підвищити рівень економічного розвитку шляхом розвитку кооперації на рівні суб'єктів господарювання різних чи суміжних галузей національної економіки, у тому числі на рівні територіальних громад.

Інструментами партнерства з метою вирівнювання диспропорцій регіонального розвитку можуть бути міжрегіональні трансфери місцевих бюджетів, інвестиції з місцевих бюджетів, бюджетів територіальних громад, цільові фонди при створенні спільної підприємницької діяльності, цільові державно-приватні інвестиційні проекти для розвитку конкурентоспроможних галузей регіонів-принципалів та суміжних галузей з нижчою конкурентоспроможністю регіонів-бенефіціарів.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Отже, результатом є високий рівень регіонального розвитку за рахунок зменшення дисбалансів розподілу валового регіонального продукту. Реалізувати мету доцільно шляхом функціонування одиниць самоврядування регіону, якими є добровільні об'єднання територіальних громад. Ефективність функціонування територіальних громад для досягнення високого рівня паритетного регіонального розвитку визначається повнотою повноважень та розподілу повноважень у системі самоврядування.

1. Petersen K. Clusters and clustering policy: a guide for regional and local policy makers [Electronic resource] / Kirsten Petersen. – Brussels, 2010. – 188 p. – Mode of access: <http://cor.europa.eu/en/Archived/Documents/59e772fa-4526-45c1-b679-1da3bae37f72.pdf>.
2. Porter M. Cluster and the New Economics of Competitions / Michael Porter // Harvard Business Review. – 1998. – 16 p.
3. Porter M. On Competition / Michael Porter // Harvard Business Press. – 2008. – 544 p.
4. Regional Cluster Strategies [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.workforce-strategy.com/clusterstrategies.pdf>.

Філюк Галина Михайлівна, завідувач кафедри економіки підприємства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, д.е.н., професор,
Андреюк Наталія Вікторівна, доцент кафедри економіки підприємства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, к.е.н., доцент

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР

Україна є країною з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. АПК забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність України. Тут формується основна частина продовольчих ресурсів та майже 3/4 роздрібного товарообороту. Його вклад у ВВП країни щорічно зростає.

Наша країна має найбільший в Європі обсяг орних земель – близько 33 млн га (як у Франції та Німеччині разом узятих) або ж понад 60 % (третина орної землі у ЄС [4, с. 8] і 2,2 % усіх орних земель світу). Загалом на території України зосереджено близько 27 % світових запасів чорноземів. Якісні земельні ресурси

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

поряд зі сприятливими кліматичними умовами можуть забезпечити значний виробничий і експортний потенціал для розвитку сільського господарства України.

Формуванню експортного потенціалу галузі сприяє вдале географічне положення. Україна знаходиться на перетині важливих торговельних шляхів між Азією, Близьким Сходом та Західною Європою, межуючи по суші з 7 країнами, у тому числі з 4 країнами – членами ЄС (Румунією, Угорщиною, Словаччиною та Польщею). Через нашу територію проходять чотири з 10 європейських транспортних коридорів, є вихід до Чорного і Азовського морів. Усе це гарантує низький рівень транспортних витрат на доставку продукції до багатьох країн світу.

При цьому у світовому масштабі ефективність логістики в Україні знаходиться лише на 80 місці, якщо порівнювати країни за інтегральним показником Світового банку "Logistics Performance Index" (LPI) за 2016 рік, що на 35% гірше, ніж у лідера цього рейтингу – Німеччини [7].

Реалізація експортного потенціалу стримується низьким розвитком аграрної інфраструктури: дефіцит портових і елеваторних потужностей; значне фізичне і моральне зношення залізничних вагонів-зерновозів; нерозвиненість річкової логістики; відсутність оптових ринків реалізації сільськогосподарської продукції, які мають бути своєрідним орієнтиром встановлення цін на сільськогосподарську продукцію і базовою моделлю формування торгової політики та маркетингових комунікацій. Наслідок відсутності ефективної і конкурентоспроможної системи аграрної логістики - витрати українських фермерів при експорті продукції з України в два рази перевищують аналогічні витрати порівняно з країнами ЄС, і в 1,7 рази – зі США [6].

Реалізації виробничого потенціалу аграрного сектору перешкоджає технологічна відсталість галузі порівняно з іншими країнами. За даними Держслужби статистики України рівень фізичного зносу основних засобів у 2015 р. склав 38,6 % [3], а за оцінками експертів моральне зношення основних засобів досягло подекуди 95% [5]. Ще й досі у багатьох господарствах використовуються малоефективні методи ведення агробізнесу з досить низькою часткою впровадження інновацій, відсутні сучасні агротехнології.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

За даними експертів лише близько 5-10% сільськогосподарських компаній використовують інновації [1]. Найбільш поширеними серед них є: впровадження нових марок і модифікацій сільськогосподарської техніки і технологій (включаючи робототехніку); у рослинництві - енергозберігаючі системи землеробства, мікрозрошення, органічне землеробство; у тваринництві - генна інженерія, використання хімічних та біологічних препаратів тощо.

Подальший розвиток інноваційних процесів у сільському господарстві пов'язаний із використанням космічних інформаційних технологій, які дозволять проводити моніторинг урожайності і розраховувати кількість ресурсів, необхідних для використання, а це, в свою чергу, призведе до скорочення виробничих витрат і зниження рівня негативного впливу на природне середовище [2, с. 49]

Однак розвиток сільського господарства на інноваційній основі гальмується нестачею власних обігових коштів підприємств галузі та «дорогими» кредитами, нерозвиненістю інноваційної інфраструктури та інформаційної бази про стан розвитку інноваційних процесів у сільськогосподарських підприємствах, а також критичним недофінансуванням сільськогосподарської науки, особливо з найбільш наукомістких напрямів, зокрема, біотехнології.

Таким чином, подальший інноваційний розвиток сільського господарства може відбуватися переважно за значної організаційно-економічної, фінансової та матеріально-технічної підтримки з боку держави.

1. Агровенчур: зачем Иванчик и Уткин создали Agro Core <http://biz.liga.net/all/prodovolstvie/stati/3596811-agrovenchur-zachem-ivanchik-i-utkin-sozdali-agro-sore-.htm>

2. Інноваційні трансформації аграрного сектора економіки : [монографія] / [Шубравська О. В., Молдован Л. В., Пасхавер Б. Й. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук О. В. Шубравської ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. – К. , 2012. – 496 с.

3. Наявність і стан основних засобів за видами економічної діяльності за 2015 рік // <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Політика щодо інвестування у сільське господарство: Україна: Стратегія секторної конкурентоспроможності для України — фаза III. Звіт за підсумками проекту. – Грудень 2015. – С. 8.

5. Щербина С.В. Розвиток зовнішньоторговельних перспектив агропромислового комплексу України в контексті євроінтеграції. / С.В. Щербина – <http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12SSVUKE.pdf>
6. Як погана логістика заважає українським аграріям вийти на міжнародні ринки // <http://persona.pumb.ua/ua/club/digest/detail.php?CODE=yak-pogana-logistika-zavazhae-ukrayinskim-agrariyam-viyti-na-mizhnarodni-rinki>
7. Connecting to Compete 2016. Trade Logistics in the Global Economy // https://www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/Extern/Studies/2012/world-banks-logistics-performance-2016.pdf?v=4

Shtuler Iryna, *Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Finance, Accounting and Basic economic disciplines, National Academy of Management*

Liakh Ihor, *Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Department of Computer Technologies, Physics and Mathematics Faculty of Information Technologies, Uzhhorod National University*

INFORMATION AS A LEADING FACTOR IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC SYSTEM HOMEOSTASIS

More than twenty years ago there has been a transition in the state regulation of economic systems of post-Soviet countries. The sense of this process was the transition from conventional investment type to "dynamic" science and technology policy. The term ("Dynamic" Science and Technology Policy), is considered as the combination of specific innovations. It combines new technology and products with new knowledge, management, human resources and technology markets, including communication and information infrastructures into a conglomerate. Changes in the economy, related to the "consumption - accumulation" ratio are beyond the current stabilization policy. Meanwhile the institutional changes accomplished in its area determine the future structure of the national economy.

If the former economic strategy for the national economic system is unacceptable, and the information flow increases, there is a danger of information overload. It, together with the potential threat of larger financial loss, can cause panic.

Thus, management decisions should be based on the following principles:

Formation of knowledge economy as the basis for information society

The first principle: in case of strategic sudden the special network of "emergency communications" should start up; its purpose is to quickly transmit information in all areas of management, overcoming existing boundaries of everyday subordination while filtering the total mass of information.

The second principle: the emergency onset can drastically redistribute the usual duties of senior managerial staff. Thus, a working group of leaders monitors and supports morale. The other one organizes and supports regular work with minimal disruption. Only the special third group of managers is engaged in the development and adoption of emergency measures to overcome the difficult situations.

The third principle: a network of management task forces is needed to develop and implement emergency measures. Senior management group generates a change in economic strategy, allocates responsibilities and coordinates solutions. The junior management team continues to perform their ordinary work.

The fourth principle: all of the management groups and the relationship between them are tested in advance. A quick response to any news should be kept and trained in operational management teams constantly.

Fifth principle: all connections in case of extreme conditions have to be put to the test in non-crisis conditions.

Such formal economic management systems in case of strategic suddens were not created. However, now it has to be an essential part of country's effective management. Without it, the creation of a functioning integrated economy management system on the basis of homeostasis is impossible. The analysis of this strategic management system defines the following factors: environmental imperatives and the desire level of managers.

Efficacy built on the basis of public policy mostly depends on:

- the informational transparency, considering the possibilities of obtaining the free accurate information about the state of the national economy;
- the prioritization of innovation projects funding;
- the development of management culture;

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

- the supporting of innovation activities in both science and technology and manufacturing sector;
- the development of integration systems led by government apparatus, the participants of innovative projects, organizational, economic and legal grounds, combination of their capital and intellectual products;
- the maximum involvement of specialists on the competitive basis.

1. Єрмошенко М. М. Нова парадигма економічної науки в контексті розвитку в умовах України інформаційної економіки /М.М. Єрмошенко/ Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1 (91). - с. 14-20.

2. Єрмошенко М. М. Інформація в системі виробничих відносин /М.М. Єрмошенко/ Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 10 (76). - с. 66-73.

3. Пасмор Ю. В. Проблеми інформаційного забезпечення інновацій: соціально-комунікаційний аспект / Ю. В. Пасмор // Актуальні питання інноваційного розвитку : Науково-практичний журнал. □ 2012. □ №2. □ С. 42-47.

4. Мунтіян В. І. Економічна безпека держави: стратегія, енергетика, інформаційні технології («Недінські читання – 2014») : монографія / В. І. Мунтіян, О. В. Прокопенко, М. М. Петрушенко, Л. І. Авескулова, Б. І. Адасовський ; ред.: С. В. Лук'яненко, Н. В. Караєва ; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». – К.: ТОВ «Юрка Любченка», 2014. – 466 с.

5. Bailey V. A study in Macroeconomic Theory. - N.-Y., 2006. - 407 p.

6. Chiang A. Fundamental Methods of Mathematical Economics. - G., 1968. - p. 82-119.

СЕКЦІЯ 2. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Brezhnyeva-Yermolenko Olga V., *Candidate of economic sciences, Associate professor of the department of finances and accounting Dnipro State Technical University, Ukraine*

CHALLENGES OF GLOBAL TRANSFORMATIONS FOR A NEW ECONOMY

The limitation for the currently dominant paradigm of globalization is that global spread of Western model of the mass consumption society contributes to an

Formation of knowledge economy as the basis for information society

unprecedented exacerbation of the global environmental problem. Eventually, globalization causes an accelerated development of natural resources, an increase in the energy expenditure and environmental pollution by the production waste and the individual consumption. Along with the aggravation of structural imbalances in the world economy, the current neoliberal globalization is also linked to the intensification of the current instability of the world economy. After all, in conditions of reducing barriers to the movement of goods, services, capital, the transition of conjuncture fluctuations from centers of the occurrence of economic crises to other countries of the world is also taking place a faster pace. This was clearly demonstrated by world crisis of 1997-1998 and 2001-2002, as well as the global financial crisis caused by the mortgage crisis in the USA in 2007-2008.

Globalization promotes the growth of an expansion, as it is a question of new possibilities of the growth of an individual wealth. Therefore, all anticipations that globalization in the social sphere can be an effective tool for addressing problems of the marginalization of the world's poor all over the world based on an individual sense of the injustice only bring the globalization closer to the process of the socialization. Hence it, in fact, is not only not the globalization but this also is unacceptable for the capital, especially the global capital. In an internal contradiction of globalization, there are two solidarities the solidarity of the poor and the solidarity of the rich. A victory of each of them is unlikely to lie in the sphere of the normative system of ethics offered by globalization, since in the area of the economic development, the solidarity between developed and developing countries is impossible. Real solidarity is impossible. And the political, military, economic support is not the solidarity, since it ensures the implementation of only the own interests of the each country, and it is unlikely that any developed country would wish to provide the development for another equal country if ways to contain this process exist. A hidden expansion in this case is obvious, as the level of the economic development is determined by the ability of the country to win in a competitive struggle for the right to determine the main vector of the development of the world economy. A competition is an objective determinant of the development, out of a competitive struggle the development is deprived of its own necessity. So this is the only

true in the case of the fair competition. In practice, however, there is the predominantly competition between the oligarchy, in which interests of the common good are only an instrument for the achieving private interests of the big capital, for which the poverty of the majority is a convenient platform for the increasing one's own state in conditions of the globalization.

The global capital is a capital that can no longer be attributed to any national state formation. It is to a certain extent supra-state, supranational and guided primarily by its own corporate interests and development strategies, which may not coincide with interests and strategies of the national states on whose territory it operates [1]. Development, growing of significance, territorial expansion and functional diversification of supranational capital is one of the most important prerequisites for overcoming the national economic branch and the growth of the integrity of the world economy.

This trend is not the only one that characterizes the transformation of the capital in the era of the post-industrial globalization. In this context, it is worth noting at least two fundamental trends that are closely related to globalization processes.

First, we are talking about the fact that alongside with really functioning markets, virtual world capital markets are accelerating, which use the latest information and communication technologies and the new financial tools generated by them. This leads to faster growth in world financial markets and short-term capital markets, the growth rates of world trade and the direct investment. One can say that the global capital is, above all, global financial capital, whose turnover is largely locked in itself.

Second, another global trend in the evolution of the capital is that the content of the "capital" category itself is changing. Today it can not, in our opinion, be characterized exclusively as the financial or physical capital, since in its structure in the post-industrial economy, there are also such forms as an intellectual capital [2] and a human capital [3].

The emergence of two new forms of the existence of the capital essentially transforms the whole system of production relations, changing the traditional opposition of the labor and the capital to their interpenetration in those sectors of the economy that are based on the knowledge and determine the future of the world economy.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Since the process of homogenization of the world economic space, which is the result of the growing liberalization of world trade and investment regimes, is an important prerequisite and a trend in the development of globalization, and the development of a system of the global capitalism would be impossible in conditions of preserving many barriers between national economies in the way of the movement of factors of the production. It is characteristic that the sphere of the movement of labor resources, which falls under the restrictions more than goods or services and capital, is simultaneously and significantly less globalized in comparison with the above-mentioned scopes. On the other hand, this homogenization is the result of a growing process of sharing best practices between individual countries of the world and the purposeful activities of the leading international organizations.

The central tendency in the globalization process, in our view, is a significant transformation of the set of relations, which we call the term "capital". The change in the content and forms of its manifestation must be considered as outgoing statement that gives the clue to understanding the essence and content and forms of manifestation of the process of the globalization of the economy.

1. Buzgalin A.V., Kolganov A.I. Global capital – M.: Editorial URSS, 2004. – P. 198–283
2. Stewart T. Intellectual capital: the new wealth of organizations. – New York: Doubleday / Currency, 1997
3. Becker G.S. Human capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education: 3d ed. – Chicago: The University of Chicago Press, 1993

Букатова Оксана Михайлівна, доцент кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін Ізмаїльського державного гуманітарного університету, к.пед.н.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ЕРГОНОМІЧНИХ ЗНАТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Концептуальною основою організації вищої освіти в умовах масштабних євроінтеграційних процесів XXI ст. є компетентісний підхід, що спрямовує

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

навчальний процес на формування у майбутнього фахівця соціально та професійно важливих компетенцій, які відповідають вимогам національного і світового ринків праці. Перехід на використання в практиці вищих навчальних закладів компетентнісно орієнтованих освітніх стандартів доповнює традиційні когнітивні підходи до навчання, веде до нового бачення його змісту, методів і технологій.

Підготовка майбутніх учителів технологій в умовах компетентнісної парадигми освіти щодо організації комфортної та безпечної діяльності школярів є одним з найважливіших напрямів їхньої професійної підготовки.

Якщо взяти за основу запропоновані науковцями України ключові компетентності, то є можливість визначити структуру ключових компетенцій у технологічній освіті: навчальна (графічна, технічна, технологічна, проектна); культурна (культури праці, екологічна та естетична культура); здоров'язберігаюча (розуміння необхідності дотримання правил безпечної праці, санітарії та гігієни, здатність їх виконувати і т.д.); інформаційна (обізнаність з основними видами інформаційних джерел про техніку та технології, здатність їх використовувати); соціальна (ставлення до людей, здатність до встановлення гуманних взаємин у трудовій діяльності, працювати у колективі та групі, виконувати роль керівника і підлеглого тощо); громадянська (здатність бути громадянином, якому притаманні демократична культура, усвідомлення цінності свобод і прав людини, відповідальність, готовність до компетентної участі у громадському житті); підприємницька (обізнаність з основами економічного аналізу господарської діяльності та підприємництва, вміння визначати собівартість продукції і витрати на виробництво, здійснювати мінімаркетингові дослідження, розраховувати рентабельність виробництва); ергономічна (сформованість гуманістичних ідей, ціннісно-сміслових орієнтацій, власних позицій і властивостей особистості, що реалізується завдяки взаємодії, пізнанні й перетворенні в системі «людина – техніка – середовище», і яка визначає готовність майбутнього вчителя технологій до творчого освоєння життєдіяльності в сучасному техніко- та інформаційно-технологічному суспільстві.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Ергономічна компетентність як система знань про сутність та специфіку діяльності в системі «людина – техніка – середовище» є об'єктом дослідження багатьох галузей науки: психології, соціології, технологій (у тому числі інформаційних).

У теорії та практиці вищої освіти нагромаджено значний науковий і прикладний потенціал, який може стати основою для вдосконалення підходів до формування ергономічної компетентності майбутніх учителів технологій. Водночас аналіз науково-педагогічної літератури засвідчує, що структура та педагогічні умови формування ергономічної компетентності майбутнього вчителя технологій залишаються недостатньо дослідженими.

Витоки зазначеної проблеми передусім у тому, що безперервне оновлення техніки та технологій сприяє появі нових функцій професійної діяльності й водночас зменшує період актуальності відповідних спеціально-професійних знань. Зазначене детермінує необхідність формування в майбутнього вчителя технологій здатності до систематичного підвищення кваліфікації, опанування новими прийомами, операціями, процедурами і процесами, пов'язаними з майбутньою професійною діяльністю.

Формування ергономічних знань майбутнього вчителя технологій в системі його фахової підготовки пов'язане з навчанням дисциплін, які мають ергономічну складову: цикл математичної, природничо-наукової підготовки – «Вікова фізіологія і гігієна», «Основи екології», «Інформаційні технології в освіті»; цикл професійної та практичної підготовки – «Психологія», «Теорія і методика технологічної освіти», «Основи техніки і технології», «Стандартизація, управління якістю і сертифікація», «Основи дизайну», «Технологічна практика», «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці». Дисципліни ергономічного циклу тісно пов'язані з практикою. Практичні аспекти підготовки майбутніх учителів технологій до професійної діяльності в умовах ергономізації освіти необхідно розглядати не тільки в межах дисциплін ергономічного спрямування, але й під час їх навчання спеціальним дисциплінам; у науково-дослідній роботі студентів, проте

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

реалізація цих можливостей у реальній педагогічній освіті через різні причини часто буває утруднена або зовсім неможлива.

Підсумовуючи все вище сказане, слід зазначити, що ергономічна компетентність є складовою професійної компетентності майбутнього вчителя технологій, яка формується через комплексну теоретичну і практичну підготовку. Зміст теоретичної підготовки передбачає розвиток у майбутнього вчителя ергономічного мислення, а практична підготовка орієнтована на здатність до виокремлення та встановлення оптимального зв'язку між компонентами системи «людина – техніка – середовище».

1. Демин В.А. Профессиональная компетентность специалиста: понятие и виды / В.А. Демин // Мониторинг образовательного процесса. – 2000. – № 4. – С. 35–37.
2. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И.А. Зимняя. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
3. Пометун О.І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів / О.І. Пометун. – К.: Презентація на нараді Центру тестових технологій, 2004. – 10 с.
4. Тархан Л.З. Дидактическая компетентность инженера-педагога: теоретические и методические аспекты : Монография / Л.З. Тархан. – Симферополь : КРП «Издательство» Крымчупедгиз», 2008. – 424 с.

Долголенко Ирина Анатольевна, кандидат философских наук, доцент кафедры украинской и всемирной истории и культуры факультета украинской филологии и социальных наук Измаильского государственного гуманитарного университета

СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД В ОБРАЗОВАНИИ (ФИЛОСОФСКИЙ АСПЕКТ)

Исследование образования как специфической категории социальной философии требует своего системно-структурного анализа, раскрывающего его ценность не только как гносеологического атрибута, но и как целостного явления, обладающего своей специфической универсальностью и необходимостью.

Системный анализ философии образования позволяет выстроить конструкции образовательного пространства в разных его аспектах. Это –

Formation of knowledge economy as the basis for information society

онтологический аспект: исследование сущности и содержания образовательного процесса в контексте социального бытия, анализ различных элементов системы образования, их взаимодействие между собой и с окружающей средой. Гносеологический аспект: законы познания, теоретического, рационального, нравственного отражения системы образования в современной теории познания. Праксеологический аспект: пути преобразования и оптимизации образовательной системы, современной образовательной практики. Аксиологический аспект: определение главных ценностей системы образования, духовно-нравственные ориентиры теории и практики образовательного процесса. Мироззренческий аспект: формирование жизненных ориентиров в процессе образования. Несомненно, что последний аспект является синтезирующим.

Но системный анализ образования совершенно немыслим без методологического аспекта. Здесь в нем можно выделить двойственную природу. С одной стороны, образовательный процесс невозможен без определенной методологии трансляции и усвоения знаний: они были присущи и восточному традиционализму и греческой пайдеей, и христианскому образованию, и универсальной образованности как идеала эпохи Просвещения, и классическому идеалу образованности в эпоху «переоценки ценностей», и современному этапу, характеризующемуся информатизацией образования и его гуманитаризацией. С развитием познания и образования дополнялась методология приобретения знаний. Сегодня она включает в себя и всеобщий метод познания – диалектику и методы эмпирического познания (наблюдение, эксперимент, измерение, описание), методы теоретического познания (моделирование, анализ, синтез, индукцию, дедукцию, историческое, логическое и др.) и формы научного познания (идея, проблема, гипотеза, теория, научное прогнозирование и др.). Но эти формы используются как средства получения информации, прежде всего, на пути познания истины.

С другой стороны, методология требует и внутреннего системного анализа самой категории «образование». Системность в философии образования необходимо понимать в широком всеобъемлющем аспекте, как метатеорию и метапрактику образования. Переход к новым формам философствования в этом

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

вопросе связан с переосмыслением целого ряда фундаментальных философских категорий.

Проанализируем содержание категории «образование» с позиций системно-структурного метода, позволяющего наиболее фундаментально обосновать сущность этого социокультурного феномена. Конечно же, образование представляет собой систему, обладающую определенной структурой и состоящую из элементов. Диалектика взаимосвязи этих категорий здесь прослеживается довольно четко. Но, прежде чем ее раскрывать необходимо выяснить, что понимается под системой и структурой.

Основоположник первой общей теории систем Л. фон Бергаланфи утверждал, «что системная проблематика по существу сводится к ограничению применения традиционных процедур в науке. Обычно системные проблемы выражаются в полуметафизических понятиях и высказываниях, подобных, например, понятию «эмерджентной эволюции» или утверждению «целое больше суммы его частей», однако они имеют вполне определенное операциональное значение» [1, с. 41]. Определений понятия система много. В качестве рабочего возьмем определение, данное А.И. Уемовым, что «любой объект является системой, если в этом объекте реализуется какое-то отношение, обладающее определенным свойством» [4, с. 37]. Несомненно, если образование выступает в качестве объекта, то в нем обязательно присутствует отношение (внутреннее – между элементами образовательного процесса, внешнее – между образованием и другими сферами духовного бытия социума) и это отношение обладает определенным свойством. Тогда мы обязаны исследовать диалектику триады: вещь – отношение – свойство, поскольку в этом случае мы будем иметь комплексное представление об образовании как системе.

Специфика системного подхода определилась с того времени, когда было установлено, что совокупность частей не всегда равна целому. Именно отношение в этой триаде доказывает истинность такого понимания системы. В этой связи И.В. Блауберг и Э.Г. Юдин пишут, что «системный подход исходит из того, что специфика сложного объекта (системы) не исчерпывается особенностями

составляющих его элементов, а коренится, прежде всего, в характере связей и отношений между определенными элементами. Решение проблемы состоит в полном и непротиворечивом синтетическом охвате всех этих типов связи» [2, с. 168].

Таким образом, изначально общая теория систем возникла как теория, изучающая связи между элементами объекта. Поэтому главными методологическими условиями были: «постановка проблемы целостности или связанности объекта, исследование связей объекта, выявление структурных характеристик объекта и другое» [3, с. 84]. Такой же точки зрения, что целое не есть совокупность элементов его составляющих, придерживается и А.И. Ракилов, который утверждает, что «целое (система) не только не детерминируется однозначно совокупностью его элементов или их групп, и не сводится к ним, но, напротив, последний детерминируется целым и лишь в его рамках получают функциональное объяснение и оправдание» [4, с. 54].

1. Берталанфи Л. Фон. Общая теория систем. Критический обзор // Исследования по общей теории систем. – М.: Прогресс, 1969. – С.23-82.
2. Блауберг И. В., Юдин Э. Г. Становление и сущность системного подхода. – М.: Наука, 1975. – 270 с.
3. Ракилов А. И. Философские проблемы науки. Системный подход. – М.: Мысль, 1977. – 270 с.
4. Уемов А., Сараева И., Цофнас А. Общая теория систем для гуманитариев / Под общ. ред. А. И. Уемова. – Варшава: Widarknictwo Universities Rediviva, 2002. – 276 с.

Dubinina Oksana V., *Assoc. Prof., Dept. of Project Management and General Disciplines, Institute of Management and Psychology of University of Education Management, Kyiv, Ukraine*

USE OF INFORMATION SYSTEMS AND TECHNOLOGY IN TEACHER WORK

The ever increasing role of information and high informatization of all human activities lead to rapid development and use of modern information technology (IT) and systems (IS). IT can be effectively used only by those individuals who have necessary knowledge, abilities and skills that allow them to interact in cyberspace, quickly adjust to

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

modern information and communication means, that is those who have necessary information culture to satisfy their professional needs. Thus, the role of individuals' skills of efficient work with information using modern means and methods become crucial.

In recent years, the problem of the application of new information technologies in education has been widely discussed. It is not only about new hardware but also new forms and methods of teaching and new approaches to learning.

Given this, it is important to create a single information and education environment as well as a model of educational process participants' information culture (IC).

The model of educational process participants' IC has the methodological and legal components.

The methodological basis of the model is the idea of the educational process management in educational institutions with the temporal characteristics of the management object.

The legal basis of the educational process participants' IC is a dynamic information system with external (global, national and regional) and internal components. The dynamic legal basis requires appropriate measures and means to organize information streams.

As noted by Leonid Kalinin "the process of informatization of education places new demands on the participants of the educational process in raising their information competence and information culture" [2]. Thus the importance of teachers' information competence increases.

Development of the educational process participants' IC, above all, begins with understanding the role of information in society. Students must realize the importance of information and its saving, organization and transfer [1]. As noted by A. Rudenko, "an educated person should find the information necessary for their professional and daily activities, use this information, analyze, synthesize and assess it and its sources, using the latest information and communication technologies" [4]

Thus, an integral part of the general culture of the individual, along with their economic, social and ecological cultures is information culture that is of particular

Formation of knowledge economy as the basis for information society

relevance due to the informatization of society.

Today an important mission of educational institutions is training students for quick perception and processing of large amounts of information, i.e. the formation of their information culture. This can be done under favorable conditions of information and education environment where the teacher himself must have the basics of information culture and understand the role it can play in shaping students' personality.

Young people should not only possess a certain amount of information, but also be able to independently acquire new knowledge and skills using a variety of information resources, including the Internet. Given the fact that youth are active Internet users, in developing the model of educational process participants' IC we paid attention to such an important phenomenon as cyberbullying.

The scientific definition of cyberbullying faces several challenges: a) diverse communication-mediating technologies that can be identified as cyberbullying, b) dependence on the people involved (e. g. the adults' acts against children are usually not referred to as cyberbullying); c) virtual terror can be direct (e. g. attacks in the form of threatening and/or offensive mail) or indirect, by proxy (when other people are used to harass the victim). In the latter case, people may be unaware of their involvement in bullying as when, for example, they click a symbol and an infected program sends from their address another message to the victim. [3]

We understand cyberbullying as a form of aggression that involves violent actions to annoy, harm and/or humiliate an individual by means of information and communication tools, cell phones, email, social networking, etc.

The main principles of preventing and fighting cyberbullying that were developed by psychologists and educators in Europe and America, where the Internet boom began a few years earlier than in Ukraine, include attention to students and their virtual practices (parents / teachers should listen to what students tell about their experiences and actions in the virtual environment, know the sites and cyber technologies used by students); knowledge of the warning signs of cyberbullying victimization: a student becomes nervous or jumpy after using the computer, avoids contacts with peers, drops in grades (this may be indicative also of other problems); monitoring of the online reputation of

teenagers (to do this, adults should google teenagers' names for necessary information); prompt responses to the problem.

Given the above, we can identify the following main prerequisites of the formation of educational process participants' IC: understanding of the role of information in society; knowledge of information resources and preparedness to perceive them; the ability to search for information and select it from different sources; capacity for analytical processing, use and creation of new information; prevention of and fighting cyberbullying.

Theoretically justified seems the approach used by R. Hurum [5] who proposes to form students' IC based on the concept by I. Lerner, whereby the content of the educational process should include four main components: cognitive experience of the individual (students acquire knowledge through experience, assimilate their knowledge, organize their experiences, evaluate and use them), practical experience (the system of ICT skills and knowledge, based on personal experience), creativity (students' readiness to use knowledge in unusual situations) and interaction experience (students' mastering of information work methods and techniques).

The next step in the development of the model of educational process participants' IC should focus on the stages of formation of educational process participants' IC which include analysis and assessment of information environment of educational institutions; development and implementation of the educational environment informatization program; monitoring of the implementation of the educational environment informatization program and assessment of the formation of educational process participants' IC.

In order to determine the effectiveness of the model of development of educational process participants' IC, we introduce levels of development of educational process participants' IC (high enough, medium, low).

Educational institutions should focus on the results, by which we mean a high level of teachers' and students' information culture and a positive change in attitudes of the educational process participants to the informatization of educational institutions.

It can be concluded that the model of development of educational process participants' IC is needed by society. This model can be used in any educational institution at any stage of the creation of its information and education environment.

1. Dubinina, O. V. Informatsiina kultura kerivnyka yak chynnyk vdoskonalennya upravlinnya navchalnym zakladom [Information culture of managers as a factor in improvement of educational institution management]. O. V. Dubinina. Teoriya i metodyka upravlinnya osvityu [Theory and methods of education]. 2016. № 1, 17, from: <http://umo.edu.ua/katalogh-vidanj/electronic-journal-the-theory-and-methods-of-educational-management-edition-1-17-2016> [in Ukrainian]

2. Kalinina, L. M. Systema informatsiinogo zabezpechennya upravlinnya zagalnoosvitnim navchalnym zakladom [System of informational support for secondary school management]. Lyudmyla Mykolayivna Kalinina. Kyiv: DVNZ «Universytet menedzhmentu osvity», 2008. T.1. (rukopys). 472 p. T.2 (dodatky). 174 p, from: <http://disser.com.ua/content/350570.html> [in Ukrainian]

3. Kowalski, Robin M., Limber, Susan P., Agatston, Patricia W. Cyber bullying: bullying in the digital age. Oxford: Blackwell Publishing Ltd, 2008, [in English]

4. Rudenko O. Rozvytok informatsiynoyi kultury uchasnykiv navchalno-vykhovnogo protsesu [Development of information culture of educational process participants]. from: <http://rudenko.kh.ua/rozvitok-informatsiynoyi-kul-turi-uchasnykiv-navchal-no-vihovnogo-protsesu/>. [in Ukrainian]

5. Khurum, R. Yu Formirovanie informatsionnoi kultury pedagoga [Formation of teacher's information culture] / R. Yu. Khurum // Nauchnyi zhurnal KubGAU. 2007. № 26 (2), from: <http://ej.kubagro.ru/2007/02/pdf/06.Pdf> [in Russian]

Каранфилова Елена Владимировна, доцент кафедры философии, политологии, психологии и права, Одесская государственная академия строительства и архитектуры, к.филос.н., доцент

ФИЛОСОФИЯ ДИАЛОГА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ДИСКУРСЕ КАК ИННОВАЦИОННАЯ ПРАКТИКА

Ситуация современного глобального социокультурного кризиса явилась стимулом в социально- философском дискурсе для научных поисков и разработки стратегий, концепций, подходов, практических инноваций при решения проблем, связанных с необходимостью реформирования всей образовательной системы. Актуальность и новизна подходов, предлагаемых философией диалога в решении

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

многих образовательных проблем, заставляют по новому взглянуть на сам процесс обучения, рассмотреть его как процесс формирования самосознющей и саморазвивающейся личности. В этом проявляется гуманитарная функция образования с ее акцентом на методы понимания и герменевтическую* интерпретацию целей и ценностей культуры.

Сама идея диалога культур не нова для философии, но основные положения, разработанные М.М. Бахтиным и продолженные в работах В.С. Библера, углубили, расширили, уточнили её. Кризис образовательной системы в нашей стране, обусловленный распадом нормативной и унитарно-идеологизированной педагогики, нацеленной на утверждение коммунистических идеалов и ценностей, обострил интерес и философов, и педагогов к философской традиции диалога. Феномен культуры “пронизывает... все решающие события жизни и сознание людей нашего века” [2, с.261] . М.М. Бахтин понимает культуру как:

1. форму общения людей разных культур, форму диалога; для него “культура есть там, где есть две (как минимум) культуры, и что самосознание культуры есть форма её бытия на грани с иной культурой” [1, с..85];
2. как механизм самодетерминации личности, с присущей ей историчностью и социальностью;
3. как форма обретения, восприятия мира впервые.

Создатель «диалогической философии» В.С. Библер применил принципы своей концепции к процессу образования. Его «диалогика» явилась важным импульсом для разработки новых стратегий современной образовательной системы, массовых общественных движений за гуманизацию образования, за альтернативные школы и т.п. В противовес прежним концепциям образования, делавшим акцент на изолированном существовании «Я», В.С. Библер трактует образование, как взаимное отношение между людьми, основанное на диалоге [3]. Он приходит к созданию оригинальной концепции философской теории диалога культур, в основе которой легла идея о диалогической природе человеческого разума.

* Герменевтика - в широком смысле - искусство истолкования и понимания

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Именно образование рассматривается им как особый тип общения учителя и ученика, которые должны обладать умением совмещать теорию и практику в наиболее обобщенном виде. Это процесс должен осуществляться в непрерывном диалоге, при непосредственном участии в труде и совместной деятельности. Смысл образования ученый видел как процесс участия в жизни «человека культуры». Особенно актуальным диалогический подход делает его мобильность и ориентация на дифференциацию знаний. В этой связи следует отметить проблему интеграции знаний в рамках концепции развивающегося воспитания и образования. Громадную роль в этой интеграции может сыграть философия диалога, в которой не только поставлены различные цели воспитания и сформулирована проблема взаимосвязи ценностей образования и ценностей культуры, но и задан новый образ человека, который оказывается наиболее адекватным для реалий нового тысячелетия.

Основные цели и идеи философии диалога в системе образования можно сформулировать как:

- формирование диалогического сознания и мышления, освобождение его от рационализма, монофилии культуры;
- обновление предметного содержания, сопряжение в нем различных, не сводимых друг к другу культур, форм деятельности, смысловых спектров;
- диалог как неотъемлемый компонент внутреннего содержания личности;
- диалог как сосуществование и взаимодействие не сводимых в единое целое сознаний;
- диалог в сознании как основа реального развития творческого мышления.

Важным заданием современного украинского общества является создание необходимой теоретической основы и условий для реализации инновационных проектов и принципов, которые, с одной стороны, будут приближать нашу систему образования к европейским стандартам, а с другой, – будут учитывать полезный национальный опыт и сохраняют ту особую специфику, которая присуща украинскому образованию в разных измерениях – от дидактики до организации. Поэтому применение стратегий и принципов философии диалогизма в решении

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

образовательных проблем на сегодняшний день наиболее продуктивно. А философия диалога в данном случае выступает методологической базой выстраивания оптимальной модели образовательного процесса.

1. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества/М.М. Бахтин. Эстетика словесного творчества / М.: Художественная литература, 1979. - 412 с.
2. Библер В.С. От наукоучения – к логике культуры. Два философских введения в двадцать первый век./ В.С. Библер. - М.: Политиздат, 1990. - 413 с.
3. Библер В.С. Школа «диалога культур» / Под ред. В.С. Библера. – Кемерово, 1993. – 416 с.

Kozhukhar Zhanna, *Izmail State University of Humanities (Izmail), Candidate of Pedagogical Science*

FORMATION OF COMMUNICATIVE SKILLS OF FUTURE BACHELOR OF DOCUMENTATION BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

The entry of Ukraine into the European educational space was made thanks to education reform, modernization of educational activities in the context of comp Modern requirements for the preparation of document experts are aimed at forming among the future specialists a set of relevant competencies, including information and communication, which is determined by the existence of a high level of information and communication culture, deep theoretical knowledge and experience in organizing information and communication, the ability to build information models and study them with the help of ICT tools, apply ICT in professional activities, work with professional software approach in the country. It is information transfer skills and information skills that are the result of the existing information and communication competence that, in our opinion, form the basis of the professional activity of future documents, provide the adaptation in the world of document communications and the solution of professional tasks that facilitate the free exchange of professional information, use of the Internet for professional growth, etc.

According to the educational and qualification characteristics Bachelor "Documentation and Information" and draft standard of the first level of higher education

Formation of knowledge economy as the basis for information society

in the specialty 029 "Information, Library and Information Science" result of learning expert is generated communication skills and ability to communicate (oral, written and electron communication) that involve the use of various electronic communication technologies for effective communication in professional, scientific and social levels.

In practice, this involves the formation of future bachelors abilities of working with documents that should ensure the implementation of language and speech action operations through adequate and rational use of language and speech situations consideration in the process of communication.

It is important to master communication technologies for the future of workers with documentation. It is the most important task of training, because it is most fully realized in the professional sphere of activity. Professional culture of workers with documents provides the ability to competently and correctly prepare business documents successfully negotiate, establish relationships with partners and competitors, to use the knowledge of foreign languages and tools business interaction between users personally as well as online at bay, knowing the forms and means of transmission telecommunications technology to implement business communication. Finally important - is particularly relevant in today's information society, which provides media distribution to all areas of public life.

According to researchers [2] the term "communicative competence" means aggregate of existing theoretical knowledge and practical skills in information and communication disciplines which mean importance of knowledge of foreign languages, availability of communicative and oratorical skills, which allow to spend quality process verbal and nonverbal communication and a set of personal and professional business skills of communication in society. The components of communicative competence to provide the availability of the workers with documentation and their skills to listen and consider the opinion of other specialists to work in a team; competently and reasonably defend their professional position to use language skills (ability to conduct business correspondence) to discuss use during performances of modern multimedia use ICT for searching, gathering, processing and transmitting various types of information messages [2].

Using Internet technology and electronic communication in the process of preparation of documentation can increase the motivation of students, especially in the process of self-study. As it was announced by L. Filipova, Internet network is a powerful means of communication, communication skills helps to create a person; In addition, the Internet promotes self-expression and self-identity, organizing networking students from different users around the world and others [3].

In this process, as shown by completion of scientists and private practice, occupy a prominent place Technology Web 2.0, which allow for ease of communication and cooperation between all participants in the communication process through networking, creating social communities, collaboration, communication and knowledge sharing, facilitates trade communications, development of joint projects with colleagues from different regions and so on.

In the preparation of documentation in high school it is appropriate to use these types of problems, among them the use of specially designed software products that contribute to the development of communicative skills by means of information technologies and application-oriented learning process in higher education.

Among them, it is important to define the following: the organization of dialogue in the network through the use of automated test systems, computer language games, synchronous communication in a teleconference with experts or other groups of students or schools on the merits of scientific phenomena, analyze their functions, development of options for determining comparative analysis of various scientific positions, discussions lectures, read or have planned a mailing list group of Web- quests on a particular topic; creation and maintenance of thematic blogs provide commentary communication through records, development of web-pages, implementation of joint projects by creating wiki-pages use Google services to jointly create and edit documents common create intellectual maps or maps.

These above types of tasks can be implemented as a basis for discussion on the organization of lectures and workshops, as well as individual teaching and research tasks aimed at development of domestic and foreign professional future self that is able to build a customized learning path.

1. Gonchar T. Communicative competence: the nature, structure, development [electronic resource] / T. Gonchar. – Access: http://www.knukim.edu.ua/articles_gonchar.htm.
2. Romanishyn Y. L. Formation of documentation of future managers for professional work by means of information and communication technologies: Abstract dis ... can. ped. Sciences: 13.00.04 / Romanishyn Julia Lyubomyrivna. - Ternopil, 2011 - 20 p.
3. Filippova L. Y. professional competence of specialists in communications documentaries: educational aspect / L. Y. Filipova // Herald books. House. – K., 2009. – p.25-28.
4. Shmelëv A. The development of ICT-competence of bachelors in direction "Dokument works hop and Archival studies / N. S. Bezzubenko, A. V. Rodyonova, A. N. Shmelëv // Modern problems of science and education. – 2015.– № 3. – P. 407-415.

Kononenko Andrii G., *Post-graduated student of Career and Technical Education Institute of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*

THE ELEMENTS OF THE INFORMATION EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF VTI

Forecasting a positive development of the education system vocational and technical institutions, it is understandable that its structure and components, including learning tools should, to the greatest extent consistent with social, scientific and technological objectives, the terms of the development of society and the needs of the professional education system [1]. With an eye on European and world trends of the developed strategy of development of domestic vocational education, which is outlined in many state documents, in particular, the National strategy of education development in Ukraine for 2012-2021 (2012), the concept of development of vocational education in Ukraine for 2010-2021. The results of our scientific observations, which took place on the basis of Rubizhne industrial-pedagogical College (RIPC), gives reason to believe that the information and educational environment of vocational and technical institutions, is an integral component of professional training of future technicians for repair. Especially in these times when the economic and political situation in the East of Ukraine, namely Luhansk region, has led to significant losses in education.

According to the results of the fighting was shattered educational institutions, libraries destroyed, dispersed teaching teams, in accordance with this lost traditional that

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

evolved over the decades, systems of education and training of specialists for different industries of Ukraine. Today, when paper General methods of learning are simply impossible, significantly help the IT assets that provide the opportunity to accumulate teaching material in the educational environment and apply it when stationary form of education, and in remote. The terrible conditions of the tragedy only increased motivation to search, selection and development of appropriate educational tools, forms and implementation of innovative teaching methods in professional training of future specialists of transport industry, in particular the future of mechanics on repair of cars. The lack of training specialized equipped classrooms, lack of teaching materials, tools, demonstration devices, and layouts, there is no library, accelerated the search for ways to solve this problem, we determined that one of the most perspective ways of development of modern pedagogical science is the use, alongside traditional means, electronic educational resources (EER) – books, textbooks, reference books, etc. and the introduction of distance learning or its elements [2]. The first and most readily seen in the adoption of information and communication technologies (ICT) through the formation of digital libraries, equipping educational institutions with a virtual (electronic) classrooms and the development of diverse learning tools to create information and educational environment as a component of professional training of future technicians for car repair [3]. Staff the teaching staff of vocational schools was established for using e-learning tools (textbooks, manuals, dictionaries, handbooks, and the like) that are located on a single e-learning resources, integrates other resources of Web-space into a single information educational environment of the institution. This virtual environment educational institutions RPT, sectoral (subject) aimed at training future technicians for repair of vehicles, components and content which are intended for target use by teachers of any subject, in our case it is information-the educational environment, which is a component of professional training of future technicians for car repair [4].

Feature structured content is information-the educational environment RPT shown in Pic.1, and realized that textbooks, manuals and other electronic means can be: free educational resources (a database that contains sites, programs and tools for research,

Formation of knowledge economy as the basis for information society

practice, collaboration learning beyond the vocational and technical institutions); online courses; commercial electronic learning resources

We conducted a scientific experiment, in-depth analysis of the experience in Ukraine and abroad, and let us come to the conclusion that the information-educational environment referred to as integrated, open, dynamic, adaptive Web-space that contains organizational, managerial, pedagogical, social, economic, legal, methodological and educational linkages; functionally focused on information, electronic interaction between the subjects of the environment and centralized electronic educational-methodical and organizational-pedagogical support of educational process of training future technicians for car repair [5; 6].

1. Provision of electronic educational resources /the order of the Ministry of education and science, youth and sports of Ukraine 01.10.2012 № 1060 [Electronic resource] /<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.

2. Gurzhy A. M. E-learning resources as basis of modern educational environment of secondary schools/ A. M. Gurzhiy, V. V. lapinsky// Informational technologies in education: Sat. Sciences. works. – Vol. 15. – Kherson: KSU. – 2013. – S. 3-5.

3. Kazantsev A. the Creation of the EER (electronic educational resources) in Linux: Part 1. Introduction to the problem. Tools for creating e-learning resources // Glazov state pedagogical Institute. - http://www.ibm.com/developerworks/ru/librai/y/l-edu_Linux_1

4. Lapinsky V. V. Learning environment of new generation and its components // [chasopis NPU imeni M. P. Dragomanova Series, No. 2. Computer-based training: Sat. Scientific papers / Ed.Council. - K.: NPU named after N. P.Dragomanov, 2008. - № 6 (13) – p. 26-32.

5. Madzihon V. M., Doroshenko Y. A., lapinsky V. V. Pedagogical aspects of creation and use of e-learning // problems of modern textbook: Wed.Sciences.works /- K.: Pedagogical thought, 2003.- Vol.4.-P. 70-82.

6. Kononenko A. G. Creating electronic learning environment to prepare future professionals for car repair / A. G. Kononenko // Information and communication technologies in modern education: experience, problems, prospects. Collection of scientific works. Part 2 / edited by N. M. Koziar, N. I Nichkalo – Lviv : LSU BJD, 2015. – S. 12-15.

Мойсеєнко Алена Леонидовна, *врач-ендокринолог консультационно-диагностического поликлинического отделения Килийской центральной районной больницы*

РЕКОМЕНДАЦИИ ПРОФИЛАКТИКИ ЙОДОДЕФИЦИТНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Значительные социальные изменения, происходящие сегодня в мире и в Украине, связанные с развитием, воспитанием и образованием современного ребенка. Влияние информационной эпохи, не может не сказаться на таком важном факторе развития ребенка, как его здоровье. Первоочередным вопросом, рассматриваемым Килийским районным отделом образования, является определение и профилактика заболеваний школьников. Анализируя проблематику заболеваний младших школьников, нами выявлено, что в структуре эндокринных заболеваний у детей в последние годы все больше места занимают болезни щитовидной железы. Основной причиной возникновения зобной эндемии является обеднение йодом внешней среды и недостаток йода в организме. Из-за сниженного потребления йода возникают йододефицитные заболевания, отображенные нами на рис. 1.

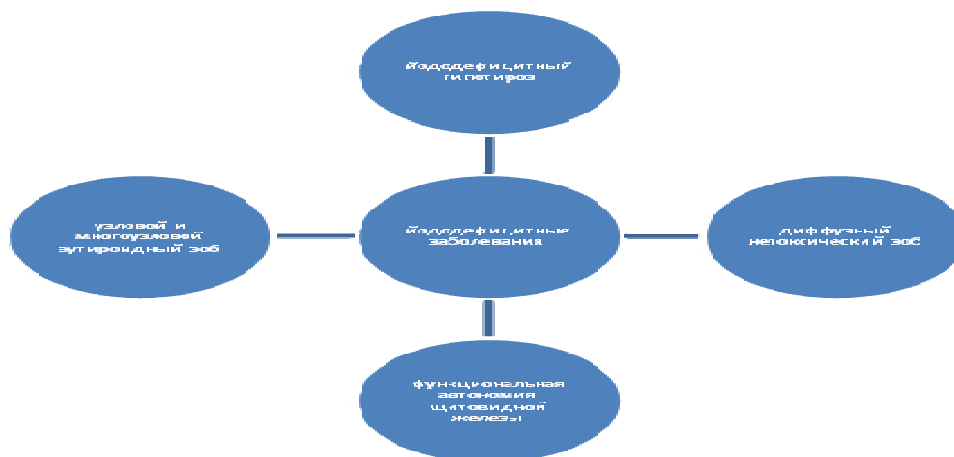

Рис.1. Систематизация йододефицитных заболеваний

Источник: составлено автором

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Наиболее часто встречается увеличение в размерах щитовидной железы – зоб. Поскольку этот зоб связан со скудным содержанием йода во внешней среде, он получил название эндемического.

Регион называется «эндемическим по зобу», когда у более 10% жителей этой территории определяется увеличение щитовидной железы. К географическим регионам, бедным йодом, относятся горы, предгорья, поймы больших рек, лесные массивы с подзолистыми грунтами. Эндемический зоб встречается с разной частотой почти во всех странах независимо от климата, расовой и национальной принадлежности. Ряд регионов Украины (северные области, часть западных областей) относятся к йододефицитным территориям. Усугубило ситуацию длительное влияние малых доз ионизирующего облучения после аварии на Чернобыльской АЭС. В течение последних лет в Украине наблюдается рост количества регионов, в которых зафиксирована зобная эндемия. Недостаток йода в окружающей среде и связанные с ним нарушения состояния здоровья – йододефицитные заболевания – в связи с их значительной распространенностью и разнообразием клинических проявлений являются глобальной не только медико-социальной, но и современной педагогической проблемой. Клинически внешнее проявление йодного дефицита, может проявляться утомляемостью, замедлением психических реакций, замедленным ростом, отставанием в умственном и физическом развитии, отставанием «костного» возраста от «паспортного». У детей с эндемическим зобом и легкими проявлениями гипотироза хуже успеваемость в школе, они чаще болеют, у них часто наблюдают анемию.

Другим проявлением йодной недостаточности является эндемический кретинизм. Его развитие обусловлено нарушениями формирования нервной системы вследствие йодной недостаточности и гипотироза матери. Недостаток йода в 1 триместре беременности замедляет развитие мозга и нервной системы плода. Во время внутриутробного развития и грудного вскармливания организм матери является единственным источником йода для адекватного формирования гормонов щитовидной железы у ребенка. Недостаточное поступление йода в этот период увеличивает риск задержки развития ребенка и в дальнейшем проявится

снижением способности к обучению. На популяционном уровне эти нарушения отражаются уменьшением интеллектуального потенциала населения в регионе. На территории с выраженным, умеренным и очень легким дефицитом йода, коэффициент интеллектуального развития (IQ) на 10-15% ниже, чем в местностях с достаточным содержанием этого микроэлемента. В регионах, где не проводилась йодная профилактика, каждое следующее поколение имеет показатель IQ на 10-15 пунктов ниже, чем предыдущее.

В результате проведенного анализа официальных статистических данных по Украине, используя социально-гигиенический метод (метод документального учета), математической статистики, структурологический анализ, было выявлено, что удельный вес детей, у которых впервые был диагностирован диффузный зоб во время прохождения медосмотра для зачисления в 1 класс, прогрессивно увеличивается с каждым годом. Учитывая, что предметом исследования были дети Килийского района Одесской области, то представим следующие факты. Нами были обработаны и проанализированы данные медстатистики в Килийском районе Одесской области за 2014-2016 гг. (рис.2). Результаты проведенного исследования констатируют, что в 2014 году процент диффузного зоба из числа обследованных школьников (311 детей) составил 4,82%; в 2015 году из 355 детей – 5,91%, в 2016 году из 316 человек соответственно- 6,0%. Отмечается рост патологии щитовидной железы, что указывает на яркий признак йододефицита.

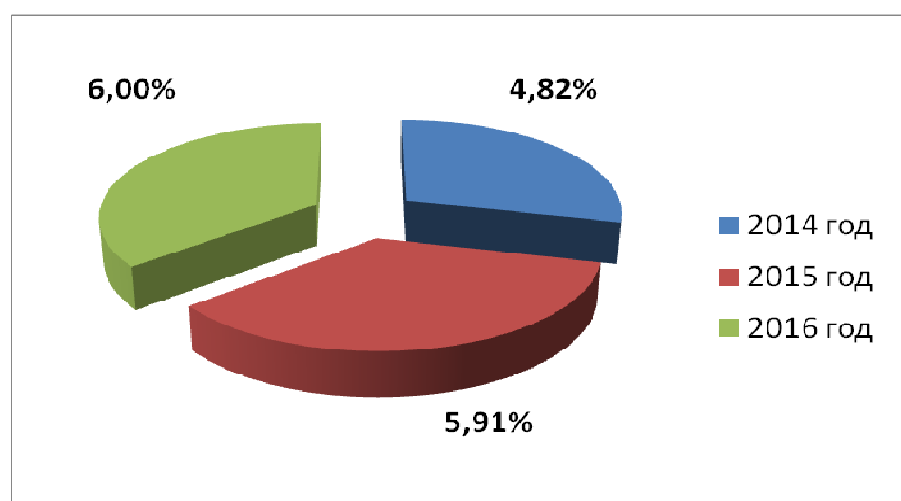

Рис.2. Рост патологии щитовидной железы

Источник: составлено автором

Тяжесть последствий йододефицита убедительно свидетельствует о необходимости плановой профилактики йододефицитных заболеваний у детей, особенно являющихся группой риска по возникновению эндемичного зоба. Проведение профилактики йододефицитных заболеваний намного эффективнее, чем лечение последствий йодного дефицита, тем более что некоторые из них (умственная отсталость, кретинизм) практически необратимы. Устранение недостатка йода достигается проведением йодной профилактики: массовой, групповой, индивидуальной. Массовая профилактика проводится всем живущим на йододефицитной территории: употребление йодированной соли – йодат калия (20-40 мг на кг соли), что обеспечивает поступление 150 мкг йода ежедневно, а также йодосодержащих продуктов. Для индивидуальной и групповой профилактики используются препараты йода, йодиды (чаще «Йодомарин-100 и 200мкг»). Потребность в йоде варьируется для разных возрастных категорий. Групповая профилактика – это дополнительное введение йодидов, на фоне массовой профилактики, категориям лиц с повышенной потребностью в йоде (детям дошкольного и школьного возраста, особенно в период пубертатного возраста, беременным и кормящим матерям).

Практические рекомендации профилактики йододефицитных заболеваний младших школьников:

1. Внедрение методов биорезонансной терапии в комплексной реабилитации детей с нарушением в развитии. Использование вегето-резонансного тестирования с применением медицинской аппаратуры, биорезонансной терапии с использованием программ медицинских портативных приборов.

2. Расширение сферы деятельности психолога в работе с детьми дошкольного и школьного возраста, с их родителями и семьями.

3. Принятие общенациональных программ по борьбе с йододефицитом населения:

- 3.1. профилактическое употребление в пищу йодированной соли в дошкольных и школьных коллективах;

3.2. регулярное проведение плановых ежегодных медосмотров дошкольников и школьников, включая обязательное обследование щитовидной железы методом ультразвуковой диагностики (скрининг) и консультации врачей-эндокринологов с последующим дообследованием при необходимости с целью своевременного выявления йододефицита и заболеваний, их коррекции;

3.3. проведение медперсоналом санитарно-просветительной работы среди населения (в т.ч. чтение лекций, беседы с родителями дошкольников и школьников) с целью разъяснения важности необходимости проведения профилактики йододефицита и своевременного выявления йододефицитных состояний и заболеваний с последующим проведением необходимого своевременного лечения (например, препаратом «Йодомарин» в соответствующих возрастным критериям дозировках).

1. Паньків В.І. «Практична тиреоїдологія»- Донецьк, «Издательский дом Заславский О. Ю.», 2011р.

2. «Посібник з ендокринології» за ред. проф.П.М.Боднара та ак.АПН України проф.С.Д.Максименка.- Київ,-«Здоров*я»,2004р.

3. Науково-практичний журнал «Ендокринологія», том.19 №4/2014 («Тези VIII з'їзду Асоціації ендокринологів України 20-22 жовтня, 2014, м.Київ) с.273.

4. Киселева С. В., Коротовских Л. А. «Возможности ДЕТА-технологий в комплексной реабилитации детей с нарушениями в развитии»/Сборник статей ко второму «Международному медицинскому съезду « Медицина будущего – сегодня»», ДЕТА-MED, ДЕТА-ELIS.

5. «Эндокринология» под ред. проф. П.Н.Боднара, «Новая книга», 2007г.

6. Наказ МОЗ України №254 від 27.04.2006р. «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча ендокринологія».

Овчатова-Редько Алла Олександрівна, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури, Ізмаїльський державний гуманітарний університет, к.ю.н.

МІСЦЕ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Протягом останніх двох століть інтелектуальна власність стала одним з найважливіших чинників суспільного виробництва. За кордоном індустрія

Formation of knowledge economy as the basis for information society

авторських прав приносить до 7% ВВП, приблизно такий же внесок в економіку розвинутих країн з боку так званої промислової власності (патентів, товарних знаків).

Інститут інтелектуальної власності на сьогодні не є усталеним і продовжує розвиватись. Насамперед це пов'язано із розвитком науково-технічного прогресу, та швидкою комерціалізацією правових відносин у сфері забезпечення авторських прав, розширенню діяльності глобальних систем комунікації, у тому числі й Інтернет. Все це зумовлює необхідність внесення змін до законодавства як країн, що тільки входять до інформаційного суспільства, так і тих, що мають розвинений інформаційний простір. Так австралійський уряд оголосив про внесення до Парламенту поправок в законодавство про авторське право. Законопроект пов'язаний з обмеженням авторських прав та іншими заходами, спрямованими на модернізацію ліцензій на копіювання в сфері освіти і застережень для бібліотек. Також законопроект містить поправки щодо реалізації Марракешської угоди в Австралії. Австралійські правовласники висловлюють підтримку і задоволені введеними положеннями.

Законодавство, яке визначає права на інтелектуальну власність, базується на праві кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, що, за визначенням, є благом не матеріальним і зберігаються за його творцями та можуть використовуватися іншими особами лише з їх дозволу, окрім випадків, визначених законодавством.

Говорячи про специфіку юридичного захисту прав, необхідно відзначити, що об'єкти інтелектуальної власності використовуються в мережі, переважно, як (1) контенту веб-сайтів і (2) розпізнавальної частини доменних імен. Так, якщо в доменних іменах використовуються торговельні марки та фірмові найменування, в меншій мірі - географічні позначення, то в контенті веб-сайту може бути використано практично всі [5].

В цілому, сьогодні найбільш застосовними механізмами захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет є (1) захист прав у судовому порядку, (2) в адміністративно-правовому порядку, а також - (3) самозахист прав. Згадані

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

способи захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет обумовлені, перш за все, специфікою мережевого простору, а саме: (1) формою і способами поширення інформації, (2) територією її поширення, (3) швидкістю обміну даними і зміни контенту веб-сайтів, (4) обмеженим доступом до інформації про дійсний реєстранта доменного імені, власника веб-ресурсу або про особу, який розмістив неправомірний контент [5].

В Україні, що й у багатьох країнах світу діє режим, за яким всі авторські права захищені. Використовуються так звані ліцензії Creative розроблені організацією Creative Commons, які надають авторам дозволити іншим безоплатно поширювати власні твори при дотриманні ряду умов. В Україні виділяють шість типів таких ліцензій:

Attribution CC BY (атрибуція - вказівки авторства). Є найбільш дозвільної з усіх пропонуваніх ліцензій. Приєднавшись до цього договору, користувач набуває право копіювати, поширювати, передавати іншим особам зазначений твір, створювати похідні від даного твору з метою пристосування до власних завдань і навіть використовувати твір в особистих цілях, але з обов'язковою умовою - вказувати ім'я автора. Attribution - ShareAlike (атрибуція – із збереженням умов) CC BY-SA

Дана ліцензія дає такий же перелік прав, що і попередня, але, крім вказівки авторства, вимагає від користувача в разі зміни твору, використання його в якості основи для іншого, поширювати новий твір тільки на тих же умовах і з тією самою ліцензією, що і перший твір.

Attribution - No Derivs (атрибуція - без похідних творів) CC BY-ND

Дана ліцензія надає ліцензіату право копіювати, поширювати, передавати іншим особам, використовувати в комерційних цілях об'єкт авторського права за умови зазначення імені автора. Як бачимо, права перетворювати оригінал ліцензіат не має.

Attribution - NonCommercial (атрибуція - некомерційне використання) CC BY-NC. Зазначилися ліцензія надає Дозвіл ліцензіату на Копіювання, розповсюдження, передачу іншим особам твору, його зміна, пристосування до

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Власний завдань, но забороняє комерційне использование твору. Ім'я автора обов'язкове для вказівки. Attribution - NonCommercial - ShareAlike (атрибуція - некомерційне використання - зі збереженням умов) CC BY-NC-SA. За умовами ліцензії дозволяється при вказівці авторства копіювати поширювати і передавати іншим особам твір, змінювати його (створювати похідні твори), але тільки якщо результат буде поширений по такій або подібній ліцензії. Забороняється використовувати твір в комерційних цілях.

Attribution - NonCommercial - NoDerivs (атрибуція - некомерційне використання - без похідних можливостей). Зазначена ліцензія містить найбільшу кількість заборон. За допомогою цієї ліцензії можна тільки поширювати, копіювати передавати іншим особам твір із зазначенням авторства.

Кожна з вищенаведених ліцензій працює в усьому світі і триває протягом терміну дії авторського права на твір. У разі надання ліцензії на використання твору, правласник бере на себе обов'язок не застосовувати технологічні засоби обмеження доступу інших людей до твору.

Існує певна юридична неузгодженість: ліцензії Creative Commons суперечать українському законодавству, перш за все, в зв'язку з тим, що передача майнових прав здійснюється за авторським договором, який укладається тільки в письмовій формі за наявності підпису, а ці ліцензії не передбачають механізму підписання. Отже, згадані ліцензії, не зважаючи на їх використання де-факто, на даний момент законом розглядаються як нікчемні, що є основною перешкодою для їх використання в Україні. Але, в перспективі існує можливість легалізації вільних ліцензій.

Основною проблемою захисту прав інтелектуальної власності в мережі інтернет є транснаціональний характер інтернет-злочинності. Екстериторіальність призводить до неможливості чіткого визначення юрисдикції держави, яка б опікувалася, гарантувала і захищала право інтелектуальної власності, а також недосконалістю і відмінностями правової бази в різних країнах.

На сьогоднішній день можна говорити про успіхи в захисті прав інтелектуальної власності в окремих регіонах планети. Так в Європейському Союзі

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

захист інтелектуальної власності в інтернеті ґрунтується на рекомендаціях Єврокомісії, які єдині для всіх держав членів ЄС і є таким собі «надзаконном» в транснаціональних судових конфліктах. У США законодавство складніше, проте воно уніфіковано для всіх штатів. Великі досягнення в захисті права інтелектуальної власності має Австралія, Японія, Південна Корея. Проте більшість країн Азіатського регіону, Африки, Південної Америки мають значні лакуни в законодавстві із розглядуваних питань.

Інститут захисту інтелектуальної власності напряму пов'язаний із бізнесовими інтересами розвиненого суспільства, тому його розвиток та вдосконалення відповідної законодавчої бази відбувається є одним із пріоритетів світової спільноти. Оскільки Україна проголосила курс на інтеграцію з Європейським Союзом, то цей напрямок розвитку останніми роками став одним із пріоритетів в і для нашої держави також.

1. Писачкин Вячеслав Владимирович. Интеллектуальная собственность в системе социальных отношений и ценностных ориентации. Специальность 22.00.04 - социальная структура, социальные институты и процессы. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата социологических наук. – Саранск 2003.

2. Манойло А. Государственная информационная политика в особых условиях: монография / А. Манойло. — М.: МИФИ, 2003. — 388 с.

3. Блинец И. А. Леонтьев К. Б. Общая теория интеллектуальной собственности [Электронный ресурс]: портал copyright.ru Доступ: https://www.copyright.ru/ru/library/stati_knigi/intellectualnaya_sobstvennost/intellectualnaya_sobstvennost_pravo/

4. Гражданское право. Ч. 1 / Под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. — 2-е изд. — М., 1997.

5. Кудрицкая Т., Чижова Ю. Интеллектуальная собственность и Интернет: трудности сосуществования. ЮРИСТ&ЗАКОН 22.02.2012 – 28.02.2012, № 09.

6. Що таке інтелектуальна власність? [Електронний ресурс]: портал «ПАТЕНТБЮРО» → Web-журнал «Інтелектус» → Питання & Відповіді → http://patent.net.ua/intellectus/patentbureau_news/about_intellectual_property/1033/ua.html

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Petrenko Larysa M., *academic secretary, Institute of Vocational Education and Training of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, doctor of pedagogical science, senior researcher*

PROSPECTS OF INTRODUCTION OF TECHNOLOGIES OF REMOTE TRAINING IN VOCATIONAL SCHOOLS

In Ukraine the distance learning is commonly "an individualized process of acquiring knowledge, abilities, skills and ways of human cognitive activity, which is mainly due to the indirect interaction between distant from other participants of educational process in a specialized environment that operates on the basis of modern psycho-pedagogical and information and communication technologies" [2]. The Provision on distance learning (approved by the Order of the Ministry of education and science No. 466 of April 25, 2013) its purpose is the provision of educational services by applying in learning modern information and communication technologies for specific educational or educational qualification level according to state educational standards; training citizens for admission to educational institutions, training of foreigners, and training workers [ibid].

This article is devoted to studying the demand for the use of distance learning and its technologies in the training of future skilled workers. Their capabilities are constantly expanding. This gives you the opportunity to meet citizens ' needs in obtaining education and professional training, advanced training, regardless of sex, race, nationality, social and property status, type and nature of occupation, philosophical beliefs, membership of parties, attitude to religion, creed, health status, place of residence, in accordance with their abilities. As evidenced by the results of the research, professional distance learning is attractive for citizens of Ukraine.

Today, along with the concept of "distance learning" is increasingly used another concept – "e-learning", which quickly evolves due to the development of WEB technologies. The most common in Ukraine is e-learning 2.0, "based on the instruments that combines easy development of content distribution via the Internet and built-in collaboration tools" [1, sec. 22]. In essence, e-learning 2.0 is a seamless blend of work and learning in one process, which is managed by the employee. Training is considered as the process of access to content that is created by experts and colleagues in school. In addition,

learning is also a process of communication and interaction through the social model computing.

The emergence of new technologies, cloud computing, collaborative intellectual work data stimulated the development of e-learning 3.0 to e-learning of the third generation. Its biggest advantage, according to researchers, ubiquitous access to learning resources (content) using mobile devices. Their using makes it possible to access virtually any at any time and in any place. In prospect, the use of artificial intelligence for selection and sorting of large volumes of educational information. WEB 3.0 provides a personal learning environment, personalization as a key approach to training for a modern economy, who is built on knowledge. Such capabilities and characteristics of e-learning 3.0 aroused great interest in the scientific world and the educational community of the professional training system. After all, they point to the great potential that can be used in the formation of future professionals.

To clarify the directions for further research methodological foundations of remote training of skilled workers in vocational schools, we conducted a survey to study the demand of teachers on the introduction of IT technologies in the system of professional education. The survey involved 3451 people (teachers, masters of industrial training, the management staff of educational institutions) from 39.5 thousand pedagogical workers (teachers and trainers), i.e. 8.7% of all workers in VET in 2016 teachers. They represented education institutions of different profiles of 24 provinces and Kyiv by such profiles: trade and public catering (37,2%), industry (23.5 per cent), construction (40,8%), services (32,5), transportation (30.3 per cent), agriculture (30.1 per cent) and so on. Respondents had different age: 30 years old (15.4 per cent), 30-40 years (29,7%), 41-50 years (23.4%) is over 50 years old (31,4%). As you can see, the most interested were the teachers of the older generation. The vast majority of respondents are women (70,4%). If we talk about categories, it is mainly the experts first (22.5%) and highest (24.7 per cent) categories, which are teaching mathematics and science (12.2 percent), humanitarian cases (16.7%), vocational and theoretical (26.2%) and apprenticeship (38.4 per cent). The most active were teachers with 20 years of experience to 34.5%, and with the experience 11-20 years 29%. In contrast to the stereotypes in the society, in this issue of leadership belongs to the

Formation of knowledge economy as the basis for information society

experienced teachers and not the young generation of teachers.

We were interested in the practice of implementation of distance learning technologies in the educational process. Based on the questionnaire results we received optimistic picture. For all the shortcomings of the vocational schools with computer equipment, broadband, 6.6% of the teachers made constant use of it technologies in teaching and have a positive experience. 28,6% of the teaching staff used the technologies of distance education successfully one or more times, and another 15.8 percent have made the attempt, but to no avail. Thus, the interest in using distance learning in training of skilled workers is quite high – more than half of the teaching staff. This is also the opinion of the respondents regarding the prospects of distance learning in vocational education: 28,3% believe that this form of training is promising, and 28.4% said "probably Yes".

We believe that the formation of such position of teachers was influenced by a number of prerequisites, among which a significant place is occupied by the introduction of innovative and information technologies in vocational education in the framework of international projects, cooperation with social partners: "KNAUF", "Henkel Bautechnik Ukraine", the modern factory of building mixtures "BudMajster", "BOSH", "TRIORA", "NIBKO", "HERZ Ukraine", "CAPAROL Ukraine", LTD "AQUATHERM-Kiev", LLC "Sniezka-Ukraine and others." [3, sec. 93]

The spread of IT-technologies in the field of vocational education contributed to the activities of such academic institutions as Institute of vocational education NAPS of Ukraine. For ten years scientists have purposefully developed and implemented: information and analytical system "PROFTECINFO", methodological foundations of development of information-analytical competence as managerial staff and teachers of different categories. This basic competence is the basis for the search, preservation and quality-semantic information processing, mastery of technologies, increase of information culture in general. Designed and implemented by scientists methodological basis for the creation of textbooks for the training of future skilled workers in different professions encouraged teachers to be creative in the development of the information educational environment of educational institutions, introduction of it technologies in the educational process. The intensification of the process of implementation of distance learning and IT-

technology in vocational and technical schools is constantly monitored by the scientists of the Institute. So, last year to participate in the training "Development of electronic content for using in distance learning e-learning.org.ua" (24 October 2016) signed up almost 100 people from 22 areas. Summarized results of the analysis of the participation of teachers in professional education are represented in Fig. 1.

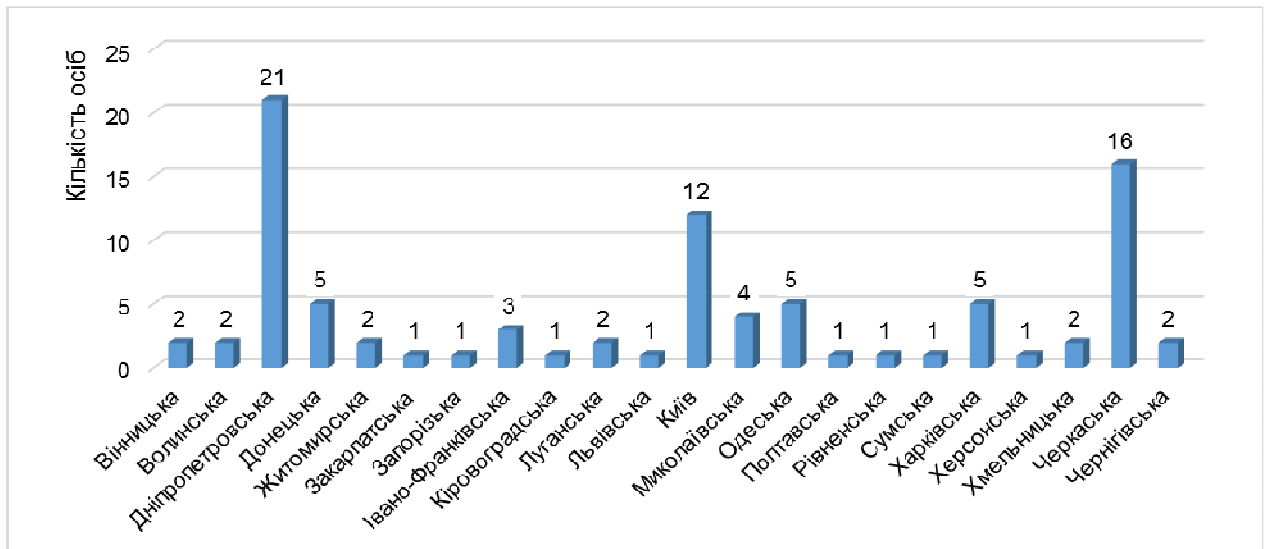

Fig. 1. The results of the analysis of the participation of teachers in professional education in the training (And the stage)

It is important to note that their interest to discuss this problems found also teachers of higher educational institutions. According to the results of the conducted training was published the collection of abstracts and developed and adopted recommendations. According to them the final stage of training (the practical part) was held in November 2016. During the presentation of the mini-modules developed by the scientists of the Institute, teachers received consultation and advice regarding the methodological aspects of distance learning, work effectively in PowerPoint, creating and editing of test questions like multiple choice, preparation of infographics for use in distance education. These modules were placed on the platform LMS PTO HYPERLINK "<http://e-learning.org.ua/>" <http://e-learning.org.ua/> that allowed us to obtain the following results: from November 2 to November 9, 2016 the system of distance learning called for 384 user who spent 1355 sessions. They viewed 2025 pages of text. Average session duration for each visitor is about 13 min. (min. 12,48). Only 29% of teachers had started to work, but at a certain stage

Formation of knowledge economy as the basis for information society

refused new sessions started 20,22% of visitors of a distance learning system.

Extremely great resonance in Ukraine got Ukrainian web conference "Theory and practice of distance education in professional education", which was attended by representatives of nearly 120 vocational and higher educational institutions, 7 research, 10 study centers for vocational education. During the conference there were discussed the issues of implementation of distance learning in the national system of vocational education: design and experience in the using of information and communication technologies, scientific and methodological support, monitoring of distance learning and its organizational and financial support, and so on.

In conclusion, it is advisable to conclude. Interest in distance learning in vocational education is growing. Teachers have extremely high cognitive demand and motivation. On the basis of vocational educational institutions have deployed a number of teaching experiments, during which the combined efforts of teachers, students, employers. Their results illustrate the prospect of distant professional learning and use of technology on its platforms and cloud services. However, further development requires a system of scientific-methodical and normative-legal support of the development of the material and software, the increasing willingness of teachers to work in distance learning system. It is obvious that the solution of these problems is possible when regional and state support.

1. Glazunova A. G. E-learning System of IT-professionals in the universities of agricultural profile: monograph / E. G. Glazunova. – Kiev: OOO "NPP "Interservice", 2014. – 426 p.
2. Order of the Ministry of education and science of Ukraine "On approval of Regulations on distance learning": [Electronic resource]. – Access mode: HYPERLINK "http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/" http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/
3. National report on the state and prospects of education development in Ukraine / NAT. Acad. med. of Sciences of Ukraine ; [edit.: V. G. Kremen (Chairman), V.I.Lugoviy (Deputy Chairman), A. M. Gurzhiy (Deputy Chairman), A. Y. Savchenko (Deputy Chairman)] ; edited by V. G.Kremen. – Kiev : Teaching idea, 2016. – 448 p. – (the 25th anniversary of independence of Ukraine).

Pilevych Oksana A., Director of the Irpin State College of the Economy and Law, Irpin, Ukraine

DIAGNOSTICS IDENTIFY THE INITIAL PERCEPTIONS OF STUDENTS ABOUT THEIR FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF THE FINANCIER

The market philosophy of management involves the creation of a stable and effective industrial relations in the workplace, particularly in financial institutions. Their software requires an appropriate level of culture of business interaction those who provide these services, those who receive them. Due to the fact becomes relevant to find effective ways not only of production and realization of services, but an indicative basis of human economic behavior, culture of thinking, because any activity has an economic aspect. The standard of such activities was given by experts of Economy and Finance.

Professional culture of specialists in Finance and Credit professional determines the value space, defined the cultural and educational environment to train future financiers, who will be able to work independently in the field of Economics, management and administration. Obviously, to become a full-fledged financier with a high level of theoretical and practical training, it is necessary to identify with the profession, accept its culture, to integrate it in vocational education.

On the typology of professions E.Klimova says that specialists in Finance and Credit refer to type of professions "man-man" (financial Manager) that requires from the individual a high level of self-actualization and social maturity. Such requirements are the profессиogram and qualification characteristics of supervisor and person in any field of economic activity (the scale of "competence). This scientists on the results of the research. So, G.Gushchina on the basis of theoretical analysis of the professional culture of the economist and the economy highlights the characteristic features of the "economic man": a focus on success, equal economic opportunity, competition, support for innovation, quality work, professional, the dependence of social mobility on the quality of its activities and initiatives" [1, p. 51-52]. In this context, from the point of view of the scholar should highlight the category of cultural services and production of goods. The presence of this type of culture as the core content of economic culture creates the

Formation of knowledge economy as the basis for information society

professional culture of the future economist. We also note that the professional culture of the financier, because he works in the field of financial services. A special characteristic of the professional culture of services and production is innovative because "it requires constant creation of new socially beneficial and in-demand product" [1, p. 52]. This is due to the dialectics of human needs "what is good today, tomorrow loses its appeal, so in this culture there is no place once and for all established patterns of production". In addition, one should note that the provision of services and production is carried out on non-economical basis. We are talking about charity, aid distribution system and the like, that is not to say that this culture belongs only to the economic sphere. It acts as a social phenomenon and corresponds to the context of culture of society. Its influence on the outcome of professional activity, achieving its intermediate and ultimate goals can be the most unpredictable.

At the beginning of training future financiers it is important to identify the factors influencing the formation of personality. Because their training involves further activities in the field of economy and entrepreneurship, we took into account four groups of factors. The first group of factors associated with the level of culture of the future financier (innate abilities; social and psychological atmosphere in the family where the student was brought up; standard of living; school education; personality; attitudes and aspirations are formed before entry into high school). The second group of factors of influence on the future of the financier in the process of professional training (the level of development of professional culture of educational institutions; efficiency of selection of applicants; potential of the institution; the content and organization of the educational process; the use of innovative learning technologies; professional and meaningful environment educational institutions). The third group include: the level of development of organizational culture of the enterprise/institution; a young professional adaptation, professional advice, mentoring, etc [1, p. 67-68]. From this we can conclude that in school you can only manage the second group of factors. Thus there is a need to study the "starting position", that is, diagnosing the level of readiness of future specialists to the development of the financial profession by special techniques. However, it should be noted that despite the fact that the factors of the third group are lightly managed (exercise

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

influence on the specialist after completion of training in a higher educational institution), you must use the possibility of interaction with employers. It is about taking objectively existing forms of financial activities, the corporate culture of banks, financial institutions, insurance companies operating in the region, and for which the University trains specialists in Finance and Credit. Because graduate comes to work in the current team system with the appropriate lifestyle, worldview and behavior of people.

Therefore, the formation of professional culture of future specialists in Finance and Credit is advisable to implement in higher education, in particular College, beginning with the first course. However, the first step is to diagnose the initial identification of students' ideas about the future professional activities of financiers. Most relevant to scientists and educators believe the method SAT (self-actualization test).

Examination of the results of the survey showed that among first-year students 26% are persons with a high level of self-actualization and social maturity, which is a good basis for shaping the future of successful financier, but also an effective leader and personality in the sphere of economic activity, and in the sphere of administration (the scale of "competence" on the methodology of SAT). It was revealed that 30% of students are independent in their actions. They have a strong character, and this gives them the opportunity to achieve significant success. Usually the person with a strong character works in the field of Economics and Administration (the scale "support of self-actualization" on the methodology of SAT). However, important for our study considered the identification of "bottlenecks" in the personal qualities of students from positions of future profession. So, attention was drawn to these figures:

on a scale of "competence" is a low score showed 43% of students. Consequently, almost half of the students who chose the profession of the financier, have wrong orientation in time, or live in the past or future (build unrealistic plans), are not able to see themselves as they really are. Typically, this delays the natural development of the individual, contributes to a feeling of inferiority. A person with a low level of self-actualization does not correlate the past and the future with the present time, that is his purpose not connected with current activities, and past experience has little effect on behavior. Often a man does not realize the meaning and significance of their actions,

Formation of knowledge economy as the basis for information society

which leads to irresponsible actions, committed them under the influence of external circumstances;

on a scale of "flexibility of behavior" a low score showed 41% of the students. This means dogmatism, manifested in the fact that non-self-actualized personality is very rigidly adheres to the general principles. However, it should be taken into account that this scale complements the scale of value orientation", forming a block of values. In this case, the first indicator will determine the features of implementation of values in behavior. According to the survey 44% of students found a high score on the scale "value orientation";

on a scale of "synergon" was measured by the ability to the integral perception of the world and people, the ability to find patterns in all phenomena of life, to understand that such opposites as work and play, selfishness and unselfishness, are not antagonistic. However, the low score, which showed 41% of students, specifies not what contradictions in life are perceived by these respondents as antagonistic;

on a scale of "contact" measured the ability of future professionals to establish a deep and close contact with others. Unfortunately, 61% of respondents have a low score, indicating that the majority has difficulty communicating;

on a scale of "cognitive needs," sets the severity of the student's desire to acquire knowledge about the environment. A low score on this scale received 63% of the respondents, that is more than half of the students, such needs are not at the beginning of the study;

on a scale of "creativity" was measured orientation of the person. A low score, which showed 47% of respondents, showed that nearly every second student has little creativity;

on a scale of "self-control" 64% of students showed low level of self-control. Thus, by results of the diagnostics can be argued that most of the students when choosing a career or were not familiar with the requirements of the individual specialist of Finance and credit (not had the initial ideas about the future profession), or hope that in the process of obtaining this specialty will generate all the necessary quality (at the time of the enrollment most non-self-actualized personalities that can be quite likely for

adolescence). However, a leading role in achieving the goal they should play the teaching staff. Only with proper design of cultural and educational environment in College, its sustainable development, raising the level of professionalism of teachers, it is possible to prepare a competitive, socially mobile professionals with high level of professional culture.

1. Гущина Г. А. Концепция формирования профессиональной культуры будущих экономистов в ВУЗе: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Гущина Галина Анатольевна; Ярославский гос. пед. ун-т им. К. Д. Ушинского. – Ярославль, 2014. – 447 с.

Подік Іванна Іванівна, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права, к.е.н.

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПОКОЛІННЯ Z В КОНТЕКСТІ «ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ»

Останніми десятиліттями роль знань в економіці постійно зростала, набуваючи сильного впливу в плані її розвитку та динаміки. З'явилися підстави говорити про виникнення нової господарської парадигми, яка передбачає принципово іншу комбінацію факторів виробництва, структуру капіталу, модель зростання та ін. Закономірно в науці з'явилися дефініції, які позначають нову якість економіки – «економіка знань» або «економіка, заснована на знаннях» [1].

Сьогодні здатність до генерації, використання та розповсюдження нових знань стає основою національної конкурентоспроможності та базовою передумовою прискореного інтенсивного соціально-економічного зростання. Як слушно зауважили Ж.Поплавська та В.Поплавський, досягають успіху держави, які не володіють багатими природними ресурсами, проте мають добре розвинені освіту і науку, потужний людський капітал [2]. Саме пріоритетність розвитку науки і освіти, як гаранта просування в майбутнє, побудови конкурентної, соціально орієнтованої економіки – економіки знань на сьогоднішній день визнали вже всі високорозвинуті країни світу.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Формування економіки знань є для України реальним шансом зайняти гідне місце в глобальній економічній системі. Саме тому актуалізується проблема підготовки майбутніх фахівців, які будуть конкурентоспроможними в середовищі економіки знань.

Проте до коледжів та ВУЗів наразі приходять нове покоління студентів, відоме як покоління Z, що характеризується такими особливостями як: гіперактивність, мережеве спілкування, партнерські стосунки з дорослими, кліпове мислення (схильність опрацьовувати інформаційні повідомлення малими порціями), здібності до виконання багатьох задач одночасно, прагнення до винагороди, розуміння інформаційного простору на інтуїтивному рівні, схильність до аутизації, споживчий стиль життя, інфантилізація, «інформаційна засміченість» мислення [3]. Також їм властиві :

1. Адаптивність – вони швидко реагують на найменші зміни.
2. Інноваційність – «Z-ти» завжди в пошуку більш швидкого, ефективного та зручного виконання завдання.
3. Ефективність – спроможні досягти максимальних результатів за мінімальний час та з мінімальними зусиллями.
4. Життєрадісність – охоче вчать долати труднощі.
5. Експресивність – свої думки «Z-ти» висловлюють прямо, сміливо й голосно.
6. Відстороненість – у стандартних і звичних процесах «Z-ти» не зацікавлені, хрестові походи за ідеї та принципи їх смішать: «Z-ти» - не борці, вони прагнуть створювати, а не руйнувати.
7. Скептичність – вони не вірять автоматично тому, що чувають або читають.
8. Непощивість – «Z-ти» впевнені, що всі мають їх поважати, а от на їхню повагу потрібно ще заслужити [4].

Тому виникає нова проблема: навчити таких студентів, щоб вони могли не тільки посісти гідне місце в житті, але й здійснили вагомий особистий внесок в економічний розвиток України.

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

Дана ситуація призводить до необхідності адаптації викладачів під потреби студентів. «Z-ти», як ніхто інший, потребують ігрових підходів. Також їх варто частіше хвалити — «лайкати» оцінками або нагородами [5].

Сучасні викладачі повинні цікавитися життям студентів Z, говорити з ними про те, що їм цікаво, на їхні питання відповідати в режимі реального часу. Важливо цікавитися цінностями «зетів»: як і інші покоління, вони мають свій візуальний образ, свою мову, свої принципи. Усе це потрібно поважати.

Викладачі повинні переконувати "Z-студентів" у тому, що їхні думки поважають і цінують, а у спілкуванні з «Z-тами» завжди бути позитивними й оптимістичними.

Для комунікацій із "Z-студентами" викладачам доречно використовувати соціальні мережі та форуми – не лише для передавання інформації, а й для прямого спілкування, обговорюючи важливі для них питання: як розвиватися, як стати відповідальною людиною, як досягти життєвої мети.

Зазначені рекомендації зумовлюють нівелювання традиційних ролей педагогів та студентів. Тепер вони стають партнерами в здобутті знань та обміні досвідом. Саме адекватне сприйняття нової картини світу дозволить змінити становище і не відстати від потягу, що набирає хід, в якому розвинені (і багато тих, що розвиваються) країни відправляються в майбутнє, де суспільством стануть керувати закони економіки знань. Впровадження такого курсу в Україні сприятиме утвердженню національного інтелектуального потенціалу нашої країни на гідному рівні та підвищенню її конкурентоспроможності у міжнародному просторі.

1. Мукай Т. В. Застосування сучасних ІКТ з метою формування індивідуальної навчальної рефлексивно-гуманістичної траєкторії розвитку учня середньої школи / Інформаційні технології в освіті. № 22. 2015. – С. 141-157.

2. Поляков М. В. Розвиток концепції економіки знань / М. В. Поляков // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2014. - № 4. - С. 34-38

3. Стояненко І. В. Формування економіки знань як реальність та необхідність сьогодення [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1230>

4. Сторінка Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету ім. Б. Грінченка [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2556

5. Хто такі «ікси» та «ігреки» і як їм порозумітися з «зетами»? <http://www.pedrada.com.ua/article/1236-qqq-17-m3-15-03-2017-hto-tak-ksi-ta-greki-yak-m-porozumtisya-z-zetami>

Рибка Наталія Миколаївна, доцент кафедри філософії та методології науки Одеського національного політехнічного університету, к.філос.н., доцент

«ПРАКТИЧНИЙ ПОВОРОТ» У ФІЛОСОФІЇ, ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Передусім зауважимо, що поняття «економіка знань», як практичне використання й експлуатація інформації та знань для отримання утилітарного зиску, матеріального прибутку, трактується лінійно, примітивно, обмежено, з точки зору «вузького економізму».

Такий підхід вироджується, його замінюють нові стратегії самої економіки – такі як «етична економіка», «економічна етика», «економіка дарування», «негрошова економіка», засновані на принципах справедливості, моралі. Розширюються і затверджуються неортодоксальні економічні теорії: егоїзму вільної торгівлі протиставляється справедлива торгівля, партисипативна економіка, «економіка участі». Ці тенденції впливають таким чином на розуміння «економіки знань», що принципово змінюються її застарілі формати. Отже, актуальним розумінням «економіки знань» буде таке, що вся економіка вибудована та підпорядкована виробленню знань та орієнтована на створення найсприятливіших умов для вирішення проблем пізнання світу як істинної цілі буття людини та існування суспільства.

В цьому ракурсі постають вимоги до екологізації економічного мислення та пріоритетність філософських положень про цінності природи як реального і потенційного блага про фундаментальне значення принципу біосферосумісництва для всіх видів господарської діяльності, про необхідність формування механізмів спільного функціонування екологічних, економічних і соціальних систем. Таким

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

чином, на перше місце висувається не ректифікований* критерій мінімуму витрат, а критерій – мінімум шкоди людині і біосфері [3,4].

Відповідаючи на виклики тенденції «економіки знань» у світі впроваджується заходи щодо популяризації та розповсюдження філософського світогляду, як критичного, незалежного та творчого способу мислення, завдяки якому можливе подолання вузького економізму та споживацтва сучасної доби.

У рамках цих проектів в Україні виникає проект під назвою «Практична філософія». З «Практичної філософії» видаються підручники, вводяться навчальні курси практичної філософії, відкриваються кафедри практичної філософії, проводяться численні презентації тощо. А отже, всі дискусії, обговорення, нововведення – мають за мету привертання уваги до такого важливого, але занедбаного, пласту інтелектуальної культури – до філософії, а ще більш – до фахової спільноти, якій в несприятливих умовах трансформування освіти в Україні характеризується суттєвим погіршенням становища.

Досліджуючи «практичний поворот» у філософії, О. Гомілко [2] визначає практичну філософію (як результат «практичного повороту») філософією, яка «...постає практичною сферою знань, що забезпечує мислення, виявляється, з одного боку, надійним захистом від маніпуляцій та брехні сучасного світу, а з іншого – допомагає знайти шлях до щастя та злагоди у житті кожної людини та світу в цілому» [2:338]. Він також вказує на те, що для практичної філософії «практичний характер є не випадковою ознакою, а іманентною сутністю», оскільки «сучасний світ викриває глухі кути та безсилля класичної модерної філософії у вирішенні проблеми захисту людського мислення» [2:327], чим підтверджує нашу гіпотезу про те, що адаптуватись сьогодні людині може допомогти вміння самостійно мислити.

Справжній «адвокат практичної філософії», автор численних підручників та статей з практичної філософії, засновник Центру практичної філософії, практики філософського консультування у Росії Л.Е. Балашов вже більше ніж десятиріччя активно популяризує її, вважає, що практична філософія – це та частина філософії,

* Ректифікація – розділення рідких сумішей на чисті компоненти

яка намагається безпосередньо впливати на життя людей, через філософські тексти й мови, через живе спілкування філософів з людьми, через філософські бесіди людей один з одним [1:9]. Л.Е. Балашов, до безумовних переваг практичної філософії відносить те, що вона спонукає, в процесі живого спілкування, адресно та індивідуально, за допомогою думки, до правильних дій і відвертає від помилкових, поганих дій; впливає на людей силою думки за посередництвом слова, переконання; висвітлює зв'язок загального і одиничного (окремого); зв'язує фундаментальні філософські і конкретні життєві питання. Практична філософія дозволяє вибрати індивідуальний підхід до кожного, отримати емоційний відгук, розвинути їхні потреби і мотиви [1].

Резюмуючи, підкреслимо, що останнім часом відбувається переосмислення тенденції «економіка знань», вона постає як така людська практика, що заснована на філософських засадах, та з огляду на високі цілі людського існування. Рішучі кроки у цьому напрямку роблять філософи, здійснюючи «практичний поворот», завдяки котрому філософський світогляд та мислення активно будуть активно розповсюджуватись.

1. Балашов Л.Е. Практическая философия или софология/ Л.Е. Балашов. – 2-е издание, с изменениями, расширенное. М.: 2007. – 574 с.
2. Гомілко О. «Практичний поворот» у філософії та практика її викладання // Філософська освіта в Україні: історія і сучасність: [колективна монографія / Ткачук М. Л. ... [та ін.] ; Національний університет "Киево-Могилянська академія". – Київ: [Аграр Медіа Груп], 2011. – С.319-338.
3. Рыбка Н.М. Практична філософія у справі адаптування людини до сучасного світу/Н.М. Рыбка //Філософія та гуманізм. Вип. 4. – Одеса: ОНПУ, 2016. – С.
4. Рыбка Н.Н. Экономическое образование без философии/ Н.Н. Рыбка //Михаило-Архангельские чтения: Материалы X международной научно-практической конференции (17 ноября 2015 г., г. Рыбница) – Рыбница: 2015. – С.427-429.

Савченко Діана Володимирівна, директор Російсько-української гуманітарної гімназії, м. Київ

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ГІМНАЗІЇ

Система Дистанційного Навчання (СДН) – це програмне забезпечення для організації дистанційної форми навчання, додаткової системи підтримки навчального процесу, електронного документообігу, для створення електронних навчальних матеріалів, адміністрування та оцінки успішності в рамках дисципліни, що вивчається, проведення консультацій. Дистанційне навчання передбачає активне використання інтернет-технологій, що дозволяють проводити навчання якщо вчитель і учень перебувають на відстані один від одного. Зараз для цього використовуються можливості Інтернет або локальних комп'ютерних мереж.

Основними компонентами діючої СДН є:

- технічні та інформаційні ресурси СДН;
- процеси і персонал розробки і супроводу ресурсів;
- педагогічні процеси і процеси управління навчанням, які б поєднували безпосередніх учасників СДН (учнів, тьюторів та адміністраторів);
- організаційні процеси і персонал служб, що забезпечують навчальний процес.

Перелік основних ресурсів СДН включає:

- базову інформаційну інфраструктуру загального призначення (Соціальна мережа «Акцент», призначена для забезпечення мережових комунікацій та взаємодій);
- технічну платформу дистанційного навчання - ТПДН (реалізує технічну підтримку функціоналу СДН);
- контент, або електронні курси (є носієм змістовної частини освітніх програм);
- інформаційний сайт навчального закладу або його частина (вирішує завдання інформаційного забезпечення навчального процесу);
- інструментарій розробки контенту, сумісного з ТПДН;

Formation of knowledge economy as the basis for information society

- нормативні, регламентуючі документи (визначають порядок реалізації процесів СДН і формати супровідних документів).

Таким чином, СДН призначена для:

- організації додаткової системи підтримки освітнього процесу;
- організації навчання і визначення рівня знань (їх відповідності певному еталону) шляхом проведення тестування;
- проведення дистанційного навчання у випадку, коли учні фізично віддалені від центру навчання, підписані на певний набір предметів / курсів, отримують методичні вказівки та консультації викладачів, виконують певний набір тестових завдань;
- управління навчальним процесом в освітніх центрах, на курсах і в ВНЗ, тестування і навчання, поліпшення якості освіти, збільшення числа тих, хто навчається тощо.

Що дає використання системи дистанційного навчання?

Для учнів:

- приєднання до соціальної мережі, яка спрямована на вирішення освітніх проблем;
- доступ до креативних, інноваційних засобів навчання;
- задоволення потреби спілкування з викладачем в особистому електронному навчальному кабінеті (очне та дистанційне навчання);
- забезпечення доступу до Web-бібліотеки сучасних навчально-методичних матеріалів;
- підтримка особистого спілкування в групах однодумців.

Для педагогів:

- приєднання до соціальної освітньої мережі;
- розробка особистого електронного навчального кабінету, адаптованого як до навчального процесу, так і до індивідуальних потреб;
- забезпечення доступу до Web-бібліотеки сучасних навчально-методичних та наукових матеріалів;

- надання доступних, інтуїтивно зрозумілих інструментів для організації проведення дистанційного навчання;
- розробка та підтримка електронних освітніх ресурсів, що знаходяться в нормативно-правовому полі і є дозволеними або рекомендованими МОН України для використання у навчальному процесі;
- професійна допомога щодо створення та використання методичного наповнення власного електронного навчального кабінету;
- легкий та простий доступ до постійно поновлюваної бази знань.

Для навчальних закладів:

- підвищення якості навчання;
- забезпечення та підтримка неперервності у навчанні;

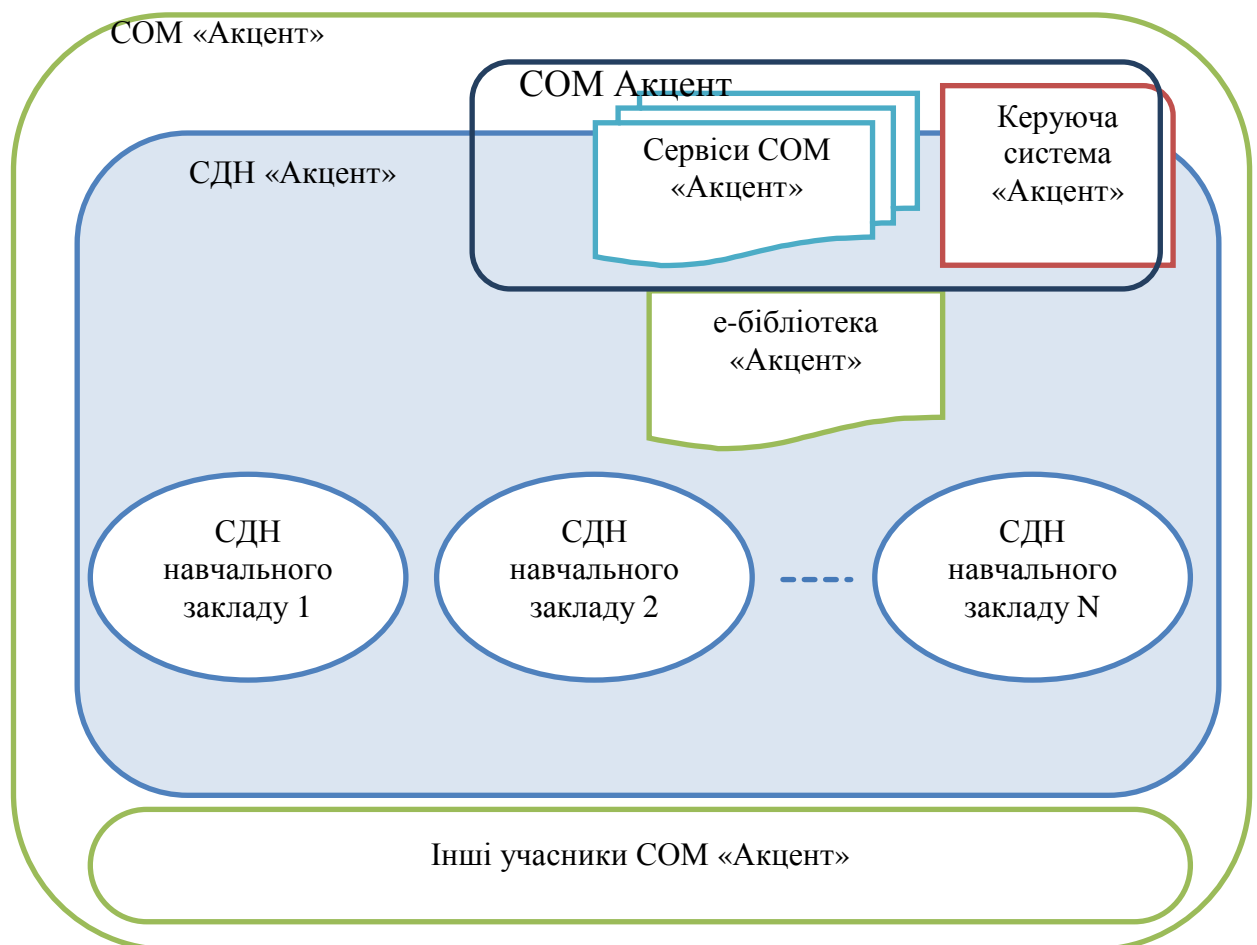

Рис. 1. Принципова схема СДН «Акцент», як підсистеми COM «Акцент»

Formation of knowledge economy as the basis for information society

- підтримка та організація дистанційного навчання за використання доступних, простих та зрозумілих засобів;
- формування когорти викладачів, які здатні використовувати інноваційний та креативний інструментарій у професійній діяльності;
- мотивація сучасної молоді до отримання знань, за використання інноваційних методик, форм та засобів навчання;
- залучення потоків молоді, яка хоче навчатися в інноваційних умовах, незалежно від місця проживання та особливих потреб;
- підготовка конкурентоздатних та мобільних фахівців;
- надання можливості організації курсів підвищення кваліфікації на дистанційній основі;
- створення та впровадження власного соціального освітнього простору.

Для батьків

- надання можливості віртуальної участі у навчальному процесі;
- забезпечення контролю розвитку та навчання дитини;
- підтримка віртуального спілкування з іншими батьками, вчителями (особистого та в групах);
- проведення віртуальних батьківських зборів.

Система дистанційного навчання «Акцент» утворюється комплексом взаємопов'язаних СДН «Акцент» навчальних закладів, е-бібліотеки «Акцент». СДН «Акцент» є складовою Соціальної Освітньої Мережі «Акцент», використовує у своїй роботі сервіси мережі СОМ «Акцент» та підпорядкована Керуючій Системі «Акцент» (КС «Акцент»).

Технічну платформу дистанційного навчання СДН «Акцент» навчального закладу (ТПДН «Акцент») утворюють:

- е-бібліотека навчального закладу, що входить до складу е-бібліотеки «Акцент»;
- кабінети адміністраторів;
- кабінети тьюторів;
- кабінети учнів.

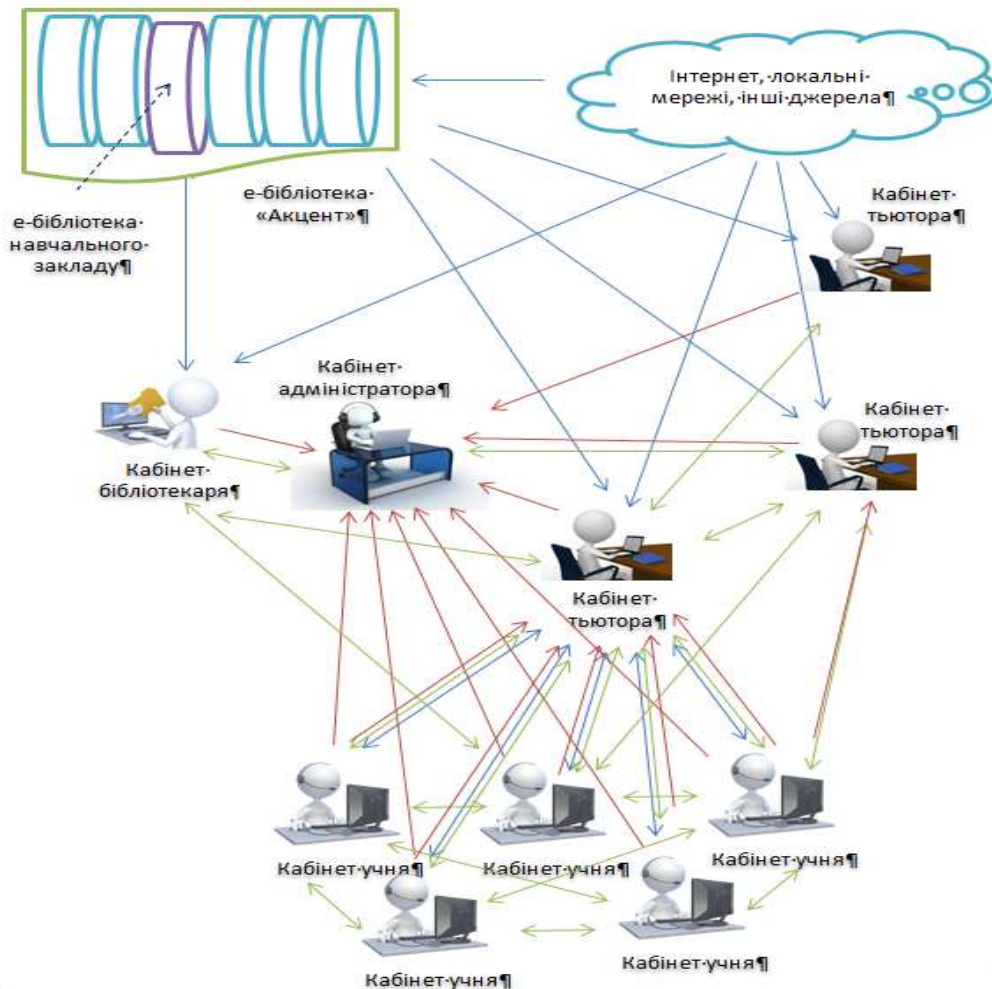

Рис. 2. Принципова схема СДН «Акцент» навчального закладу

Програмне забезпечення сайту повинно давати можливість зручного та автоматизованого виконання обов'язків:

Адміністратора сайту кабінету, пов'язаних із створенням нових (дублюванням існуючих) сайтів Кабінету і/та створенням/редагуванням існуючих елементів сайту кабінету, реструктуризації існуючого інформаційного наповнення по розділах тощо.

Виконання функцій Директора, Тьютора, Учнів (із поділом на навчальні групи), Батьків повинно бути доступним виключно за протоколом HTTPS (з криптографічним захистом обміну даними між сайтом та робочим місцем).

Formation of knowledge economy as the basis for information society

Облікові записи, верифіковані Адміністратором сайту кабінету, мають бути захищені паролями, які не допускають їх зворотнє декодування в термін менший за 3 календарних місяці.

Обмін інформацією про пароль зареєстрованого користувача між сайтом та робочим місцем такого користувача має здійснюватись виключно за протоколом HTTPS.

Сайт кабінету повинен містити механізми по створенню додаткових форм (модулів). Адміністратор сайту кабінету повинен мати можливість конструювати форми для проведення опитувань, процедур реєстрації тощо.

Надійність системи в цілому залежить від надійності функціонування апаратного забезпечення, яке має обслуговувати без збоїв одночасне підключення і роботу не менше 32000 користувачів.

Програмне забезпечення СДН «Акцент» повинно забезпечувати безперебійне, цілодобове функціонування комплексу ЕОР СДН «Акцент».

Програмне забезпечення зазначеного комплексу ЕОР повинно реалізовувати виконання дій (операцій) передбачених цим ТЗ для об'єктів СДН «Акцент», забезпечувати передачу інформації по каналах зв'язку між суб'єктами СДН «Акцент» без втрат.

Для оптимальної ефективності бажано дотримуватися наступних вимог до системи.

	Вимоги до Windows	Вимоги до Mac	Вимоги до Linux
Операційна система	Windows XP з пакетом оновлення 2 + Windows Vista Windows 7 Windows 8 Windows 10	Mac OS X 10.6 або пізнішої версії	Ubuntu 10.04 + Debian 6 + OpenSuSE 11.3 + Fedora Linux 14
Процесор	Intel Pentium 4 / Athlon 64 або пізнішої версії з підтримкою SSE2		
Вільне місце на диску	Не менше 350 Мб		

Оперативна пам'ять	Не менше 512 Мб
Розмір екрана	Не нижче Super Video Graphics Array (800*600).
Функціональність основного ПЗ	<ul style="list-style-type: none"> ✓ функції веб-сервера має виконувати сервер Apache ✓ сервер застосувань, як мінімум, має бути побудований на скриптовій мові програмування PHP5. ✓ функції основного сервера баз даних – СКБД MySQL(i). ✓ централізоване управління вмістом EOP – система управління контентом Joomla, версії не нижче 3.4.8.
Додаткове програмне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Встановлений браузер (бажано Google Chrome) ✓ Встановлені програми для роботи із документами, наприклад Microsoft Word(*.doc, *.docx), Microsoft PowerPoint (*.ppt, *.pptx), Foxit Reader (*.pdf) тощо ✓ Встановлено архіватор (наприклад, WinRAR)
Кросбраузерність	Відтворення в браузерах Google Chrome, Mozilla Firefox, Opera, Microsoft Internet Explorer, а також на мобільних пристроях (планшетах, смартфонах).

Доступ до системи має здійснюватись централізовано, за єдиним стандартом, через Головний сайт – <http://ac-cent.com> е-середовища, який є об'єднаним для всіх окремих Систем Дистанційного Навчання Закладів Освіти (СДНЗО).

Авторизація має відбуватись після самостійної реєстрації та встановлення ролей користувачів. При реєстрації забезпечується використання капчі для захисту від реєстрації ботів. При реєстрації, користувачеві повинна бути надана спеціальна форма, в якій йому потрібно буде ввести псевдонім, логін, пароль, капчу, e-mail (якщо включено підтвердження реєстрації по e-mail), погодитися з правилами СДН «Акцент» (правила редагуються через спеціальний розділ в адмін. панелі).

Основні можливості інтерфейсу

Стрічка активності:

- користувачі можуть створювати і оновлювати особисті статуси;
- користувачі можуть показати що їм подобається;
- можна ділитись фотографіями;

Formation of knowledge economy as the basis for information society

- можна ділитися завантаженими відео;
- користувачі можуть задати рівень конфіденційності, хто може дивитися їх профіль і розміщену інформацію;
- користувачі можуть видалити з стрічки активності сайту ту інформацію, яку вони не хотіли б бачити.

Фотогалерея:

- користувачі можуть створювати громадські або особисті фотоальбоми.
- підтримується мульти-завантаження фотографій.
- підтримується автоматичний поворот орієнтації зображення на основі даних EXIF.
- можна створювати обрані альбоми і додавати їм обкладинку.
- можна змінити порядок фотографій в альбомі простим перетягуванням курсором мишки.
- є можливість дозволити або заборонити коментарі до фотографій і альбомів.

Органічні групи користувачів:

- користувачі можуть створювати свої власні групи;
- нові групи можуть бути особистими або суспільними;
- адміністратор групи може робити публічні заяви для всіх членів групи;
- підтримка групових дискусій (можна створювати свої теми та обговорювати їх);
- підтримка завантаження в групу фотографій і відео;
- можна класифікувати групи для певних категорій.

Відео:

- підтримка відео з популярних відео-хостингів, як YouTube: таких і Vimeo;
- підтримка завантаження відео файлів на сервер (обов'язково потрібно виділений сервер, інакше заблокує хостинг при перших завантаження відео файлів на сайт);

- є можливість установки відео в профіль.

Профіль користувача:

- адміністратор сайту може створити будь-які призначені для користувача поля;
- адміністратор може зазначити які поля обов'язкові для заповнення, а які ні;
- користувачі можуть завантажувати повнорозмірні фотографії для їх профілю і створювати мініатюри.

Створення заходів і подій:

- створення громадських або особистих заходів;
- підтримка відображення місцезнаходження заходів за допомогою карти Google Map;
- користувачі зможуть відзначати свою присутність на кожному заході;
- адміністратор групи може відправити повідомлення про проведення нових заходів по електронній пошті;
- можна встановити максимальну кількість учасників для кожної події;
- користувачі можуть відправити на друк принтера всю необхідну інформацію про Вашу подію;
- можливий імпорт будь-яких подій, які мають формат ICAL;
- можна робити експорт всіх подій в формат ICAL.

Обмін повідомленнями:

- користувачі можуть відправляти особисті повідомлення будь-якому користувачеві;
- користувачі можуть також блокувати надходження нових повідомлень від небажаних користувачів.

Соціальні мережі:

- компонент підтримує всі соціальні мережі. Кожен користувач може легко поділитися посиланням сайту СДН «Акцент» на таких соц. сервісах як Facebook, Twitter, Digg і т.д .;

- є можливість реєстрації і авторизації на сайті використовуючи свій аккаунт в Facebook;
- можна автоматично імпортувати статус користувача і аватар з Facebook.

Адміністрування:

- адміністратор може видалити абсолютно будь-які елементи змісту (профілі, повідомлення, статуси, відео, коментарі і т.д.);
- адміністратор може видалити аватар користувача (у разі якщо він порушує правила вашого сайту);
- адміністратор може видалити будь-які події та заходи, створені іншими користувачами або групами;
- адміністратор автоматично отримує повідомлення зі скаргами користувачів (наприклад якщо хтось поводить себе на сайті некоректно).

Скляренко Інна Юріївна, кандидат педагогічних наук, начальник відділу інтелектуальної власності науково-дослідного сектору Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного

ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Створення системи регулювання якості навчання - один з найважливіших пріоритетів вищої освіти. Слід зазначити, що оцінка якості освіти зводиться не тільки до тестування студентів, вона здійснюється в комплексі з усіма напрямками діяльності вищих навчальних закладів. Для ефективно організації освітнього процесу важливими є адекватна оцінка колективом власної діяльності і своєчасна її корекція в певному напрямку. Серйозна оцінка цієї діяльності не може бути проведена без урахування педагогічних впливів на стан розвитку студента [1, с.27]. В такому аспекті доцільним є розгляд багатопланової системи моніторингу освітнього процесу, на основі якого можна аналізувати і коригувати освітню ситуацію.

Моніторинг в науковій літературі розглядається як спосіб вивчення реального стану проблеми в тій чи іншій сфері [3, с.150]. Він використовується в різних науках і як інструмент забезпечення системи управління через подання своєчасної та надійної інформації. Використання наукового прогнозування на основі даних моніторингу дозволяє заздалегідь теоретично зважити і розрахувати параметри процесу та надає можливість активно втручатися в перебіг і хід педагогічного процесу, не чекаючи, доки він призведе до небажаних наслідків.

Вибір критеріїв і засобів оцінювання, які є в моніторингу найважливішими елементами, багато в чому залежить від професіоналізму персоналу і організаційної культури ВНЗ. У зв'язку з цим для керівників ВНЗ особливо значущим стає вибір засобів для відстеження результатів освітнього процесу і його коригування.

Розглянемо види педагогічного моніторингу, які використовуються в процесі підготовки викладачами майбутніх фахівців водного транспорту:

1. моніторинг дидактичний - стеження за різними сторонами навчального процесу майбутніх фахівців водного транспорту;
2. моніторинг виховний - стеження за різними сторонами виховного процесу, яке враховує систему зв'язку відносин, характер взаємодії учасників освітнього процесу;
3. моніторинг соціально-психологічний - стеження за системою колективно-групових, особистісних відносин, за характером психологічної атмосфери колективу;
4. моніторинг управлінський - стеження за характером взаємодії на різних управлінських рівнях в системах: керівник - педагогічний колектив; керівник - учнівський колектив; керівник - колектив батьків; керівник - зовнішнє середовище [4, с.10].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що педагогічний моніторинг в підготовці майбутніх фахівців водного транспорту є елементом системи інформаційного забезпечення управлінських і педагогічних рішень і розглядається як один їх ефективних пізнавальних методів педагогічного процесу.

Розробниками освітнього моніторингу пропонуються основні принципи: безперервності, науковості, виховної доцільності, діагностично-прогностичної спрямованості, прогностичного моніторингу, цілісності наступності процесів стеження, діагностики, прогнозування та управління освітнім процесом.

Об'єктами моніторингу в підготовці майбутніх фахівців водного транспорту є освітній процес і його результати, особистісні характеристики всіх учасників освітнього процесу, їх потреби і відношення до ВНЗ [2, с.34].

На рівні освітньої програми об'єктами моніторингу в підготовці майбутніх фахівців водного транспорту можуть бути:

- процес освоєння програми, предмету;
- інтеграційні процеси в навчанні;
- процес оновлення, вдосконалення, змісту, методик,
- технології навчання, засоби контролю засвоєння навчального матеріалу;
- якість освітнього процесу тощо.

Етапи проведення педагогічного моніторингу в підготовці майбутніх фахівців водного транспорту наведено на рис.1.

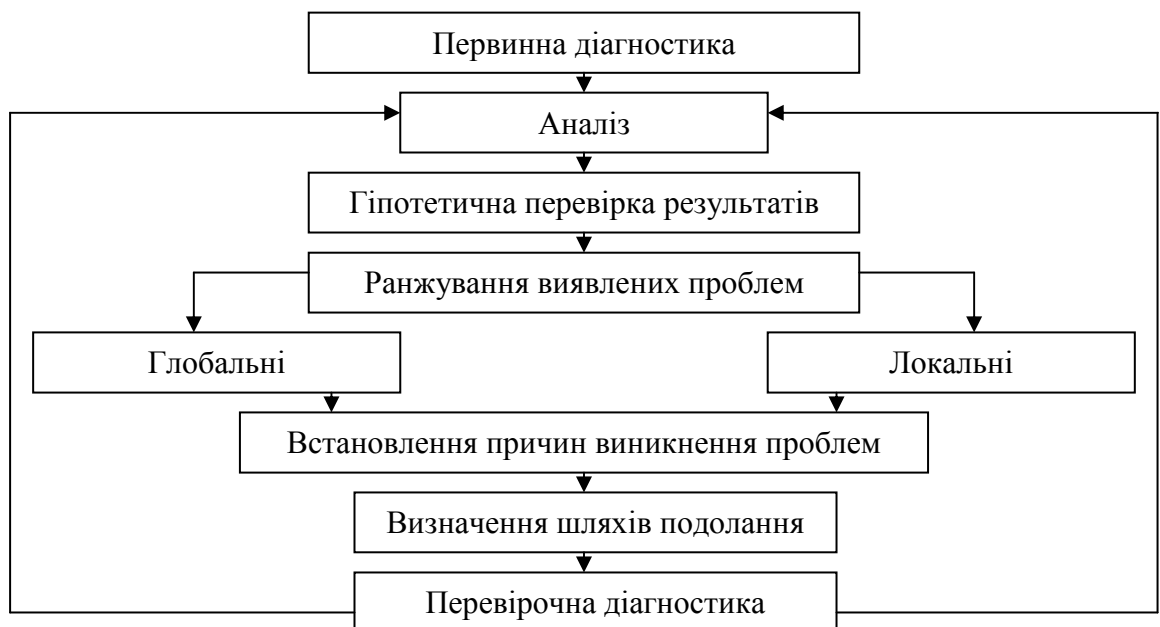

Рис.1. Етапи проведення педагогічного моніторингу в підготовці майбутніх фахівців водного транспорту [5, с.65]

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

Отже, моніторинг в теорії управління педагогічним процесом можна розглядати як одну з найважливіших, відносно самостійних ланок діяльності навчального закладу. В рамках моніторингу ведуться виявлення і оцінка виконаних педагогічних дій в процесі підготовки майбутніх фахівців водного транспорту. При цьому забезпечується зворотний зв'язок, що дозволяє судити про відповідність фактичних результатів діяльності педагогічної системи ВНЗ її кінцевим цілям, так як педагогічний моніторинг - це форма організації збору, зберігання і поширення інформації про стан навчально-виховного процесу, що забезпечує безперервне спостереження за динамікою змін, що відбуваються і прогнозування його розвитку. Моніторинг є одним з найважливіших засобів, завдяки якому змінюється саме інформаційний простір, так як підвищується оперативність, об'єктивність і доступність інформації. Тому мета моніторингу - оперативно виявляти всі зміни, що відбуваються в сфері освіти.

1. Бардовский Г.А. Управление качеством образовательного процесса. / Г.А. Бардовский, А.А. Нестеров. - СПб, 2001. – 310 с.
2. Горб В.Г. Педагогический мониторинг образовательного процесса как фактор повышения его уровня и результатов / В.Г. Горб // Стандарты и мониторинг в образовании. - 2000. - № 5. - С. 33-37.
3. Кузьмина Н.В. Акмеологическая теория повышения качества подготовки специалистов образования. / Н.В. Кузьмина. - М. 2000. – 190 с.
4. Орлов А.А. Мониторинг инновационных процессов в образовании / А.А. Орлов // Педагогика. — 2006. — № 3. — С. 9–14.
5. Семенова Л.А. Мониторинг образовательного процесса. / Л.А. Семенова. — Изд. дом: LapLambert, Саарбрюккен, 2012. — 146 с.

Smyrnova Iryna M., applicant for a Doctor's degree, Career and Technical Education Institute of National Academy of Pedagogical Sciences, candidate of pedagogical sciences

THE REQUIREMENTS FOR ESTABLISHING THE ESM AS PART OF THE IVS IZMAIL STATE UNIVERSITY OF HUMANITIES

The results of our scientific observations, which took place on the basis of Izmil state humanitarian University, for the study of the design of the ESM as part of the

Formation of knowledge economy as the basis for information society

information educational environment (IEE) can say that the development of the ESM tool used in arbitrary software and hardware and hardware [1], which are always governed by the Law of Ukraine "On copyright and related rights" and other legislative acts of Ukraine [4]. In the course of our research, under the electronic educational resources as an element of IOS Izmail state humanitarian University, we will consider the educational, scientific, informational, reference materials and tools developed in the electronic form and on any type of media or placed in different ranks of computer networks, which are reproduced purely by digital means and necessary for the effective organization of educational process in modern educational institutions of Ukraine, and its content quality teaching materials [2].

We emphasize that our proposed e-learning resources with educational-methodical purpose and is used to support the learning activities of students, future teachers of technologies is considered to be one of the main elements of IOS educational institutions [3; 4]. Structural components of the ESM, as an element of IOS secondary schools become the defining factor of the modern system of training of future teachers to information technology activities [4]. The most important structural components of ESM for IVS Izmail State University of Humanities, in the professional training of future teachers of technologies to information technology activities include [5]:

- ✓ e-textbook containing theoretical material, a Glossary, and topics seminars and practical works;
- ✓ plans of lectures and practical exercises;
- ✓ virtual laboratory complexes;
- ✓ notes-lecture presentations;
- ✓ tasks for practical works;
- ✓ training tasks for independent work and requirements to them;
- ✓ questions and tasks for final certification;
- ✓ description of information tools and technologies needed to perform academic tasks;
- ✓ guidelines for use of this complex;
- ✓ electronic test banks;

- ✓ links to additional information resources in the discipline of on the Internet;
- ✓ supplementary learning materials (textbooks, manuals, magazines).

Taking into account that the quality of electronic educational resources should respond to the needs of the modern innovative education, we believe it is necessary to conduct in educational institutions activities aimed at familiarizing the teachers, that is, with a special didactic requirements, which caused the use of electronic educational resources in teaching.

1. Gurzhy A. M. E-learning resources as basis of modern educational environment of secondary schools/ A. M. Gurzhiy, V. V. lapinsky// Informational technologies in education: Sat. Sciences. works. – Vol. 15. – Kherson: KSU. – 2013. – S. 3-5.
2. Kartashov, L. A. Information technology in training! :personal website of L. Kartashova [Electronic resource] / Electronic educational resource (EER) [comp. L. A. Kartashova]. – 2008-2011 – Mode of access: <http://lkartashova.at.ua>. (reference date: 11.02.2015)
3. Lapinsky V. V. the Principle of clarity and the creation of electronic means for educational purposes.In. Lapinsky : [Electronic resource]: http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/9/statti/lapinskiy.htm
4. PROVISION of electronic educational resources /the order of the Ministry of education and science, youth and sports of Ukraine 01.10.2012 № 1060 [Electronic resource] /<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12/>
5. Kobernik A. M. Project-technological system of labor training / V. M. Kobernik // Labour preparation in educational institutions. – 2003. – No. 4. – S. 8 – 12.

Zhytomyrskа Tetiana M., *Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer Izmail State Humanitarian University Department of General Education, preschool and primary education.*

USAGE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN PRESCHOOLS»

According to the Concept of preschool education in Ukraine, "childhood as a valuable time of life makes the children in the future full students, creates such long acting qualities which allow to rise the verge of childhood [5]. Significant social consequences of changes in the world and in Ukraine related to the development of human spirituality information age. They can't affect the education, as an important factor

Formation of knowledge economy as the basis for information society

in the development of the child, his education and training in the new Millennium. Note that the Concept of development of preschool education for 2010-2016 was developed in response to the law of Ukraine "On preschool education", Decree of President of Ukraine dated 20.03.2008, № 244 "On additional measures on improving the quality of education in Ukraine". According to the Law of Ukraine "On preschool education" primary education is compulsory primary part of the system of continuous education in Ukraine.

The problem of training future teachers to work with children of preschool age have been studied quite actively in many aspects. In the context of our study special importance of philosophical, cultural and theoretical-methodological bases of preparation of future specialists in higher educational establishments, research on the theory and practice of early childhood education (L. Artemova, E. Velichkovsky, A. Kononko, A. Kucheryavaya, N. Lysenko, T. Ponimonsky, etc.); training of specialists to work with preschool children in different aspects: the organization of mental development of the child (L. A. Wenger Wenger, T. Tanko, etc.); questions of Informatization of education and the theoretical basis for the use of it in educational process of higher school (V. Bykov, B. Gershunsky, N. Zhaldak, Y. Zhuk, L. Kartashova, N. The Most, A. Kolomiets, A. Spivakovsky, Is. Polat, etc.)

The state recognizes the priority role of preschool education and creates appropriate conditions for its receipt. In this regard, significantly increases the role of the teacher of preschool educational institutions, that is, the society requires a modern information kindergarten teacher, which would have provided new requirements for innovative training and education of children. In our view, it would be advisable to introduce differentiated training of teachers to each group of preschoolers one of them had a highest qualification of school psychologist, other qualified caregiver. Educational psychologist spends with the children with basic lessons on the free choice of innovative training programs with the right creative transformation; determines status and cultural level of information development during the transition from one age category to another; participates in the diagnosis of the condition of the child in family relations, implementing it in preschool institution. Unlike the psychologist, the teacher organizes children with various types of games, trips, excursions, that is, in other words it

implements practical information implementation . [3].

At the present stage the urgent necessity of higher pedagogical education is to prepare the graduate educational institutions, specialty of Preschool education to professional activity in the information society. In such conditions, the focusing of education on the professional and personal development of future teachers actualize the requirement for the optimal use of information technologies (hereinafter - IT). The main aim of modern Informatization of preschool education will be considered: improvement of quality of preparation of experts; application of active and innovative teaching methods, improving the creative and intellectual component of the IT training activities; adaptation of the IT training for individual differences in young children; development of new elements of the IT training and education that will contribute to the activization of cognitive activity of children of preschool age; improving program and methodical support of educational process in the kindergarten; the introduction of IT education in the process of special training of specialists of the various branches of kindergartens. [2]

The functions of the use of IT in institutions of preschool education include:

- Improvement of professional skills through the use of IT;
- Implementation of IT in the joint activity of teacher and children;
- The use of IT in working with parents, improving their competence in matters of education.

Improving professional skill through the use of IT: Library electronic learning resources: the documentation, Author's publications (in electronic form), audio Library, video Library, Library educational presentations (for teachers and children), Making the area of safety, the Design of informative documentation, Table games.

Implementation of IT in the joint activity of teacher and children, the implementation of innovative processes in the framework of preschool education are a tool of creation and development of a competitive educational environment aimed at the development of the child. Tools that may be used in the work of a kindergarten teacher: a Camera, a Camcorder, a VCR, a TV, a DVD player, a Computer, a Multimedia projector, a Complex Device (printer, scanner, copulas).

The use of IT in working with parents, improving their competence in matters of

Formation of knowledge economy as the basis for information society

education. Almost any parent-teacher meetings, and at all stages of the educational process in a preschool institution, you can apply it. The important thing is to make the performance really educational, informative and help parents and usm to form higher level smooth skills, ability to navigate the rapid flow of information.

1. Requirements to the personality of the teacher as educator. / – Mode of access: <http://studentam.net.ua/content/view/10701/85/>
2. Gebal M. D. the General principles of computer use in the classroom different types of // Computer at school and family. – 2000. - No. 3. – S. 34-34.
3. Dvoretzkaya A. V. Main types of comp yarnyh means of education // educational technology. – M., 2004. - No. 2. – Pp. 38-40.
4. Doroshenko Y. A. Informatics: the evolution of the concept // international scientific - practical conference Informatization of education in Ukraine: European dimension. / - Access mode: [tp://labconf.ic.km.EN/tezy/docs/71.pdf](http://labconf.ic.km.EN/tezy/docs/71.pdf).
5. The concept of preschool education development for 2010-2016. Electronic access mode: <http://dyvokray.org.ua/schodennik-zavidujuchoi/21-koncepcija-rozvitku-doshkilnoi-osviti-na-20102016-roki>.

Zolotaryova Olga V., *Associate professor of Department of finances and accounting, Dnipro State Technical University, candidate of economic sciences*

THE ROLE OF SELF-MOTIVATION IN ACTIVATING OF INDIVIDUAL LABOR MOBILITY AND HUMAN DEVELOPMENT

Directions and tendencies of the individual labor mobility are causing most of the changes now, both positive and negative, which occur within the economic system of Ukraine. Individual labor mobility is a conscious and deliberate legitimate need, temporal transformation of motivation, contents and process components activities, professional and human gegrafichnih position, which is implemented as a result of the revitalization and development of the essential powers of the individual, and responding to the impact of regulatory institutional mechanism through the choice of forms and directions of mobility [1, p. 106].

Unfortunately, it should be noted is the fact of the prevalence of destructive tendencies of the individual labor mobility because it is accompanied by the impoverishment of people, curtailment of entrepreneurship and innovation initiatives,

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

protracted economic downturn and the degradation of society. At the same time significantly shifted priorities of sustainable mobility due to lack of motivation and the predominance of the negative impact of external motivation macro- and microeconomic levels. Vectors of individual mobility are deformed and, above all, are preventing the efficient reallocation of labor between sectors of economic activity, and immigration as one of the channels of mobility, resulting in the loss of essential human resources. In general, these implications for the development of society is difficult to overestimate, because they not only hindered the consolidation of the middle class in society, but also the growth of the national economy. An important role in addressing the question, in our view, should be given self-motivation, which serving basic element of motivation mechanism and has significant potential as an internal factor of the individual mobility.

It should be noted that the elements and instruments of self-motivation is not well understood, but there are foreign scientists have repeatedly drawn attention to the need to study this phenomenon. Thus, based on personal approaches to the study of motivation is the hypothesis that the main motivating factor is the personality traits and self-motivation. According to I. Helletli, a measure of the complexity of the goals that people set for themselves, it may be associated with certain personality traits [2, p. 474]. According to A. Maslow, personal growth, self-actualization is necessary to adopt as a common trend [3, p. 61]. He believed that people simply don't know their potential and don't understand the benefits of self-motivation and self-improvement [3, p. 62]. Domestic scientists - D. Bohynia, A. Grishnova, A. Kolot, O. Kendyukhov, E. Libanova, M. Semykina, I. Tymoshenko, A.Chuhno - also stressed in his writings that the benefits and consequences of activating of essential powers rights and motivation are overemphasized.

In our view, self-motivation in today's conditions should be based on the knowledge that its formation and periodic updates may not only contribute to a high level of life satisfaction of various personal needs and self-realization as a result of the initiation of individual labor mobility, but, in general, ensure efficiency social production according to the requirements of a market economy. More and more from today's employees is requiring not only a combination of technical and human knowledge, but

Formation of knowledge economy as the basis for information society

there are some beliefs, that influence of directions and effectiveness of their individual mobility.

In a general sense, self-motivation is as the internal motivation factor of individual mobility - the process of activating essential powers of individual consciousness through its employee internal factors diyalnistnoyi individual mobility and the coordination of external factors influence it. The main elements of motivation, in our opinion, are: 1) analysis of internal factors (needs, interests, values, motivation, knowledge and skills, life orientation, beliefs, emotional feelings, habits and traditions) and identifying priority (most important of updated or) of them; 2) coordination of selected priority internal factors with the external factors of influence (motivational tools of the state, society and employers) that provides a thorough study of the existing motivational tools of various incentives and find the most successful combinations that match the selected internal factors and complement and enhance the impact of their motivation on individual labor mobility; 3) planning and monitoring activities; 4) self-esteem and self-control.

The tools of motivation, in our opinion, should be considered: the usefulness of the results of mobility and activity (expressing a subjective measure of satisfaction, which can be felt from getting high performance, as they provide the opportunity to better meet the needs of individual labor mobility), income level (particularly is important dynamics of income and sources' variation), a sense of satisfaction from inclusion in the new area of activity (satisfaction is the most critical because of the following reasons: the desire to demonstrate intellectual ability, the ability to overcome various obstacles in the process of solving complex problems).

Fig. 1 shows the details of the factors influencing the motivation of the individual labor mobility. Considering Fig. 1 should add that self-motivation, experiencing the impact of these external and internal factors, can be strengthened or weakened. This process can be represented in the form of functional dependence: than more a person identified priority factors, which will contribute to the strengthening of self-motivation, and it will be stronger as a result of this, the more significant will be have the results and benefits as for both humans and other subjects.

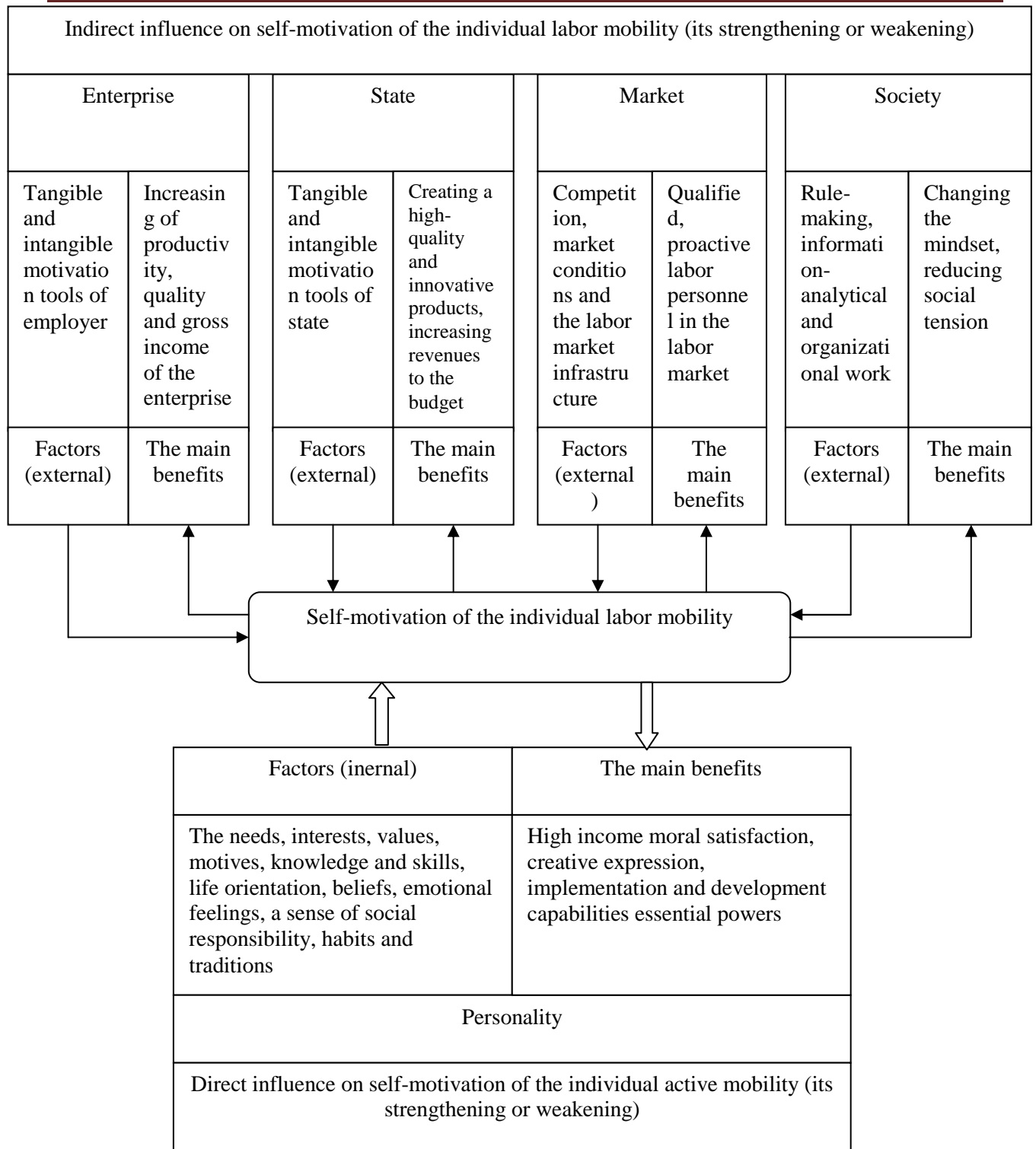

Figure 1. Detailing the factors which influence on self-otivation, *by author*

It should focus on self-motivation factor such as social responsibility of the individual. We should agree and support the position of A. Kolot, that "responsibility - is

Formation of knowledge economy as the basis for information society

not only not-limiting factor in human behavior, but as factor that produces, creates and develops human activities, with their interaction in a civilized society" [4, p. 4]. Thus, cultivating a sense of personal development and social responsibility must go hand in hand with increased motivation on individual active mobility.

The data of sociological research in the field of employment and self-esteem of citizens of Ukraine, capabilities of their impact on their lives and the consequences of mobility are evidenced that high economic performance of employees dependent from them, as 70.7% of respondents believe that the material standard should depend on their work and abilities [5]. However, other survey focuses on the fact that priority issues requiring settlement is too low wages (40.2%) and the director of social programs Razumkov Center in Ukraine L. Shanghina said that in Ukraine in modern times the price of wage labor lowered three times compared with 80 years that is offsetted by a different kind of social benefits, which producing paternalistic attitudes [5]. At the same time, depreciation and uncontrolled power continuous increase in prices leads to the fact that it affects the willingness to work and earn money.

It should be emphasized that the state ideological spheres of society, the level of democratization and development of market relations, efficiency of reforms have a significant impact on the transformation of the mentality of the citizens, form their active or passive market position, adjust social responsibility. It is generally accepted that the efficiency of enterprises in the use innovative technologies is becoming more dependent on the formation of certain features of the mentality of the labor of employees.

Accordingly, systematic study and analysis of the major factors in the formation of national labor consciousness specialized state institutions is an important prerequisite for understanding the sources of display characteristics of the labor mentality, assess options overcome its negative traits, adaptation mass consciousness to innovation.

But as noted by another expert of the Center Rozumkova M. Mishchenko, after the so-called "Revolution of dignity" in 2014 the citizens of Ukraine finally realized that they can independently affect all spheres of life. This explains how he believes increased social activity of Ukrainians [6]. However, with regard to the labor market of Ukraine, the situation is severe - the number of economically active working-age population over

the last five years of steadily declining, including occupied. Today, only 71.4% of the population is economically active and only 65.5% - is occupied by people of working age [7].

In sum, should be identified the main factors influencing the further development of self-motivation, and in the end, and of individual labor mobility and human development in Ukraine: 1) legal factors - the need to improve the legal and regulatory framework that governs above all, socio-economic aspects of wage and labor process; 2) technical factors - represent the positive effects of the modernization and improvement of technical and technological component production, computerization at all stages; 3) economic factors - economic restructuring, new jobs, the emergence of anticrisis management, increased demand for a wide range of products and services, expanding private property; 4) social factors - democratization of society, the revival of public relations, restructuring of employment, increasing demand for jobs and higher vocational training, increasing the desire for a stable, but also creativity, overcoming social insecurity and unemployment; 5) psychological factors - increased individual initiative, desire for success, ability to increase the risk of forming a new culture and ethics of behavior and activity.

1. Zolotaryova, O. (2015), "Individual labor mobility: categorical definitions and priorities of state regulation in Ukraine", *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, vol. 58, pp. 104-112.

2. Ge11at1y, I. R. (1996), "Conscientiousness and tasks performance: Test of a cognitive process model", *Journal of Applied Psychology*, vol. 81, pp. 474-482.

3. Maslou, A. (1997), *Psihologija bytija* [Being Psychology], Relf-buk / Vakler, Moscow, Russia.

4. Kolot, A. (2011), "Social responsibility as a factor of sustainable human social dynamics: theoretical principles", *Ukraina: aspekty pratsi*, vol. 3, pp. 3-9.

5. Data of sociological polls by Razumkov Centre, [online], available at: http://razumkov.org.ua/ukr/socpolls.php?cat_id=164. (accessed January 29, 2016).

6. Mishchenko, M. Ukrainian revolution of dignity taught to rely on their own strength, [online], available at: razumkov.org.ua/ukr/expert.php?news_id=5250 (accessed January 29, 2016).

7. The official website of the State Statistics Service of Ukraine, [online], available at: <http://ukrstat.gov.ua/> (accessed January 29, 2016).

Яренчук Людмила Георгіївна, доцент кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін Ізмаїльського державного гуманітарного університету, к.пед.н.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Високий рівень механізації та автоматизації промислового і сільськогосподарського виробництва вимагає від системи підготовки у вищому педагогічному навчальному закладі вдосконалення теоретико-методичної грамотності вчителя, який би мав високий професійний світогляд і володів творчим технологічним мисленням у сфері науково-технічної діяльності.

Стосовно творчого потенціалу майбутнього вчителя технологій найбільш доцільно говорити саме про його «формування», що розуміється як конструювання нового, цілісного творчого педагогічного потенціалу, який ще не сформований у студентів, але може бути створений при цілеспрямованому, науковому підході до означеної проблеми. Важливо забезпечити первинність «відправної точки», спрогнозувати систему педагогічних вимірів, необхідних і достатніх для стимулювання процесу формування творчого потенціалу майбутнього вчителя технологій у логіці системи безперервної освіти – «освіти впродовж життя».

Провідна мета технологічної освіти в Україні полягає у формуванні технічно, технологічно і комп'ютерно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної природовідповідної предметно-перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, життєво необхідних знань, умінь і навичок ведення домашнього господарства і сімейної економіки, основних компонентів інформаційної культури людини, забезпеченні умов для її професійного самовизначення, виробленні навичок творчої діяльності, вихованні культури праці, здійсненні допрофесійної та професійної підготовки за бажанням і з урахуванням індивідуальних можливостей [1].

Метою освітньої галузі «Технології» є формування і розвиток проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу і соціалізації у суспільстві. Предметна проектно-технологічна

Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства

компетентність полягає у здатності людини застосовувати знання, уміння й особистий досвід в предметно-перетворювальній діяльності. Предметна інформаційно-комунікаційна компетентність полягає в здатності використовувати відповідні технології та засоби для задоволення особистісних і суспільно значущих завдань у певній предметній галузі.

Провідними теоретико-методологічними засадами проектно-технологічної системи є те, що в ній реалізується ідея про органічне поєднання конструктивних умінь (аналітичних, прогностичних та проектних) з навчанням практичних умінь та навичок за допомогою системи навчального предмета. Організація проектно-технологічної діяльності, яка трактується як обґрунтована і спланована наперед творча навчально-трудова діяльність, передбачає обґрунтування, планування, розробку конструкції, технології виготовлення та реалізацію об'єктів проектування. Вона спрямована на формування у людини певної системи творчо-інтелектуальних та предметно-перетворювальних знань і вмінь. Проектно-технологічна компетентність пов'язана з оволодінням досвіду освоювати різноманітні способи перетворення матеріалів, енергії, інформації, враховувати економічну ефективність і можливі економічні наслідки технологічної діяльності, визначати свої життєві й професійні плани.

Інформаційно-комунікаційна компетентність передбачає здатність студента орієнтуватись в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до його потреб. Означене включає здатність студентів: застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в навчальній діяльності, раціонально використовувати комп'ютер для пошуку та опрацювання необхідної інформації, розробляти творчі проекти; конструювати і моделювати за допомогою засобів ІКТ; давати оцінку процесу й досягнутим результатам технологічної діяльності [2].

Особливістю застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищому педагогічному навчальному закладі є те, що велика швидкодія сучасних комп'ютерів підвищує ефективність аналітичної роботи за рахунок скорочення часу, відведеного на обчислення, можливості перебору великої кількості варіантів, більш повного врахування впливу різних чинників на величини, що

Formation of knowledge economy as the basis for information society

досліджуються, заміни наближених або спрощених розрахунків точними обчисленнями. При цьому засоби візуалізації надають змогу розміщувати інформацію на екрані комп'ютера зручним для аналізу чином – в одному чи в різних вікнах, працювати з кількома об'єктами одночасно, наочно спостерігати за ними при зміні умов або параметрів, змінювати розміри об'єктів, виділяти (наприклад, кольором) найбільш важливі компоненти моделі тощо [3].

Інформаційні технології – ефективний засіб розвитку творчого технічного мислення та уяви, самооцінювання, перевірки отриманого рішення, зіставлення його з умовою задачі. Миттєвий зворотний зв'язок активізує розумову діяльність, стимулює самостійний пошук помилок у власних діях і шляхів їх правильного розв'язання.

Основою набуття проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей є власна активна діяльність людини, що зумовлює вибір прийомів, форм, засобів навчання. До них належать: розв'язання практично орієнтованих завдань; аналіз життєвих ситуацій; використання наочності; проведення експерименту ужиткового спрямування; проведення дослідження; виконання проектів, розв'язання проблемних завдань, застосування технології розвитку критичного мислення.

З огляду на вищезазначене, під «творчим потенціалом учителя технологій» ми розуміємо складну інтегративну особистісно-професійну якість, що сприяє розвитку проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей, розкриттю прихованих технолого-педагогічних здібностей та професійно важливих властивостей студента і виявляється у фаховій спрямованості на креативну педагогічну діяльність.

Відтак доцільним є твердження про те, що у процесі формування творчого потенціалу майбутнього вчителя технологій провідну роль відіграє розвиток проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей. Творчий потенціал можна і необхідно розвивати, адже це неодмінна передумова успішності, яскравого особистого життя, самоактуалізації всіх сутнісних сил майбутнього вчителя технологій.

1. Державний стандарт освітньої галузі «Технологія» //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. - №4. – С. 4-7.

2. Коберник О.М. Проектна технологія як умова реалізації особистісно орієнтованого підходу у трудовому навчанні [Текст] / О.М. Коберник // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць / наук. ред. І.А.Зязюн. – Київ – Вінниця: ДОВ Вінниця. – 2004. – С. 65 – 70.

3. Проект Концепції Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, запропонованої для громадського обговорення Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2011. – № 4-5. – С. 33-37.

Formation of knowledge economy as the basis for information society

[The 4th International Scientific Seminar
Athens, Greece, April, 29 – May, 8, 2017]

«Formation of Knowledge Economy as the Basis for Information Society»

Passed for printing d.d. 30.05.2017. Format 60x80 1/16.
Paper offset. №1. Ofs. printing. Garn. «Palatino Linotype».
Conv.print.sheets 9.75. Circulation 300 copies. Order 172.

International Academy of Information Science,
180 Antonovycha str, Kyiv 03150, Ukraine

Printed in the printing house LLC "Nash Format"

45 Myra 7, Kyiv, 01042